

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Pedagogická fakulta

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Diplomová práce

Andrea Kubálková

**Zneužívání legálních a nelegálních drog u studentů
střední školy v regionu města Holešov**

Olomouc 2012

Vedoucí práce: PhDr. Linda Švrčinová

Prohlášení

Prohlašuji, že předloženou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré prameny, z nichž jsem při zpracování čerpala, a v práci řádně cituji, jsou uvedeny v seznamu použité literatury a pramenů.

Olomouc, dne 16. 3. 2012

.....
((vlastnoruční podpis)

Poděkování

Děkuji paní PhDr. Lindě Švrčinové, za její odborné vedení, cenné rady a připomínky při zpracování této diplomové práce. Dále děkuji pracovníkům oddělení výpočetní techniky a informatiky za pomoc při zpracování programu pro vyhodnocování tabulek výzkumu a výchovnému poradci školy panu plk. PaedDr. Antonínu Strachotovi za jejich trpělivost, metodickou pomoc a vytvoření podmínek.

Andrea Kubálková

Obsah

Úvod	6
I Teoretická část	
1 Vymezení základních pojmů drogové problematiky, drogová závislost	8
2 Toxikomanie a dělení drog	12
2.1 Důsledky zneužívání drog	14
3 Drogová scéna v České republice a trestné činy spojené s nealkoholovou toxikomanií	18
3.1 Historický aspekt vývoje drogové scény	18
3.2 Drogy vyskytující se na nelegálním trhu v České republice a stručná charakteristika jednotlivých drog	21
3.3 Drogy z hlediska trestněprávního	33
II Empirická část	
4 Základní charakteristika empirického šetření „Zneužívání legálních a nelegálních drog“	39
4.1 Cíl a charakteristika empirického šetření	40
4.2 Metody a organizace výzkumu, předvýzkum	42
4.3 Charakteristika souboru respondentů a Vyšší policejní školy a Střední policejní školy Ministerstva vnitra v Holešově	46
4.4 Vyhodnocení získaných dat	48
5 Výsledky empirického šetření	49
5.1 Demografická, sociální, zájmová charakteristika respondentů a jejich informovanost o drogách	49
5.2 Zneužívání a konzumace drog	53

6 Shrnutí výsledků výzkumu	65
7 Návrhy na opatření a realizaci preventivně výchovných činností v podmínkách Vyšší policejní školy a Střední policejní školy Ministerstva vnitra v Holešově	67
Závěr	74
Seznam použité literatury a jiných zdrojů	76
Seznam zkratek	81
Seznam tabulek a grafů	82
Seznam příloh	85

Úvod

Problematika drog, drogových závislostí a vůbec všech sociálně-patologických jevů je v současné době v popředí zájmu nejen sociologie, psychologie, pedagogiky, lékařů, policistů atd., ale je to zátěžový fenomén, který se dotýká nejen celé naší společnosti, ale má charakter a ráz celosvětový. Jedná se o složitý problém, který sužuje lidstvo od pradávna.

Za posledních několik let se drogová situace v České republice výrazně proměnila a začíná se podobat ostatním evropským zemím.¹ Když se ale na otázku drog podíváme podrobněji, zjistíme, že je to v posledním desetiletí poměrně frekventovaný jev, který zaznamenává zřejmý vývoj, neboť podle průzkumu provedeného v evropských zemích bylo pod vlivem marihuany mezi 10 – 40 % dospívajících ve věku 15 – 16 let. Nejvíce jich bylo v České republice (44 %), následuje Irsko (39 %), Velká Británie (38 %) a Francie (38 %).² V posledních letech se stala drogami ohroženou populací hlavně mladí lidé, kteří vykazují více rizikových faktorů na individuální úrovni (např. horší prospěch ve škole) nebo na komunitní úrovni (např. bydlení v oblastech s vysokou kriminalitou), která za základní kritéria života upřednostňuje sociálně patologické trávení volného času, a má tendenci bagatelizovat a podceňovat rizika, která z toho postupně plynou.³

Cílem diplomové práce je poukázat na nebezpečí spojené s užíváním drog u studentů střední školy a upozornit, že Česká republika není stát ve vakuu, ale dnes je již začleněna do celosvětového trhu s narkotiky a její vlastní trh reaguje citlivě na změny ve světě.⁴ Cílem empirického šetření je zjistit údaje o rozsahu a způsobu konzumace legálních a nelegálních drog u studentů střední školy a dát nové podněty k provádění efektivní školní prevence co do obsahu, plánování a organizování.

¹ Občanské sdružení. Řekni Ne drogám – Řekni Ano životu. 2009

² tamtéž

³ Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti. Zaostřeno na drogy 2/2007

⁴ Mravčík V. Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice. 2008

V naší republice neexistuje region, který by nebyl zasažen přílivem drog, a především poukázat na fakt, že se drogy dostaly z přísně ilegálních míst zcela na veřejnost a to hlavně do škol.

Dílčím úkolem v rámci práce je zamyslet se nad otázkami preventivně výchovného působení v podmínkách Vyšší policejní školy a Střední policejní školy Ministerstva vnitra v Holešově a dát náměty do „Minimálního preventivního programu školy“, který by měl zahrnout kompletní a celistvou řadu (škálu) přístupů, dlouhodobých cílů, akcí a aktivit spojených s prevencí (zne) užívání drog ve škole. Střední policejní škola, která existuje v rámci Vyšší policejní školy a Střední policejní školy Ministerstva vnitra v Holešově byla zvolena díky vstřícnému přístupu vedení školy a zájmu o danou problematiku a následné využití získaných výsledků práce v dalším vzdělávání činnosti školy.

Práce je rozdělena na teoretickou a empirickou část a je členěna do sedmi základních kapitol. První kapitola obsahuje a vymezuje věcně i teoreticky základní pojmy, jejichž vymezení je nezbytné pro pochopení řešené problematiky. Následuje téma toxikománie a dělení drog, kde se seznámíme s různými pohledy dělení drog a jaké důsledky přináší zneužívání drog. Ve třetí kapitole je řešena současná drogová scéna v České republice, stručná charakteristika jednotlivých drog, její historický vývoj a problematika spojená z hlediska trestněprávního.

Ve čtvrté kapitole je uvedena základní charakteristika empirického šetření. V páté a v šesté kapitole je obsažena interpretace výsledků daného šetření „Zneužívání legálních a nelegálních drog“. Záměrem výzkumu – empirického šetření bylo nejen nalézt odpovědi na otázky, které byly zformulovány na základě studia dostupné literatury, ale také shromáždit určité množství podkladového empirického materiálu a na základě jeho utřídění a zpracování, zvýraznit a poukázat na faktory zlepšující současný stav. V neposlední řadě získané poznatky budou využity jako východisko pro formulaci preventivně výchovných návrhů opatření, jejichž realizace by mohla být přínosem ke zlepšení daného stavu v příslušné škole, což je obsahem sedmé kapitoly a dalším z cílů práce.

1 Vymezení základních pojmů drogové problematiky, drogová závislost

Abychom se orientovali v problematice drog a drogových závislostí, bude nejlépe vysvětlit několik základních pojmů.

Droga

Existuje řada definic, ale stručně můžeme definovat jako drogu každou látku, ať již přírodní nebo syntetickou, která má psychotropní účinek, tj. ovlivňuje nějakým způsobem naše prožívání okolní reality, tedy působí na psychiku a může vyvolat závislost.⁵

Návyková látka

Je pojem pro řadu omamných a psychotropních látek, které jsou schopny ovlivňovat naše chování, vnímání a na které vzniká závislost.⁶

Úzus

Užívání drogy v přijatelném množství, v přijatelné době, ve shodě s oprávněnými zájmy jednotlivce i společnosti. Užíváním může být jen to, co nepostihuje rušivé chování, práci, nezvyšuje riziko v dopravě, nepoškozuje zdraví, neohrožuje mezilidské vztahy a ekonomickou rovnováhu.⁷

Abúzus

Zneužívání drogy. Zahrnuje zejména nadměrné používání drogy nebo užívání v nepřijatelnou dobu.⁸

⁵ Kachlík P. Návykové látky, rizika jejich zneužívání a možná prevence. 2003

⁶ Kalina K. a kol. Mezioborový glosář pojmů z oblasti drog s drogových závislostí. 2001

⁷ Kachlík P. Návykové látky, rizika jejich zneužívání a možná prevence. 2003

⁸ tamtéž

Za abúzus obvykle považujeme požití drog, které nepříznivě ovlivňují tělesný a duševní výkon, zejména tehdy, kdy je zbavován schopnosti chápat věci a vztahy. Za abúzus je tak nutno označit požití drog, které nepříznivě ovlivňuje dospívání a vyzrání organismu a celé osobnosti. Klasifikace abúzus drog obvykle vychází z teoretických hypotéz čtyř kategorií:

- a) biologické – podmíněnost biologickými poruchami
- b) psychodynamické – nerozřešení psychického traumatu a neuspokojení potřeb s následným rozvojem konfliktů
- c) sociální – na úrovni mikrostruktur i makrostruktur, jako výsledek sociálního učení
- d) sociologické – teorie o sociálních deviacích dle Hellera a Pacinovské

Misúzus

Značí nenáležitě užití léků (nikoliv drog) zpravidla s cílem toxikomanickým.⁹

Toxikománie

Samo slovo "toxikománie" je odvozeno od řeckého slova "toxikos", znamenající "náležející k luku". "Toxon" - luk, "toxikon farmakon" byl původně jed na hroty šípů, šípový jed, jako známé kurare. Postupně slovo nabylo významu "jed", svůj "jedovatý" nádech časem ztratilo. Druhá část slova je odvozena od řeckého "mánie", značícího "šílenost, zuřivost, nadšení". Vyjadřuje skutečnost, že mezi člověkem a škodlivou či jedovatou látkou, nebo látkou užívanou takovým způsobem, že je jedovatá, vznikl vztah charakterizovaný velmi silným puzením, mánií až "posedlostí", který vede mimo jiné k nebezpečnému užívání této látky.¹⁰

⁹ Vokurka M., Huga J. a kol. Velký lékařský slovník. 2009

¹⁰ tamtéž

Drogová závislost

Chorobný stav spojený s nezvladatelnou touhou po opakovaném braní drogy, mnohdy s tendencí ke zvyšování dávek. Na doporučení světové zdravotní organizace nahrazuje tento pojem dřívější termíny narkomanie, toxikománie.¹¹

Při nedostatku drogy může vzniknout abstinenční syndrom daný existencí psychické či fyzické závislosti. Drogová závislost je spojena s negativními důsledky pro postiženého jedince či společnost. Vývoj drogové závislosti ve vztahu jedinec - droga rozdělil Waldmann (1971) do 4 etap:¹²

1. etapa se vyznačuje hledajícím vztahem mladistvého, který prožívá své generační problémy a konflikty;
2. etapa je spojená s vytvářením a stabilizací skupin (part) mladistvých, kde se konzumují drogy;
3. etapa je vyjádřena vznikem vlastní závislosti jedince na droze, kterou potřebuje bez ohledu na partu;
4. etapa znamená fyzickou závislost na droze se stálou starostí o její opatření, neboť hrozí dramatické abstinenční projevy. Toxikoman neprožívá pravý efekt drogového opojení, ale úlevu od nepříjemných prožitků po aplikaci a nutnost udržovat v organismu stálou hladinu. Zvláště u adolescentů není přesně vymezena hranice mezi návykem a závislostí. Je obtížné rozhodnout co je a co není možné diagnostikovat jako závislost.

Intoxikace

Je stav, který nastává po užití dostatečného množství psychoaktivní látky. Průběh intoxikace závisí na typu a množství drogy a je ovlivňován individuální hladinou tolerance a jinými faktory. Následkem mohou být poruchy na úrovni vědomí, chování, emocí a dalších duševních funkcí a reakcí.¹³

¹¹ tamtéž

¹² <http://muhlpacher-zavislosti.html>

¹³ Kalina K. a kol. Mezioborový glosář pojmů z oblasti drog s drogových závislostí. 2001

Abstinenci syndrom

Tento syndrom (tj. soubor příznaků) může být přítomen v oblasti fyzické či psychické. Nedostatek drogy je prožíván jako nepříjemný stav. Jde o syndrom abstinence od drogy. Tento vztah vzniká poznenáhlu, plíživě. Bezdrogový vztah je vnímán jako obtížný a nepříjemný, droga se stala nutností. Existují dvě složky abstinenciho syndromu, které mohou být i smrtelné.¹⁴

Syndrom odnětí se dělí na tzv. fyzický (nejrůznější tělesné obtíže, bolesti, křeče, průjmy, zácpy, pocení, slzení apod.) a tzv. psychický (úzkost, neklid, podrážděnost, agresivita, únavnost, vyčerpanost, spavost, pasivita, nutková potřeba vzít drogu znovu).

Tolerance vůči droze

Tolerance drogy je jedním z příznaků rozvoje drogové závislosti především na opiáty. Vzdávající tolerance na drogu znamená, že organismus reaguje postupně na původně účinnou dávku méně, tj. ke stejnému účinku je třeba zvyšovat dávku drogy.

U opiátových závislostí se tolerance k droze zvyšuje významným způsobem, k dosažení požadovaného drogového efektu je dávka zvyšována i na deseti či patnáctinásobek dávky původní. U člověka bez zvýšené tolerance by takto zvýšená dávka znamenala velmi závažné předávkování či smrt. U některých drog, stimulační drogy, halucinogeny se naopak tolerance v průběhu rozvoje závislosti příliš nemění.¹⁵

¹⁴ Vokurka M., Huga J. a kol. Velký lékařský slovník. 2009

¹⁵ Vokurka M., Huga J. a kol. Velký lékařský slovník. 2009

2 Toxikománie a dělení drog

V České republice lze v poslední době konstatovat výrazný vzestup drogové problematiky související nejen s rozšířením tohoto jevu mezi určité sociodemografické skupiny populace, ale také se zvýšenou pozorností, kterou jí věnují represivní orgány.¹⁶

Mnoho lidí prohlašuje, že v životě žádnou drogu nezkusilo. Přitom se může jednat o kuřáky, kteří jsou těžce závislí na nikotinu, naší nejčastěji užívané legální droze. Skončit s kouřením je může stát stejné úsilí, jako skoncovat s nelegální drogou. Kuřáci se musí do konce života cigaret vzdát, jinak hrozí, že se k závislosti vrátí. To samé platí o alkoholu a některých lécích. Pokud bychom byli opravdu přísní, zařadili bychom mezi legální drogy kávu obsahující kofein, bez které si řada z nás nedokáže představit start do nového dne.

Mezi legální drogy patří:¹⁷

1. Alkohol – legální droga s nemalými riziky.
2. Léky – často podceňované závislosti na psychoaktivních lécích nejsou o nic méně nebezpečné než závislosti na nelegálních látkách.
3. Tabák - nejrozšířenější drogou s nejzávažnějšími zdravotními účinky.
4. Těkavé látky – toluen (od 15. 6. 2007 se nesmí samotný toluen prodávat spotřebitelům. Toluén lze nadále prodávat živnostníkům a firmám pro provozní účely, kteří se prokáží živnostenským listem nebo výpisem z obchodního rejstříku, kde popis činnosti souvisí s možností použití toluenu.) a jiná průmyslová rozpouštědla, náplně do zapalovačů, benzen, benzín, atd. – podceňovaná, ale pro fyzické i psychické zdraví snad nejnebezpečnější skupina (zne)užívaných psychotropních látek.

Užívání alkoholu i tabáku je celospolečensky tolerováno a problémy spojené s jejich užíváním jsou naopak velmi podceňovány.¹⁸

¹⁶ Šámal P. a kol. Trestní zákoník č. 40/2009 Sb. ve znění pozdějších předpisů. 2010

¹⁷ Kolektiv autorů SANANIN. Otázky a odpovědi

¹⁸ Nešpor K., Czémy L. Alkohol, drogy a vaše děti. 1993

Až do konce 80-tých let bylo území České republiky pro svou výhodnou polohu používáno převážně k tranzitu drog směřujících do západní Evropy. Nedostatek klasických drog si naši toxikomané nahrazovali zneužíváním substancí (pervitin, brown) vyráběných či upravovaných podomácku z běžně dostupných látek. Každá látka má jedinečný vliv na psychiku.

Nejznámějším dělením drog¹⁹ je na dvě hlavní skupiny, tedy drogy **tvrdé** a **měkké**. Toto dělení se vztahuje k riziku, které se pojí s jejich užíváním. Zjednodušeně lze říci, že čím je droga „tvrdší“, tím větší poškození je schopna vyvolat. Dělení drog na **tvrdé** a **měkké** a s tím spojená legalizace měkkých drog je velice diskutované a má své příznivce i odpůrce. Mezi **měkké** drogy můžeme zařadit marihuanu, hašiš, kokový čaj, káva. Do **tvrdých** drog patří extáze, heroin, kokain, diethylamid kyseliny lysergové (dále jen LSD), lysohlávky, pervitin, toluen.

Další dělení drog, které se používá nejčastěji je dělení drog podle účinku (dle MUDr. Jakuba Minaříka) a to na:²⁰

Tlumivé látky mezi které patří opiody heroin, buprenorfin (Subutex), psychofarmaka a rozpouštědla (včetně alkoholu).

Tlumivé látky tlumí duševní i tělesnou aktivitu. Malé dávky uklidní, vyšší navodí spánek, velmi vysoké způsobí hluboké bezvědomí, ve kterém je možné člověka i operovat (odtud pojem narkóza). Vyšší dávky ochromí mozková centra, která řídí základní životní funkce – dýchání a srdeční oběh, a vedou ke smrti jedince. Vyvolávají psychickou i tělesnou závislost.

Psychostimulancia – stimulační látky jsou kokain, pervitin, amfetamin, crack, extáze.

Psychostimulancia jsou látky, které celkově zvyšují duševní i tělesnou aktivitu jedince. Mizí únava, urychluje se myšlenkové tempo, zvyšuje se svalové napětí. Organismus „jede“ na plný

¹⁹ <http://compex.zdravi-cz.eu/drogy-rozdeleni-ucinky.php>

²⁰ <http://www.pppuk.cz/zsoubory/teplice-drogy-a-jejich-ucinky.ppt>

výkon, vyčerpává i rezervy, po vysazení se dostavuje stav vystupňované únavy, který se upravuje minimálně několik dní. Vedlejším účinkem je nechutenství.

Vysoké dávky vedou ke vzniku toxické psychózy, která je svým obrazem podobná schizofrenii. Závislost je pouze psychická.

Halucinogeny (psychodelika) jsou cannabionoidy (marihuana a hašiš), LSD a psilocybin (lysohlávky).

Halucinogeny mohou vyvolat asi nejvýraznější změnu vnímání reality. Průběh intoxikace je velmi ovlivněný okolnostmi užití (tzv. set a setting). Pokud je set a setting dobrý, má intoxikace pro jedince příjemný průběh. Při nevhodném setu a settingu prožívá jedinec tzv. bad trip. Může se jednat o hororový zážitek, ztráta kontaktu s realitou může vést k pokusu o únik z nepříjemné situace, může dojít i k ohrožení života jedince nebo lidí v jeho okolí.²¹

2.1 Důsledky zneužívání drog

Zneužívání drog s sebou přináší především závažné zdravotní důsledky, ale nelze pomíjet ani důsledky kriminální a ekonomické, které se promítají do sféry sociální a společenské.²²

Zdravotní důsledky – následky zneužívání drog pro jednotlivce:

O tom, že drogy jako skupina chemických látek mají v drtivé většině negativní důsledky pro zdraví jednotlivce není třeba nikoho přesvědčovat. Jednak to jsou změny způsobené přímým působením na organismus, dále negativní důsledky způsobené injekční aplikací drog.

²¹ <http://mr.fr.sweb.cz/halucinogeny.html>

²² Disman M. a kol. Drogy, alkohol, tabák a životní styl. 1996

Všechny injekčně vpravované látky (u nás jsou typickými zástupci heroin a pervitin) v sobě obsahují obrovské riziko hlavně šíření různých typů virových zánětů jater mezi tuzemskými narkomany. Dalším rizikem, které podobně jako předchozí souvisí s nehygienickými jehlami a stříkačkami, je vznik abscesů, trombů (přisedlé krevní sraženiny v zanícené žíle) a embolií (ucpání cév včetně plicních, srdečních a mozkových těmito tromby, které se odtrhnou od podkladu), často se smrtelnými důsledky. U injekčních drog je zvýšené riziko z předávkování nebo ze znečištění drogy cizorodou látkou.

Dále zde můžeme zařadit zejména následky projevující se zejména změnou ve vnímání vnějšího světa (reality), změnou ve vnímání své vlastní osobnosti (totožnosti), změnou v odolnosti na stres, svobody v rozhodování, změnou v možnostech seberealizace a změnou v interakci s vlastním sociálním okolím.

Zdravotní důsledky – následky zneužívání drog pro společnost: ²³

Kromě obecných populačních důsledků zhoršeného průměrného zdravotního stavu obyvatelstva (toxikomani většinou mladí lidé) jde o důsledky jimiž narkomané ovlivňují zdravé drogami nezasazené jedince. Jde zejména o již zmíněné šíření krví přenosných nákaz (hepatitida B, C a HIV) a o přenos při nechráněném pohlavním styku. Dále sem patří šíření infekcí krví nepřenosných (hepatitida A – špatné hygienické podmínky mezi narkomany). Dalším zdravou populaci zatěžujícím faktorem jsou problémy plynoucí z psychických a sociálních potíží narkomanů, zatěžující jejich rodinné příslušníky a celé okolí. Dalším faktorem spadajícím do této skupiny je poškození plodu matek užívajících drogy. Nebezpečí, které hrozí ostatním členům společnosti (např. jízda pod vlivem drog, agrese stupňující se po užívání některých drog...), nutné výdaje společnosti spojené s léčebnou péčí o toxikomany až po snížení či ztrátu odpovědnosti vůči rodině, zaměstnání, příp. studiu a také nebezpečí vyplývající z návodu jiných osob k abúzu drog.

²³ Disman M. a kol. Drogy, alkohol, tabák a životní styl. 1996

Důsledky ekonomické jsou ty, které přímo i nepřímo zatěžují státní rozpočet. Jedná se o obrovské náklady vydávané na s drogami související činnost policie, soudů, státních zástupců, náklady na vězeňský aparát a nucenou léčbu. Důsledky plynoucí ze zdravotního poškození narkomanů zahrnuje náklady na léčení těch nemocí narkomanů, které se svým návykem přivodili. Dále tady patří léčba akutní intoxikace drogou, úmrtí v souvislosti s užíváním drog, léčba virových epidemií mezi narkomany i jejich přáteli, sexuálními kontakty a rodinnými příslušníky. Náklady na léčení se u hepatitidy A, B pohybuje v řádech desetitisíců u hepatitidy C a AIDS v řádech statisíců korun na jednotlivce. K doposud uvedeným nákladům je třeba připočíst náklady na léčení těch, kteří od narkomanů získají některou z infekcí. Narkomané také častěji onemocní běžnými nákazami (chřipka, tuberkulóza) a tak odčerpávají další peníze určené na zdravotnictví.²⁴

Následky z výše uvedených skupin se vzájemně podmiňují a prolínají, což se projevuje postupnou kumulací změn společenského a sociálního charakteru. Abúzus drog je provázen širokým spektrem sociálně patologických změn, které ovšem nemusí být zastoupeny vždy v plném rozsahu. Závažnost abúzus vzrůstá tím, že ke změnám v chování abúzora dochází jak při intoxikaci, tak i v období, kdy abstínuje. Je velmi obtížné stanovit nebo předvídat, které období je pro abúzora, nebo jeho okolí nebezpečnějším.²⁵

Projevy intoxikace různými látkami jsou odlišné, jak vzhledem k chemickému působení drogy, tak s ohledem na reakci určitého jedince ve specifické situaci. Původně navyklý organismus mění svůj metabolismus a vlastnosti nervového systému tak, že časem vyžaduje vyšší přísun drogy, aby bylo dosaženo podobného účinku, jako na začátku.²⁶

Toxikomani pravděpodobně trpí nejen nedostatkem důležitých sociálních vztahů, ale i nepohodou pramenící ze situací, kterým musí čelit. Jejich sociální nejistota souvisí s pasivitou a nechutí ke společenským aktivitám. Snížením přizpůsobivosti na okolní prostředí se projevuje omezenou schopností v přijímání odpovídajících rolí i společenského postavení. Nejprve dochází k ztrátě zájmu o dosavadní náplň volného času,

²⁴ tamtéž

²⁵ Vokurka M., Huga J. a kol. Velký lékařský slovník. 2009

²⁶ Kachlík P. Návykové látky, rizika jejich zneužívání a možná prevence. 2003

postupně ke ztrátě zájmu i schopnosti vykonávat zaměstnání, až ke ztrátě zájmů interpersonálních a to i v rodině.²⁷

Toxikomanovi chybí pocit sounáležitosti i se svým nejbližším okolím, má svůj vlastní systém a kritéria hodnocení lidí a vztahů mezi nimi, vymykající se obvyklým hlediskům.

Je prokázáno, že s délkou abúzus drog stoupá a prohlubuje se výskyt konfliktních situací, jak ve výchozí rodině, tak ve škole, pracovním kolektivu i v širším společenském prostředí, neboť toxikomané se obtížněji podřizují společenským a právním normám. Abúzor ztrácí kontakt s běžnou společností, narůstá komunikativní blok ústící v určitý stereotyp a sociální izolaci.²⁸

Toxikomany charakterizuje upřednostňování přítomnosti před budoucností, sklon k dobrodružstvím, zvýšená impulsivnost, která může přerůst až k agresivitě. Současně mají menší schopnost předvídat důsledky svého jednání a zátěžové situace dokáží řešit méně integrovaně. Mají nižší odpovědnost za své chování a jeho důsledky vůči okolí.

Zneužívání drog provází výrazná změna životního stylu projevující se celou řadou specifických názorů, postojů, zvyků i prvků v chování toxikomanů. Svým odlišným, pro společnost většinou nepřijatelným životním stylem, se dostávají na okraj společnosti a stýkají se pouze s lidmi stejných hodnot, což opět násobí distanci společnosti. Objevuje se jakási svébytná „toxikomanická filozofie“ až subkultura, na kterou se tím, že je izolovaná, velmi těžce působí.²⁹

²⁷ tamtéž

²⁸ tamtéž

²⁹ Kachlík P. Návykové látky, rizika jejich zneužívání a možná prevence. 2003

3 Drogová scéna v České republice a trestné činy spojené s nealkoholovou toxikománií

3.1 Historický aspekt vývoje drogové scény v České republice

Od samého úsvitu dějin³⁰ užívají lidé drogy k léčebným a duchovním účelům anebo pro radost, útěchu a povzbuzení. S jevem používání i zneužívání drog se setkáváme ve všech společnostech a kulturách. Užívání drogy je složitý pojem zahrnující nebezpečné užívání zákonem obvykle nepovolené látky. Tento pojem však vypovídá spíše o tom, co je společensky přijatelné, než co je opravdu škodlivé.

Z 15. a 16. století máme doklady z celé Evropy o přípravách čarodějnických nápojů, mastí. V Čechách se pak dochovaly zápisy z čarodějnických receptů a procesů, které svědčí o tom, že jsme nebyli ve srovnání s okolní Evropou nijak pozadu. S cílem dosáhnout psychických a fyzických požiteků se omamné látky začaly více využívat v 17. století. S rozvojem technických věd a rozpracováním chemických metod čištění, koncentrace, oddělování se šíří i syntetická výroba nových látek. Poptávka vede k masovější výrobě a v rámci rodícího se farmaceutického průmyslu k jejich širšímu využití při výběru léčiv, jedů, ale také „požitkových“ látek. Éry vzestupu drog jako vážného společenského fenoménu pak u nás odstartoval derivát opia – morfin v polovině 19. století.³¹

Moderní protidrogová politika, jak ji známe nyní, se začala v České republice formovat v 90. letech minulého století. Problematika drog, regulace jejich zneužívání či obchodování, byla však upravována již o mnoho dříve, a to formou různých právních norem.

Z mezinárodního i domácího hlediska se fenoménu drog začíná věnovat významná pozornost 20. století, kdy dochází k nárůstu jejich užívání a expanzi ilegálního obchodu s nimi. Začaly se vyvíjet iniciativy na zavedení adekvátních protiopatření a formovat základy celosvětové spolupráce v oblasti kontroly drog.

³⁰ Nožina M. Svět drog v Čechách. 2009

³¹ Shapiro H. Drogy. 2007

V roce 1909 byla v Šanghaji uspořádána první mezinárodní konference věnovaná problematice omamných látek, tzv. Opiová komise, v roce 1915 vstoupila do platnosti první *Mezinárodní úmluva o opiu*.³²

V Československu se nezákonný obchod s drogami rozvinul zejména po první světové válce, v letech 1920-1925, kdy se Československo stalo vzhledem ke své centrální poloze v Evropě významnou tranzitní a cílovou zemí a díky nízkým sazbám při postihování překupníků i distributorů drog i azylem před jejich stíháním v zahraničí. Tehdejší zákon, který právně upravoval nedovolenou výrobu a držení omamných a psychotropních látek, č. 128/1923 Sb., totiž považoval ilegální obchod pouze za přestupek a podle toho jej i trestal. Postih zahrnoval peněžité pokuty do výše 20 000 Kč, v případě nedobytnosti mohla být pokuta přeměněna na tehdy přiměřený trest odnětí svobody v trvání až 3 měsíců.³³

Značný význam z hlediska právní úpravy a regulace psychoaktivních látek mělo přijetí tzv. *opiového zákona* č. 29/1938 Sb. a některé jeho principy se dají nalézt i v současné legislativě. Opiovým zákonem bylo dokončeno zavádění mezinárodních úmluv do československého právního řádu. V zákoně byly omamné látky rozděleny na 4 skupiny, byly přesně vymezeny některé základní pojmy, čímž se vytvořily lepší podmínky pro úřední dozor nakládání omamnými látkami, dále byly zavedeny požadavky na zvláštní povolení k nakládání s psychoaktivními látkami, úřední inspekce v lékárnách a povinnost zapisovat omamné látky do zvláštních registrů.

Opiový zákon je považován za první právní akt, který komplexně upravoval trestněprávní postih nakládání s omamnými látkami v Československu (až pět let žaláře, až 100 000 Kč peněžité trest).

Základ trestněprávní úpravy nedovolené výroby a držení drog v podobě obdobné dnešnímu stavu obsahoval trestní zákon č. 86/1950 Sb.

³² <http://drogy-a-kriminalita/vyvoj-v-cr.php>

³³ <http://drog-info.cz>

Tato ustanovení byla jen s malými úpravami přejata do zákona č. 140/1961 Sb. Úprava, která umožňovala také postih přechovávání omamných látek pro vlastní potřebu, platila beze změny až do roku 1990, kdy zákonem č. 175/1990 Sb., byl odstraněn trestní postih přechovávání pro sebe. S účinností od roku 1999 novela trestního zákona (zákon č. 112/1999 Sb.) znovu zavedla trestnost držení drogy pro vlastní potřebu.³⁴

Po druhé světové válce resp. po komunistickém převratu v únoru 1948 Československá socialistická republika, uzavřela hranice vůči západu a dostala se mimo ústřední zájem drogových mafí. Neznamená to ovšem, že by drogy přes hranice neputovaly, v drtivé většině však šlo o tranzitní zásilky určené do třetích zemí.

Příznačné pro tehdejší Československo bylo akcentování především problémů spojených s nadužíváním alkoholu a na druhé straně absence komplexních opatření v oblasti nealkoholových drog. V roce 1948 byl vypracován *zákon o potírání alkoholizmu* č. 87/1948 Sb., který zdůrazňoval, že potíráním alkoholizmu se rozumějí všechny potřebná opatření i ustanovení o protialkoholickém léčení.³⁵

Ustanovení týkající se nealkoholových drog nebyla ani *součástí zákona v boji proti alkoholizmu* č. 120/1962 Sb.³⁶ Tato situace v Československé socialistické republice fakticky přetrvávala až do roku 1989, kdy po 17 letech nabyl účinnosti zákon č. 37/1989 Sb. *o ochraně před alkoholizmem a jinými toxikomaniemi*. Vznikla tedy první právní úprava společně zahrnující opatření vůči alkoholu i ostatním psychoaktivním látkám. O pět měsíců později však došlo ke změně režimu, společenská situace se změnila a zákon šitý na míru podmínkám socialismu záhy zastaral.

V období po roce 1989 se začíná přistupovat ke komplexnímu řešení protidrogové politiky a vznikají první vládní koncepce. Pro úplnost však stojí na tomto místě zmínit, že uvedený již nevyhovující zákon č. 37/1989 Sb. byl nahrazen *zákonem o opatřeních k ochraně před škodami způsobenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami* č. 379/2005 Sb.

³⁴ Automatizovaný systém právních informací (platí pro všechny staré i nové zákony)

³⁵ tamtéž

³⁶ tamtéž

Nová právní úprava vymezila systémová opatření zasahující zejména do prevence a snižování škodlivých účinků užívání návykových látek, zdravotní péče a systému sociálních služeb.³⁷

3.2 Drogy vyskytující se na nelegálním trhu v České republice a stručná charakteristika jednotlivých drog

Marihuana

Marihuana,³⁸ konopí, tráva, kytka, ganja (toto jméno je převzato z východní Indie, kde toto konopí roste a je rastafariánským náboženstvím uctíváno jako mystická rostlina – jeho nejvyšší forma se nazývá Kali podle indické bohyně a na její počest se také ganža kouří na březích Ghany), hulení, charas = indick označení hašiše. Co to je?

Konopí jsou usušené části rostliny cannabis 1 – 6 m vysoké (nejčastěji sativa, ale existují další 2 druhy: indica a ruderalis) – kouří se samičí rostliny (ze samčích rostlin se vyrábí konopná lana a oděvy). Nejčastěji se kouří palice či hašiš. Po alkoholu a kofeinu je marihuana nejrozšířenější drogou. Na světě konopí kouří asi 140 miliónů lidí. Má pověst neškodné drogy, protože je méně agresivní než alkohol, ne tak odstrašující jako heroin a jeho boom nastal v 70. letech, období lásky a míru. Dnes je však daleko silnější než tenkrát. Tehdy byl obsah asi 1-3%, ale dnes existují vyšlechtěné odrůdy jako je skunk (poprvé vypěstován v Nizozemsku), které obsahují až 15 % látky delta – 9 – tetrahydrocannabinolu³⁹ a ty už nejsou tak úplně neškodné.

Dlouhodobé a časté kouření konopí rozhodně neprospívá sexuálnímu životu. Může snižovat libido a přispět k nižšímu počtu spermií. Tráva stejně jako tabák působí detoxikačně v pochvě. To znamená, že u těhotných žen způsobuje pomalý vývoj plodu. U některých lidí

³⁷ Automatizovaný systém právních informací (platí pro všechny staré i nové zákony)

³⁸ Valíček P. Rostlinné omamné látky. 2002

³⁹ tetrahydrocannabinol (zkráceně THC, též delta-9-tetrahydrocannabinol) je jeden z více než třiceti cannabinoidů a je hlavní psychoaktivní látkou nacházející se především v květenství konopí setého Cannabis sativa.

může způsobit paranoiu, zmatenost a ustrašenost a skončit s marihuanou také není lehké. Výzkumy ukázaly, že může být návyková jak psychicky, tak i fyzicky. Při odvykání jsou abstinenční příznaky výkyvy nálad, nervozita a zlost, které mohou přerůst ve výbušnost a agresivní chování. Navíc má konopí na plíce podobný účinek jako tabák, zvyšuje riziko rakoviny plic, úst a hrtanu (1 joint se rovná asi pěti cigaretám). Doteď ale nemáme důkaz, že by tráva někoho usmrtila. Pro většinu lidí je totiž kouření marihuany jen určitá fáze a jen asi 10 % u ní zůstane déle jak pět let. Období, kdy tato fáze nastává, však dělá rodičům starosti, neboť je tráva nechvalně známá svojí schopností tlumit motivaci.⁴⁰

Konopí obsahuje aktivní látku delta-9, která navozuje stav zkouření. Okamžitý účinek vyvolaný kouřením marihuany je pocit uvolnění, sucho v ústech, rozšíření zorničky, mírná euforie a iluze, že čas ubíhá pomaleji, chuť mluvit a hodně se smát, skelné oči, zhoršení motorické koordinace. Může umocnit již existující pocity. Vysoké dávky konopí mohou mít také halucinogenní účinky, pocit strachu, panika.⁴¹

Marihuana je slovo, které označuje usušené lístky rostlin vypadajících podobně jako oregáno. Většinou se kouří usušené pupeny, které jsou silnější než lístky. Marihuana má (při kouření) ojediněle nasládlou vůni. Hašiš je hmota z usušené pryskyřice samičích rostlin konopí. Vypadá jako malá, lepivá kulička nebo hranolek. Marihuana a hašiš se dají také jíst. Hašiš je aktivní součástí hašišových koláčků. Ale myšlenka, že marihuanu lze ponořit do vody a výsledný roztok použít pro účinek podobný jako při požívání marihuany, je jednoznačný nesmysl.

Pravidelné kouření konopí má zásadní vliv na paměť a schopnost koncentrace.⁴² Člověk pomaleji zpracovává informace a hůře se učí (tyto potíže bývají trvalejšího rázu). Důvodem může být to, že látka delta-9 zůstává v těle poměrně dlouhou dobu.

⁴⁰ Kolektiv autorů sdružení SANANIM. 2007

⁴¹ <http://www.drogy.cz/marihuana/kap-co-je-marihuana.html>

⁴² Miovský M. Konopí a konopné drogy. 2008

Nesmíme ale zapomenout, že na každého působí její užívání jinak. Podstata závislosti: V mozku jsou receptory chemických látek zvaných anandamidy, které tělo přirozeně produkuje. Konopí zapadne do těchto receptorů jako klíč do zámku a zapne je stejně jako anandamid. Když konopí uvádí receptory do činnosti příliš často, začnou to potřebovat, když to nedostávají, vybudí opačnou reakci, jako např. ustrašenost, výkyvy nálad, nevolnost. Riziko se zvyšuje, když se konopí kouří několikrát do týdne nebo denně a v útlém věku. Marihuana má tzv. opačnou toleranci. Čím je déle užívána, tím méně stačí na vyvolání stejného efektu. Není nutno zvyšovat dávky.⁴³

Rostliny konopí mohou vyrůst během jednoho vegetačního období až 3x. Náklady na vybudování indoor pěstírny (stavební práce, světelné zdroje, zavlažovací systémy, sazení, hnojivo atd.) jsou pokryty ziskem z prodeje již první „sklizeň“

Výnosy z dalších sklizní konopí a z něj vyráběné marihuany jdou již pěstitelům. Zisky z prodeje takto vypěstovaného konopí (marihuany) jsou enormní. V tuzemsku se 1kg marihuany/sušiny prodává v ceně kolem 60.000,- Kč a v zahraničí je to až 4.000 Euro/1kg. V České republice se tímto způsobem pěstování konopí zabývají především občané Vietnamu (až z 80 %), ve zbytku pak Češi. Jedná se především o Vietnamce, kteří se donedávna zabývali jinou ilegální trestní činností zejména nelegální výrobou cigaret, paděláním kolkových známek apod.⁴⁴

Pervitin

Pervitin⁴⁵ (metamfetamin) není nová droga. V posledních letech se jeho účinky zesílily, protože techniky výroby pokročily. Amfetamin byl poprvé vyroben v Německu v roce 1887 a pervitin, účinnější a z hlediska výroby jednodušší látka, byl vyvinut v roce 1919 v Japonsku.

⁴³ Kalina K. a kol. Drogy a drogové závislosti. 1. díl. 2003

⁴⁴ Výroční zpráva 2009. Národní protidrogová centrála, skupina kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky

⁴⁵ <http://www.drogy.cz/pervitin/kap-co-je-krystalicky-metamfetamin.html>

Krystalický prášek je rozpustný ve vodě, což z něj dělá perfektního kandidáta na látku podávanou pomocí injekční stříkačky.

K rozšíření užívání pervitinu došlo v průběhu 2. světové války, kdy ho obě strany používaly k udržení bdělosti svých jednotek. Vysoké dávky byly podávány japonským pilotům kamikadze před jejich sebevražděnými misemi a po válce dosáhlo injekční zneužívání pervitinu téměř epidemických rozměrů poté, co japonská veřejnost získala přístup k rezervám určených pro vojenské účely.

Metamfetamin je bílá látka ve formě prášku nebo krystalů, kterou lidé užívají šňupáním, kouřením nebo nitrožilně aplikací injekční stříkačkou. Někteří ho dokonce užívají ústně. U všech se však rozvine touha pokračovat v užívání, protože droga vytváří falešný pocit štěstí a pohodlí – drogové opojení (silný pocit nebo zážitek) charakteristický jistotou, hyperaktivitou a zvýšenou energií. Uživatel těž zažívá sníženou chuť k jídlu. Účinky této drogy obvykle trvají 6 až 8 hodin, ale mohou trvat až 24 hodin. První zážitek může zahrnovat určitý pocit slasti, ale ničivé účinky pervitinu působí již od samého počátku užívání.

Pervitin (metamfetamin) je ilegální droga zařazená do stejné třídy jako kokain a další účinné drogy distribuované na ulici. Má celou řadu přezdivek jako je perník, péčko, peří, piko, sníh nebo ice - abychom se zmínili alespoň o těch nejčastějších. Jedná se o nebezpečnou a účinnou chemickou látku a podobně, jako je tomu u jiných drog, jde v podstatě o jed, který nejprve působí jako stimulant, pak ale začne systematicky ničit tělo. Je tedy spojen s vážnými zdravotními potížemi zahrnujícími ztrátu paměti, agresivitu, psychotické chování a potencionální poškození srdce a mozku.

Metamfetamin je obvykle dodáván ve formě bílého prášku nebo krystalů, hořké chuti, bez zápachu a snadno se rozpouští ve vodě nebo alkoholu. Byly pozorovány i jiné barvy prášku včetně hnědé, žluté, oranžové a dokonce fialové. Droga může být též slisována do formy tablet. Krystalický metamfetamin je dodáván také ve formě tříštivých lesklých krystalků připomínající led. Nejčastěji bývá kouřen.

Pervitin se většinou vyrábí v nelegálních a skrytých laboratořích. Jako základ pro výrobu drogy se často používají běžně dostupné léky - například léky proti nachlazení.

Ten, kdo pervitin „vaří“, získá nejdříve aktivní přísadu (efedrin) obsaženou v těchto lécích. Za pomoci dalších chemických přísad získává drogu samotnou. Někdy se do pervitinu přidávají další nebezpečné látky na zvýšení účinku (kyselina, čističe odpadů anebo nemrznoucí kapalina).

Vzhledem k těžké povaze materiálů, které používají a též ke skutečnosti, že „vařiči“ pervitinu jsou častokrát sami závislí a dezorientovaní, jsou výrobci drogy častokrát těžce popáleni a zraněni nebo zabiti při výbuchu své laboratoře. Takové nehody ohrožují ostatní obyvatele blízkých domů a budov.

Pervitin vyráběný v České republice se i vyváží, většinou do Německa, byl zaznamenán i případ, kdy byl pervitin vyvážen do Velké Británie. Z okolních zemí tvoří výjimku Polsko, kam se pervitin nevyváží, neboť v Polsku je rozšířena vlastní výroba. Čistota pervitinu vyrobeného v tuzemsku se pohybuje vysoko, mezi 70 - 80 %. Výrobou se zabývají výhradně Češi, byly však zachyceny návody na výrobu pervitinu i ve vietnamštině. Distribucí pervitinu na ulici se zabývají Češi. Ukrajinci vozí pervitin na Ukrajinu. Vietnamci prodávají pervitin také, nicméně často jako podružnou činnost k jiným nelegálním činnostem. Rómové se také zabývají distribucí pervitinu, zejména v řadách své komunity. Metamfetanim se nevyskytuje jen v České republice. V Evropě se objevuje jednak ve Velké Británii a v poslední době ve velké míře i ve skandinávských zemích.⁴⁶

Heroin

Heroin⁴⁷ je vysoce návykovou nelegální drogou. Je využíván milióny závislých po celém světě, kteří nedovedou překonat nutkání pokračovat v každodenním užívání této drogy. Jsou si vědomi toho, že pokud přestanou, budou muset čelit děsivým útrapám abstinčních příznaků.

Heroin je (podobně jako opium a morfium) vyroben z pryskyřice rostlin máku. Mléčné, mízu připomínající opium je nejprve sebráno z tobolky máku. Toto opium je rafinováno (pročištěno) na morfium a dále do různých forem heroínu.

⁴⁶ Výroční zpráva 2009. Národní protidrogová centrála, skupina kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky

⁴⁷ <http://www.drogy.cz/heroin/kap-heroin-co-je-to.html>

Heroin je většinou aplikován injekčně, což uživatelé vystavuje dalším rizikům (hrozbě nákazy AIDS nebo jinou infekční nemocí), která je dalším problémem k způsobované bolesti samotnou závislostí.

Heroin byl poprvé vyroben v roce 1898 německou farmaceutickou společností Bayer a byl na trh uveden jako lék na tuberkulózu a současně prostředek na léčbu morfiové závislosti. Úmrtnost závislých na heroinu byla odhadována dvacetkrát větší než u zbytku populace.

Ve své nejčistší formě je heroin jemný bílý prášek. Mnohem častěji se však vyskytuje narůžovělý, našedlý, hnědý nebo dokonce černý heroin. Zbarvení je způsobeno příměsemi, které byly použity k jeho rozpuštění. Mezi ně patří cukr, kofein nebo další látky. Na ulici prodávaný heroin je někdy „říznutý“ strychninem (jed na krysy) nebo dalšími jedy. Některé příměsi se zcela nerozpustí, a když jsou pak vpichovány do těla, mohou ucpat cévy vedoucí k plicím, ledvinám nebo mozku. Už jen to může vést k infekci nebo nevratnému zničení životně důležitých orgánů.

Uživatel, který si heroin kupuje na ulici, nikdy nezná skutečnou sílu drogy v konkrétním balíčku. Tím se uživatelé neustále vystavují riziku předávkování.

Heroin může být aplikován injekčně, kouřem nebo šňupáním. Po prvním užití droga vytváří omamný pocit. Člověk se může cítit velmi uvolněn, snadno komunikuje s ostatními a zažívá pocit zvýšeného sexuálního výkonu – ne však nadlouho.

Kokain

Název kokain označuje drogu v práškové nebo krystalické formě. Prášek je obvykle naředěn inertními (nečinnými) látkami jako je kukuřičný škrob, pudr anebo cukr nebo dalšími drogami jako jsou prokain (anestetikum pro místní umrtvení) nebo amfetaminy. Kokain, který je získán z listů rostliny koka, byl původně vyvinut jako prostředek proti bolesti.

Nejčastěji bývá šňupán, kdy je prášek vstřebán do krevního řečiště prostřednictvím tkání uvnitř nosu. Může být též pozřen nebo vetřen do dásní. Pro rychlejší vstřebávání drogy do těla ji někteří závislí aplikují injekčně.

Tento způsob podstatně zvyšuje riziko předávkování. Vdechování jeho kouře zrychluje vstřebávání za menších zdravotních rizik, než je tomu u aplikace pomocí jehly.⁴⁸

Množství, které kurýři převážejí, se pohybuje mezi 1-3 kg. Důvod, proč se kokain do České republiky nedováží najednou v množství několika desítek kilogramů je následující: Kokain koupený v zahraničí musí být i zaplacený a musí mít odbyt. Na tak velké množství kokainu je Česká republika malou zemí. Pouliční distribucí kokainu v České republice se zabývají především Nigerijci a jiní občané ze zemí západní Afriky, kteří jsou lokalizováni zejména v centru Prahy a v pražských nočních klubech. Dále se pak pouličním prodejem kokainu zabývají také občané České republiky.⁴⁹

Extáze

Extáze⁵⁰ byla původně vyvinuta německým farmaceutickým koncernem Merck v roce 1912. Ve své původní podobě byla známa jako 3,4-metylendioxymetamfetamin a použita americkou armádou v roce 1953 při psychologických bojových testech. V 60. letech se opět objevila jako lék používaný při psychoterapii k „odstranění zábran“. Teprve v 70. letech se 3,4-metylendioxymetamfetamin objevil jako droga užívaná na večírcích.

Extáze se nejčastěji vyskytuje ve formě tablet, ale může se užívat také injekčně nebo jinými způsoby. Tekutá extáze je ve skutečnosti anestetická taneční droga, což je látka, kterou můžete najít také v čisticích prostředcích na odtok či podlahu a v odmašťovačích. Extáze tlumí přirozeně varovné signály vysílané tělem do mozku. Výsledkem je, že jedinec po užití drogy podstupuje riziko, že překoná své fyzické meze výdrží. Člověk si pod vlivem extáze například neuvědomuje, že u něj dochází k přehřátí organismu a může ztratit vědomí nebo dokonce umřít v důsledku přehřátí. Tragédií je, že extáze je dnes jednou z nejpobulárnějších drog mezi mládeží. Kancelář pro drogy a kriminalitu Organizace spojených národů odhaduje, že na světě je zhruba 9 miliónů uživatelů extáze. Drtivá většina z nich jsou náctiletí a mladí dospělí.

⁴⁸ <http://www.drogy.cz/kokain/kap-co-je-kokain.html>

⁴⁹ Výroční zpráva 2009. Národní protidrogová centrála, skupina kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky

⁵⁰ <http://www.drogy.cz/extaze/kap-tanec-se-smrti.html>

Extáze se na území České republiky nevyrábí. Do České republiky se dováží, a to především z Holandska, dále z Polska a také ze Slovenska. Dovoz a distribuce je zpravidla záležitostí individuální, kdy jednotlivci využívají prostředky hromadné dopravy (vlak, autobus, letadlo) a dovážejí tablety extáze v počtech desítek i set kusů do České republiky. Zde je rozprodávají dále, většinou právě na hudebních akcích. Nejsou ojedinělé případy, kdy je v případě extáze prodáváno falzum. Dealeři za extázi vydávají slisované tablety, které neobsahují účinnou látku 3,4-metylendioxymetamfetamin. Do těchto substancí smíchají většinou běžně dostupné látky a léčiva, slisují je do tvaru tablet a prodají jako extázi. Někdy tyto „slepé“ tablety dovezou již ze zahraničí a (i nevědomě) prodávají jako extázi.⁵¹

Crack

Crack⁵² je krystalická forma kokainu, který se běžně vyskytuje ve formě prášku. Má podobu pevných kousků či krystalů různých barev od žluté až po narůžovělou či bílou. Crack se zahřívá a kouří. Jeho název je inspirován zvukem, který crack vydává při zahřívání a který připomíná praskání nebo pukání (anglicky crack).

Crack je nejúčinnější formou, v jaké se kokain vyskytuje a zároveň tou nejrizikovější. Dosahuje 75 až 100 procentní čistoty, je mnohem silnější a účinnější než klasický kokain.

Kouření cracku způsobuje zasažení mozku rychleji a tak způsobí intenzivní a okamžité, avšak velmi krátké, drogové opojení, které trvá přibližně patnáct minut. A protože závislost se rozvíjí mnohem rychleji, je-li substance kouřena, než když je šňupána (aplikována prostřednictvím nosní dutiny), její uživatel se může stát závislým již po svém prvním pokusu s crackem.

Kvůli vysoké ceně byl crack (kokain) dlouho považován za drogu boháčů. Crack je však prodáván za tak nízké ceny, že si ho mohou dovolit i dospívající – alespoň zpočátku. Pravdou je, že jakmile je člověk závislý, jeho výdaje na tento zlozvyk se zvyšují geometrickou řadou v přímé úměře se zvyšující se dávkou.

⁵¹ Výroční zpráva 2009. Národní protidrogová centrála, skupina kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky

⁵² <http://www.drogy.cz/crack/kap-co-je-crack.html>

LSD

LSD⁵³ je jednou z nejúčinnějších chemických látek měnících stav vědomí. Je vyráběno z kyseliny lysergové, která je obsažená v námelu (načernalý útvar), který roste na žitě a dalších obilovinách.

LSD, známá jako „acid“ nebo kyselina a pod mnoha dalšími názvy, se na ulici prodává v podobě malých tablet (mikráčů), kapslí nebo kousků želatiny. Někdy je jím napuštěn savý papír, který je pak rozdělen na drobné čtverečky ozdobené obrázky nebo postavičkami z kreslených seriálů. Méně často je prodáván v kapalné formě. Nehledě na to, v jaké formě je LSD dodáno, jeho účinek je vždy tentýž – vážné odtržení od reality.

Uživatelé nazývají zkušenost pod vlivem LSD „trip“, který obvykle trvá přibližně 12 hodin. Nepříjemné zkušenosti jsou nazývány jako „špatný trip“, což je vskutku příhodné synonymum pro zkušenost pekla na zemi. Účinky LSD jsou nepředvídatelné. Závisí na přijatém množství, náladě a osobnosti uživatele a na prostředí, v kterém byla droga užitá. Jsou jako hod kostkou – mohou být intenzivním, deformovaným úletem nebo těžkým, paranoidním stavem.

Za normálních okolností jsou první účinky LSD pociťované 30 až 90 minut po užití drogy. Často dochází k rozšíření zornic. Tělesná teplota se může zvýšit nebo snížit, stejně tak krevní tlak nebo srdeční frekvence. Častým příznakem je i pocení nebo naopak zimnice. Uživatelé LSD často pociťují nechuť k jídlu, potýkají se s nespavostí, suchem v ústech a třesem. Mezi velmi časté účinky patří změny ve zrakovém vnímání (pozornost uživatele může trvale zaujmout intenzita některých barev). Zažívány jsou i extrémní změny nálady, sahající od stavů „vesmírné“ blaženosti po intenzivní hrůzu. Nejhorším příznakem je, že uživatel LSD není schopen rozpoznat, které pocity jsou vytvářeny působením drogy a které jsou součástí reality.

Někteří uživatelé LSD zažívají intenzivní blaženost, kterou mylně zaměňují za „osvícení“. Nejenže se vzdalují od svých běžných životních aktivit, ale pociťují též nutkání užívat další dávku drogy, aby mohli znovu prožít stejnou zkušenost. Další se pod vlivem LSD

⁵³ <http://www.drogy.cz/lsd/kap-co-je-lsd.html>

potýkají s těžkými, děsivými myšlenkami a pocity, se strachem ze ztráty kontroly, šílenství a smrti a s beznadějí. „Špatný trip“ často nelze zastavit a někdy může trvat i více než 12 hodin. Někteří lidé se nikdy nevyhléčí z psychózy způsobené halucinogeny.

Při užití dostatečně velké dávky vytváří LSD iluze a vizuální halucinace. Změní vnímání času a vnitřního „já“ uživatele. Deformuje velikost a tvar objektů, pohybů, barev a zvuků. Velmi podivně a bizarně připadá uživateli i jeho hmatový smysl a běžné tělesné pocity. Pocity se zdánlivě mísí a v uživateli vytvářejí zrakové a zvukové vjemy. Tyto změny mohou člověka děsit a vyvolat v něm paniku.⁵⁴

Zhorší se schopnost rozumného úsudku a vnímání běžných nebezpečí. Člověk pod vlivem LSD může vykročit z okna, aby se lépe podíval na zem pod sebou. Může se zcela nechat unést západem slunce v blažené nevědomosti, zatímco stojí uprostřed rušné křižovatky.

Mnozí uživatelé LSD zažívají flashback (návrat stavu jako po požití drogy s jejím účinkem) většinou bez předchozího varování a dlouho poté, co LSD užili.

Špatné tripy a flashbaky jsou jen jedním z mnoha rizik spojených s užíváním LSD. U lidí užívajících LSD se mohou projevit dlouhotrvající psychózy nebo těžké deprese.

Protože se LSD ukládá v těle, uživatelé si vytvářejí vůči droze určitou toleranci (odolnost). Jinými slovy někteří uživatelé s opakovanou zkušeností musí užívat vyšší dávky, aby dosáhli stejného silného úletu. To zvyšuje fyzické účinky a zvyšuje riziko špatného tripu, který může vyvolat psychózu.

Halucinogenní drogy jsou na domácí scéně spíše zastoupeny „houbičkami“, konkrétně se jedná o tyto houby: lysohlávka, kropenatce, vláknice, lícovka, čepičárka a jiné. Policií však nebyl zaznamenán obchod s těmito houbami a rostlinami. Uživatelé (často experimentující než pravidelní uživatelé) si tyto houby a rostliny sbírají v přírodě pouze pro vlastní spotřebu. Pokud se jedná o LSD, neočekává se organizovaný dovoz a obchodování s touto drogou na našem území. Lze předpokládat, že v oblasti hub a jiným rostlinných drog se bude i nadále jednat o individuální sběry a konzumace jednotlivými uživateli.⁵⁵

⁵⁴ Presl J. Drogová závislost. 1994

⁵⁵ Výroční zpráva 2009. Národní protidrogová centrála, skupina kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky

Těkavé látky – inhalanty

Inhalanty neboli těkavé látky ⁵⁶ jsou chemické látky, které uživatelé čichají, aby docílili rychlého opojení. Existuje více než 1 000 domácích a jiných běžných výrobků, které je možné zneužívat jako inhalanty.

Většinou se ale užívají ředidla na barvy, určitá lepidla, toluen (bezbarvá kapalina užívaná jako rozpouštědlo), benzín, plyn do zapalovačů, rajský plyn (oxid dusný, bezbarvý plyn sladké vůně, který se užívá jako anestetikum), barvy ve spreji, čisticí prostředky, dusitan amylnatý (nažloutlá kapalina, která se používá k rozšíření cév, někdy též zneužívaná jako inhalant) neboli „poppers“, prostředky proti zápachu a různá rozpouštědla.

Většina těchto výrobků má podobné účinky jako anestetika, tj. utlumení tělesných funkcí. Po počátečním opojení a ztrátě nastupuje ospalost, bolesti hlavy a podrážděnost. Poppers prodávané na koncertech a v tanečních klubech mohou obsahovat jedované chemikálie, které mohou trvale poškodit tělo a mozek. Chemikálie se v plicích velmi rychle vstřebávají do krve a putují do mozku a ostatních orgánů, kde někdy způsobují nevratné fyzické a mentální poškození.

Uživatelé inhalují chemické výpary přímo z otevřených nádob nebo je vdechují z hadrů nasáklých chemikáliemi. Někteří si tyto látky vstříkují přímo do úst či nosu nebo si jimi máčejí límeč, rukávy či manžety a pak k nim pravidelně čichají. Rozšířená je také praxe čichání pod plastickou či papírovou taškou, což ovšem v uzavřených prostorách významně zvyšuje riziko udušení.

Těkavé látky mohou způsobit poškození srdce, ledvin, mozku, jater, kostní dřeně a dalších orgánů.

⁵⁶ <http://www.drogy.cz//inhalanty/kap-co-jsou-to-inhalanty.html>

Extáze	Hašiš	Heroin	Kokain	LSD	Marihuana-indoor	Marihuana-outdoor	Pervitin
100-500 Kč	100-300 Kč	800-2.500 Kč	1.000-3.500 Kč	100-300 Kč	170-500 Kč	50-250 Kč	600-4.000 Kč *

Tabulka č. 1 - Ceny omamných a psychotropních látek v roce 2009⁵⁷

Druh	„Množství větší než malé“ – hmotnost	„Větší rozsah“ hmotnost
Heroin	0,15 (asi 5 dávek po 30 mg)	1,5 (asi 50 dávek po 30 mg)
Morfin	0,3 (asi 10 dávek po 30 mg)	4,5 (asi 150 dávek po 30 mg)
Methadonm	0,3 (asi 10 dávek po 30 mg)	4,5 (asi 150 dávek po 30 mg)
Kokain	0,25 (asi po 5 dávek po 50 mg)	5 (asi 100 dávek po 50 mg)
Konopí	15 (asi 10 dávek po 1,5 g)	375 (asi 250 dávek po 1,5 g)
LSD	10 tripů (asi 0,0005 g)	120 tripů (asi 0,006 g)
Extáze	10 tablet (800-1000 mg)	240 tablet (19200-24000 mg)
Amfetamin	0,5 (asi 10 dávek po 50 mg)	10 (asi 200 dávek po 50 mg)

Tabulka č. 2 - Orientační hmotnosti zajištěné látky obsahující návykovou látku⁵⁸

⁵⁷ Výroční zpráva 2009. Národní protidrogová centrála, skupina kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky.

* částka 4000 Kč/gram pervitinu byla zaznamenána ve věznici při výkonu trestu odnětí svobody

⁵⁸ Výroční zpráva 2009. Národní protidrogová centrála, skupina kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky. Hmotnost zjištěné látky se rozumí celková hmotnost zajištěné látky bez zřetele na obsah návykové látky v ní obsažené a bez obalu, v němž byla zjištěna

3.3 Drogy z hlediska trestněprávního

Dne 1. ledna 2010 nabyl účinnosti zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník, který nahradil dosavadní, mnohokrát novelizovaný trestní zákon z roku 1961. Byl tím završen dlouholetý proces rekonstrukce trestního práva hmotného, který započal již na počátku dvacátých let 20. století.

Nový trestní zákoník přináší změny i pro oblast drogové kriminality, z nichž část vyplývá z nové formulace skutkových podstat jednotlivých drogových trestných činů a část z celkové koncepce trestního práva hmotného v České republice. Z těchto koncepčních změn má pro oblast postihu drogové kriminality značný význam přechod z materiálního pojetí trestného činu na pojetí formální. V dosavadním materiálním pojetí byl trestným činem pro společnost nebezpečný čin, jehož znaky byly uvedeny v trestním zákoně, přičemž ovšem takový čin musel vykazovat stupeň nebezpečnosti pro společnost vyšší než nepatrný (v případě mladistvých pachatelů vyšší než malý). To dávalo soudům při rozhodování, zda se v konkrétním případě vůbec jedná o trestný čin, možnost zohledňovat i jiné okolnosti než jen znaky skutkové podstaty příslušného trestného činu.

Ve formálním pojetí je nově trestným činem protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vyazuje znaky uvedené v zákoně, a to bez ohledu na společenskou nebezpečnost daného činu.⁵⁹ Nově zavedené formální pojetí trestného činu na jednu stranu v zásadě vylučuje možnost poukazovat na nízký stupeň nebezpečnosti jednání pachatele pro společnost (jak tomu bylo např. u případů pěstování konopí pro léčebné účely⁶⁰), na druhou stranu může zvýšit právní jistotu a vymahatelnost práva s ohledem na jasně vymezené znaky skutkových podstat u drogových trestných činů.

⁵⁹ § 39 trestního zákoníku. Povaha a závažnost trestného činu jsou určovány zejména významem chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobem provedení činu a jeho následky, okolnostmi, za kterých byl čin spáchán, osobou pachatele, mírou jeho zavinění a jeho pohnutkou, záměrem nebo cílem.

⁶⁰ Švec P. Česko je ráj konopí. MF Dnes XXI/262 ze dne 11. 11. 2010, s A5

Trestnou činnost spojenou s nealkoholovou toxikománií můžeme podle Vantucha rozčlenit na:⁶¹

1. Drogové delikty v užším slova smyslu – zde můžeme zařadit trestné činy spočívající v nedovolené výrobě a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy. Skutková podstata trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy⁶² dle § 283 trestního zákoníku do značné míry odpovídá skutkové podstatě trestného činu dle ustanovení § 187 předchozího trestního zákona.

Postihuje tedy různé způsoby nedovoleného nakládání s omamnými a psychotropními látkami, např. výrobu, prodej, přechovávání pro jiného atd. Ke zpřísnění dochází ve vztahu k pachatelům, kteří se tohoto trestného činu dopustí opakovaně (byli za takový čin v posledních třech letech odsouzeni nebo potrestáni). Takovému pachateli hrozí trest odnětí svobody na 2 roky až 10 let (podle předchozí právní úpravy takové jednání spadalo do základní skutkové podstaty, za níž hrozil trest odnětí svobody v délce 1 rok až 5 let).

K dílčím úpravám došlo též u některých dalších kvalifikovaných skutkových podstat (tj. skutkových podstat uvedených ve druhém a vyšším odstavci příslušného paragrafu, které oproti základní skutkové podstatě, uvedené v prvním odstavci, obsahující některou okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby neboli okolnost zvlášť přitěžující, a je u nich proto stanovena vyšší trestní sazba – např. pokud se pachatel daného trestného činu dopustí jako člen organizované skupiny, vůči dítěti, apod.). Pro úplnost je vhodné doplnit, že předchozí právní úprava stanovila, že k okolnosti, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby, se přihlédne jen tehdy, jestliže pro svou závažnost podstatně zvyšuje stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost.

To dávalo zejména soudcům možnost případy nižší závažnosti, které by jinak z důvodu existence okolností podmiňující vyšší trestní sazby naplňovaly kvalifikovanou skutkovou podstatu příslušného trestného činu, posoudit jako čin podle skutkové podstaty základní, a tedy mírněji trestný (v oblasti drogové kriminality se jednalo třeba o některé

⁶¹ Vantuch P. Drogen a kriminalita. Protialkoholický obzor. 1990

⁶² Zaostřeno na drogy 1/2010

případy sdílení drogy mezi vrstevníky mladšími 18 let apod.). Tuto možnost již nový trestní zákoník nezná a čin je nutno posuzovat vždy pouze podle té skutkové podstaty, kterou naplňuje.

2. drogové delikty v širším slova smyslu – zde můžeme zařadit trestné činy spočívající v přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu.⁶³ Významnou změnu přináší ustanovení § 284 o trestném činu přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu, která zohledňuje požadavek praxe a usnesení vlády⁶⁴ legislativně rozlišit různé druhy drog podle míry jejich zdravotní a společenské nebezpečnosti a promítnout toto rozdělení do skutkových podstat drogových trestných činů a sankcí za ně stanovených. Nižší trestní sazbou tak jsou ohroženi uživatelé drog, kteří přechovávají pro vlastní potřebu v množství větším než malém konopné drogy.

Za takové jednání hrozí dle ustanovení § 284 odst. 1 trestního zákoníku pachateli trest odnětí svobody až 1 rok, zákaz činnosti nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty.⁶⁵ Pachatelům, kteří pro vlastní potřebu v množství větším než malém přechovávají jakoukoliv jinou drogu než konopnou drogu, hrozí dle ustanovení § 284 odst. 2 trest odnětí svobody až na 2 roky, zákaz činnosti nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Ustanovení § 284 odst. 3 a 4 trestního zákoníku dopadá na přechovávání omamných látek pro vlastní potřebu ve větším, resp. značném rozsahu a to již bez ohledu na typ drogy.

⁶³ Zaostřeno na drogy 1/2010 č. 7

⁶⁴ Usnesení vlády č. 1177/01 ze dne 14. listopadu 2001, usnesení vlády č. 753/03 ze dne 21. 7. 2003, která vycházela z výsledků výzkumu Projekt analýzy dopadů novelizace drogové legislativy v České republice

⁶⁵ Je třeba dodat, že trestní zákoník umožňuje pachateli uložit i jiný druh trestu, než jaký je uveden u příslušné skutkové podstaty, a to zejména jako trest vedlejší např. vedle trestu odnětí svobody. Některé druhy trestů, a to domácí vězení, obecně prospěšné práce, peněžitý trest, zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, vyhoštění a zákaz pobytu lze ovšem uložit samostatně, i když trestní zákoník na některý trestný čin takový trest nestanoví.

3. Trestné činy páchané za účelem získávání drog – do této oblasti zařazujeme trestnou činnost směřující k nedovolenému pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku⁶⁶ a výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu⁶⁷

Ustanovení § 285 o trestném činu nedovoleného pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku znamená v novém trestním zákoníku oproti předchozí úpravě rovněž významnou změnu.

Pěstování takových rostlin pro vlastní potřebu je tzv. privilegovanou (tj. mírněji trestnou) skutkovou podstatou ve vztahu k ustanovení § 283 trestního zákoníku, které postihuje mj. výrobu drog. Ustanovení § 285 přitom rozlišuje mezi pěstováním konopí a pěstováním hub nebo jiných rostlin obsahující drogu. Pěstování malého množství konopí, jiných rostlin nebo hub pro vlastní potřebu nepodléhá trestněprávní regulaci a je postihováno podle zákona o přestupcích. Pěstování konopí v množství větším než v malém je dle ustanovení § 285 odst. 1 sankcionováno trestem odnětí svobody až na 6 měsíců, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. Pěstování hub nebo jiných rostlin obsahujících drogu pro vlastní potřebu v množství větším než malém je postihuje trestní zákoník trestem odnětí svobody až na 1 rok, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty (§ 285 odst. 2).

U pěstování ve větším rozsahu nebo značném rozsahu (§ 285 odst. 3 a 4) již trestní zákoník obdobně, jako u přechovávání drog pro vlastní potřebu, nerozlišuje mezi konopím, houbami a jinou rostlinou obsahující drogu, a stanoví trest odnětí svobody v délce až do 3 let nebo peněžitý trest za pěstování ve větším rozsahu a trest odnětí svobody na 6 měsíců až 5 let za pěstování ve značném rozsahu.

Zavedením této skutkové podstaty pěstování rostlin či hub obsahující omamné látky by měly být odstraněny nejasnosti ohledně právní kvalifikace procesu samotného pěstování těchto rostlin a hub, tj. do okamžiku jejich sklizení či sběru.

⁶⁶ Zaostřeno na drogy 1/2010

⁶⁷ Zaostřeno na drogy 1/2010

Zároveň je vhodné zdůraznit, že tato skutková podstata dopadá výhradně na pěstování takových rostlin či hub jednotlivcem pro jeho vlastní potřebu. V případě, že by je společně pěstovalo několik osob, byť by případná „úroda“ měla být určena jen pro tyto osoby, již by se jednalo o pěstování (opatřování) pro jiného a v úvahu by podle konkrétních okolností připadalo posouzení takového jednání jako některého jiného drogového trestného činu spojeného s vyšší trestní sazbou.⁶⁸

V ustanovení § 286 o trestném činu výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu, které je obdobou ustanovení § 188 předchozího trestního zákoníku, je důležitou změnou zejména snížení dolní hranice trestní sazby trestu odnětí svobody až na 5 let, zatímco předchozí právní úprava stanovila na toto jednání trest odnětí svobody na 1 rok až 5 let.

Oproti předchozí právní úpravě také ustanovení § 286 obsahuje novou okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby, spočívající v tom, že pachatel tento trestný čin spáchá jako člen organizované skupiny, za což mu hrozí trest odnětí svobody na 2 roky až 20 let. Stejnou trestní sazbou je ohrožen pachatel, který se trestného činu dle § 286 dopustí vůči dítěti (tj osobně mladší 18 let), ovšem na rozdíl od předcházející úpravy jen tehdy, učiní-li tak ve větším rozsahu.

Stát sankcionuje v rámci svého právního systému držení drogy, neboť tím chrání občany České republiky před negativními vlivy drogy na společnost. A pokud se někdo rozhodne drogy užívat, musí počítat s represí ze strany státu. Stát však nezachází až k takovým opatřením, která jsou možná v jiných zemích a to, že by postihoval i samotné užívání. Česká populace si nesprávně vykládá, že policie stíhá uživatele drog.

⁶⁸ Zákonem je dovoleno pěstovat druhy a odrůdy rostliny konopí, označované jako „technické konopí“, které obsahují nejvýše 0,3 % látek ze skupiny tetrahydrokanabinolů. V případě že, je tato rostlina pěstována na celkové ploše větší než 100 m² (tato rozloha platí i pro součet většího množství menších osetých ploch), má podle § 29 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách v platném znění, pěstitel ohlašovací povinnost vůči místně příslušnému celnímu orgánu. Stejná ohlašovací povinnost platí pro osoby pěstující mák setý.

Nedokážou si z neznalosti drogové kriminality spojit uživatele s dealerem. V rámci páchání drogové trestné činnosti, řekněme ze spodu pyramidu zločinu, totiž velmi často je dealerem tedy pachatelem trestné činnosti sám uživatel. Není však postihován za užívání, ale za držení drogy nebo její prodej. Možný postih za držení drogy v České republice v množství menším než malém je § 30 přestupkového zákona číslo 200/1990 Sb.⁶⁹

Ve většině zemí Evropské unie jsou za užívání či držení drog vynášeny tresty odnětí svobody jen zřídka. Malému procentu souzených osob je však udělen okamžitý trest odnětí svobody, pravděpodobně v důsledku přitěžujících okolností. Poznává, že stále větší počet uživatelů drog přichází do kontaktu se systémem trestní justice, který jim uděluje pouze správní či drobné sankce.⁷⁰

⁶⁹ <http://www.krystalhelp.cz/inde.php?pg=zakony>

⁷⁰ drogové problematiky v Evropě 2010.

4 Základní charakteristika empirického šetření „Zneužívání legálních a nelegálních drog“

Empirická část podává výsledky empirického šetření, které bylo provedeno, vyhodnoceno a interpretováno v průběhu II. pololetí 2011. Zpráva podává základní statistické výsledky šetření a předkládá výsledky stupňů verifikace jednotlivých pracovních hypotéz.

Pro přehlednost a rychlou orientaci ve zprávě, jakož i pochopení jejích částí, upozorňuji na obsah jednotlivých „kapitol“:

- první kapitola empirické části obsahuje vymezení cíle, včetně stručné charakteristiky empirického šetření a formulace pracovních hypotéz výzkumu
- ve druhé kapitole je popsána organizace empirického šetření, použitá metodika výzkumu a charakteristika předvýzkumu
- ve třetí kapitole je seznámení s charakteristikou respondentů a charakteristika Vyšší policejní školy a Střední policejní školy Ministerstva vnitra v Holešově
- čtvrtá kapitola podává zprávu o vyhodnocení získaných dat
- pátá kapitola přináší výsledky empirického šetření, které pak dále pokračují kapitolou šest a sedm, kde je závěrečné zhodnocení výzkumu, které vyústí v návržení opatření s cílem minimalizovat míru užívání nebo zneužívání drog (sem patří vytvoření žádoucího klimatu ve škole, zapojení zainteresovaných, vytvoření povědomí a znalostí o drogách a následcích jejich užívání, zpětná vazba o školních pravidlech, drogové strategii a preventivních aktivitách).

4.1 Cíl a charakteristika empirického šetření

Hlavním cílem empirického šetření „Zneužívání legálních i nelegálních drog u studentů střední školy v regionu města Holešova“ bylo zjistit údaje o rozsahu, způsobu a kontextu užívání drog u specifické populace - u studentů čtyřletého maturitního studia ve Vyšší policejní škole a Střední policejní škole Ministerstva vnitra v Holešově.

Současně v rámci výzkumu byly definovány následující specifické cíle:

1. Zjistit vztah mezi užíváním drog a sociodemografickými charakteristikami sledovaného souboru (pohlaví, věk, vzdělání rodičů atd.)
2. Provést analýzu rozsahu, kontextu a rizik konzumace drog, přičemž zvláštní pozornost byla věnována marihuaně, metamfetaminu (pervitin) a alkoholu a jejich vzájemným kombinacím a zároveň ověřit platnost pracovních hypotéz.

Výsledky empirického šetření by měly potvrdit či vyvrátit následující hypotézy:

P: Více rozšířenou drogou mezi studenty je nikotin než konzumace alkoholu.

H_{1A}: Mezi četností uživatelů nikotinu a ostatních návykových látek je statisticky významný rozdíl.

H₁₀: Mezi četností uživatelů nikotinu a ostatních návykových látek není statisticky významný rozdíl.

P: Nejčastějším důvodem užití drogy je útěk od problémů než jiný uváděný důvod.

H_{2A}: Mezi četností odpovědmi „útěk od problémů“ a jinými odpovědmi je statisticky významný rozdíl.

H₂₀: Mezi četností odpovědmi „útěk od problémů“ a jinými odpovědmi není statisticky významný rozdíl.

P: Tvrdé drogy jsou dle názorů studentů relativně stejně snadno dostupné jako měkké drogy.

H3_A: Mezi četností odpovědmi studentů na dostupnost tvrdých a měkkých drog je statisticky významný rozdíl.

H3_O: Mezi četností odpovědmi studentů na dostupnost tvrdých a měkkých drog není statisticky významný rozdíl.

P: Většina studentů nemá zkušenost z nelegální drogou.

H4_A: Mezi četností odpovědmi studentů, kteří nemají zkušenost s nelegální drogou a studentů, kteří již mají zkušenost s nelegální drogou je statisticky významný rozdíl.

H4_O: Mezi četností odpovědmi studentů, kteří nemají zkušenost s nelegální drogou a studentů, kteří již mají zkušenost s nelegální drogou není statisticky významný rozdíl.

Záměrem práce je upozornit a zvýraznit některé aspekty ovlivňující zneužívání drog u studentů školy a tím přispět ke zlepšení daného stavu a zároveň dát podněty k provádění efektivní školní prevence pokud jde zejména o její obsah, plánování a organizaci. Jsem si plně vědoma složitosti výzkumného problému, a proto si také nekladu za cíl zpracovat daný problém vyčerpávajícím způsobem. Práce má shromáždit určité množství konkrétního podkladového empirického materiálu a na základě jeho utřídění a zpracování zvýraznit a poukázat na fakta jak zlepšit vzdělávání a výchovu a jak reagovat na případné incidenty spojené s drogami.

V neposlední řadě získané poznatky budou sloužit a budou využity jako východiskový materiál pro formulaci opatření, jejichž realizace by mohla být přínosem ke zlepšení veškeré preventivně-výchovné práce v dané Vyšší policejní škole a Střední policejní škole Ministerstva vnitra v Holešově.

Je nutné upozornit na tu skutečnost, že podklady shromážděné empirickým šetřením mají omezený charakter (vyplývající z použitých metodik i dalších nutných omezení) a že musí být nezbytně doplňovány dalšími prameny informací: znalostmi vedení Vyšší policejní školy a Střední policejní školy všech pedagogických pracovníků, využít podnětů z oblasti pedagogicko-psychologického poradenství školy, a v neposlední řadě využít i informací ze strany rodičů i samotných žáků.

Jen v tomto kontextu mohou závěry empirického šetření a návrhy na opatření přispět ke zlepšení tak složitých otázek, jakými bezpochyby otázky zneužívání drog jsou.

Hlavním prostředkem splnění výzkumného cíle je forma extenzivního empirického šetření na základě anonymního vyplnění dotazníku studenty čtyřletého maturitního studia. Pro správné pochopení výsledků tohoto druhu šetření je třeba, aby si každý, kdo s výsledky pracuje, uvědomil, že jsou shromážděny údaje o subjektivních postojích, názorech, zkušenostech a míněních respondentů, jež se mohou lišit i od toho, co je nazýváno „objektivní situací“.

Na druhé straně nelze podceňovat tu skutečnost, že zjištěné údaje vyjadřují názory téměř všech studentů čtyřletého maturitního studia k danému problému a které lze v řadě údajů považovat za reprezentativní pro Vyšší policejní školu a Střední policejní školu Ministerstva vnitra v Holešově. Je shromážděno množství empirického materiálu, který tvoří těžko zastupitelný zdroj informací, se kterými je třeba v rámci školy počítat při dalším racionálním řízení výchovně vzdělávací práce na úseku prevence sociálně – patologických jevů. Objektem empirického šetření byli studenti čtyřletého maturitního studia, jejichž charakteristika je provedena v další kapitole.

4.2 Metody a organizace výzkumu, předvýzkum

Cílem empirického šetření je nejen verifikace předpokladů a hypotéz, ale také získání názoru a potřebných informací o problematice drog a co si obecně respondenti myslí o drogové prevenci. Na základě dalšího zpracování získaných údajů navrhnout závěry a tak přispět ke zkvalitnění výchovně vzdělávací práce ve Vyšší policejní škole a Střední policejní škole Ministerstva vnitra v Holešově.

Po podrobné analýze zkoumaného problému jsou zvoleny následující metody:

1. Rozbor dokumentů, materiálů a literatury vztahující se k dané problematice, včetně využití dosavadních zkušeností z praxe (v podmínkách Vyšší policejní školy a Střední policejní školy Ministerstva vnitra v Holešově). Metody bylo využito zejména v přípravné fázi výzkumu, jejímž cílem bylo získání co nejpřesnější představy o zkoumaném jevu.

2. Metoda dotazníku.⁷¹

Ke splnění výzkumného cíle a pro získání zpětné vazby o přesně formulovaných otázkách od velké skupiny respondentů je použita jako jedna z nejhlavnějších výzkumných technik forma extenzivního empirického výzkumu sociologického charakteru, spočívajícího na analýze údajů, získaných vyplněním dotazníku.

K výhodám této metody patří skutečnost, že v poměrně krátké době jsem zjistila názory značně početného souboru osob, jež s menšími chybami dovolí spolehlivý odhad stavu řešeného problému. Na základě statistického vyhodnocení získaných údajů je potom možné testovat pracovní hypotézy a prověřit analýzu diferencí postojů a názorů jednotlivých respondentů (včetně i jednotlivých skupin respondentů).

Na druhé straně je však nutné upozornit také na nevýhody této techniky, a to zejména na tu skutečnost, že se pohybujeme pouze v oblasti postojů, mínění a názorů, jež se mohou lišit od skutečné situace. I přes uvedené negativní stránky dotazníku je zřejmé, že nelze podceňovat dosažené výsledky a celou gnoseologickou hodnotu získaných údajů.

Sestavení dotazníků bylo časově velmi náročné. Při sestavování byl dotazník v průběhu několikrát přepracován a po zapracování do konečné podoby (dle názoru řešitelů) byl dotazník konzultován s pracovníky oddělení informatiky a výpočetní techniky ve Vyšší policejní škole a Střední policejní škole Ministerstva vnitra v Holešově a připraven pro konečnou redakci.

⁷¹ Chráska M. Metody pedagogického výzkumu 1.vyd. 2007

Dotazník se skládá z 28 otázek (viz příloha č. 1), byl předán respondentům – studentům čtyřletého maturitního studia Vyšší policejní školy a Střední policejní školy Ministerstva vnitra v Holešově. Při jeho vyplňování označil respondent tu variantu odpovědi, která se nejvíce blížila jeho názoru.

Dotazník obsahuje titulní list, ve kterém je uveden účel a stručné zdůvodnění výzkumu a pokyny pro vyplňování. Obsahová stavba dotazníku je následující:

1. Údaje o respondentech, zjišťující základní statistické údaje u zkoumaných osob (pohlaví, ročník, velikost obce trvalého bydliště) včetně hodnocení výkonu ve škole a dosaženého stupně vzdělání rodičů, jejichž cílem bylo nejen získat přehled o struktuře zkoumaných osob, ale i zjištění a porovnání, jak dosažený stupeň vzdělání rodičů ovlivňuje vztah ke drogám.
2. Druhá skupina otázek sleduje vztah respondentů k rodičům, materiální zázemí rodičů a volnočasové aktivity respondentů.
3. Třetí skupina otázek sleduje záměr získat informace o tématech jako jsou typy užívání, frekvence užívání, postoje, znalosti, klima ve škole, školní strategie, preventivní aktivity atd.

Při konstrukci dotazníku je převážně použito otázek uzavřeného typu s předurčenými odpověďmi se záměrem, aby dotazovaná osoba vybrala takovou odpověď, se kterou se shoduje nebo se nejvíce blíží jeho názoru. V omezené míře byly použity polouzavřené otázky, které neobsahovaly všechny možné alternativy odpovědí a byla dotazovaným osobám ponechána možnost vyjádření a zaujmutí svého stanoviska. Odpovědi na oba typy otázek jsou zajištěny kódováním a tím je dodržen předpoklad zpracování otázek pomocí výpočetní techniky.

Předvýzkum

Záměrem prováděného předvýzkumu bylo předjímání a předvídaní celého průběhu hlavní části výzkumu. Předvýzkum byl realizován ve dvou fázích. V průběhu první fáze byla provedena analýzy zkoumaného problému, byly uskutečněny konzultace s odbornými pedagogickými pracovníky, jejichž cílem bylo získat základní podklady pro formulaci otázek v připravovaném dotazníku.

Obsahem druhé fáze bylo nejen sledování a verifikace pochopení jednotlivých otázek dotazníku respondenty, ale také zjištění reakce dotazovaných na výzkum. Na základě získaných poznatků byly provedeny závěrečné úpravy a dotazník byl doplněn o dvě volné otázky (viz dotazník - příloha č. 1).

Distribuce dotazníků byla provedena na základě výsledků předvýzkumu jednotnou formou – prezentací dotazníku prostřednictvím třídních učitelů v rámci třídnických hodin z důvodu vzniklé specifické situace (časový tlak) za mé přítomnosti.

Organizace výzkumu

Pro zajištění co nejpřesnějšího průběhu empirického šetření byly vytýčeny etapy výzkumu, podle kterých zkoumání probíhalo:

- a) zpracování chronologického plánu, včetně vypracování dokumentace výzkumu
- b) sestavení souboru respondentů
- c) předvýzkum
- d) hlavní výzkum, včetně zpracování pomocí výpočetní techniky
- e) rozbor zpracovaných výsledků šetření – interpretace výsledků výzkumu
- f) vypracování závěrečné zprávy

4.3 Charakteristika souboru respondentů a Vyšší policejní školy a Střední policejní školy Ministerstva vnitra v Holešově

Než provedu vlastní popis zkoumaného vzorku respondentů, považuji za nutné uvést stručnou celkovou charakteristiku Vyšší policejní školy a Střední policejní školy Ministerstva vnitra v Holešově, ve které probíhalo celé empirické šetření.

Vyšší policejní škola a Střední policejní škola Ministerstva vnitra v Holešově je nedílnou součástí systému policejního školství a svou velikostí a rozsahem činností patří mezi tři největší policejní školy v České republice.

Činnost školy je plně v souladu s celospolečenskými změnami a se současnou celospolečenskou poptávkou. Naplňuje se tak úsilí vlády o vybudování moderního policejního sboru, včetně všech jeho složek obvyklých v policejních sborech vyspělých demokratických zemí. Cílem je výchova policistů, kteří jsou odborně a eticky vybaveni pro práci v jednotlivých policejních službách. Výchovně vzdělávací působení ve škole je realizováno ve čtyřech hlavních proudech:

- a) základní odborná příprava policistů;
- b) maturitní vzdělávání
- c) další odborná příprava
- d) vyšší policejní škola

Vzhledem k tomu, že předmětem zkoumání jsou studenti čtyřletého maturitního vzdělávání tak je pozornost věnována jen maturitnímu vzdělávání. Maturitní vzdělávání realizuje škola ve dvou základních formách v oboru bezpečnostně právní činnosti. Nosným programem je čtyřleté studium pro absolventy základních škol, které je ukončeno státní maturitní zkouškou. Absolventi mají také široké spektrum uplatnění ve všech složkách Policie České republiky, mají možnost studia na vysokých školách nebo pracovat v jednotlivých institucích státní správy, bezpečnostních agenturách, v útvech městských policií.

Empirické šetření proběhlo ve všech čtyřech ročnících čtyřletého maturitního vzdělávání, čímž odpadla otázka stanovení velikosti zkoumaného vzorku. To znamená, že bylo v rámci prováděného výzkumu distribuováno 276 dotazníků, z nichž bylo vráceno 220 (včetně předvýzkumu), tj. 79,7 %. Vyplnění dotazníků bylo realizováno ve spolupráci s třídními učiteli v rámci třídnických hodin, tím byla dosažena vysoká míra vrácených dotazníků.

Tabulka č. 3 obsahuje celkový rozsah souboru respondentů, včetně respondentů zařazených do předvýzkumu, kdy v hlavním výzkumu jsou uvedeny hodnoty zmenšené o počty vyřazených dotazníků.

Počty včetně procentového vyjádření vrácených dotazníků jsou uvedeny v tabulce č. 4. Tyto údaje svědčí o kladném postoji respondentů k prováděnému výzkumu a o jeho dobré organizační přípravě. Po provedené kontrole vrácených dotazníků bylo 8 pro neúplné vyplnění vyloučeno.

Předvýzkum	Hlavní výzkum	Celkový počet souboru respondentů	
		abs. čet.	relat. čet.
22	190	212	76,8 %

Tabulka č. 3 – Rozsah souboru respondentů

Skupina	Počty předaných dotazníků	Počty vrácených dotazníků	
	absolutní četnost	abs. čet.	relat. čet.
I. ročník	63	59	28 %
II. ročník	61	53	25 %
III. ročník	65	44	21 %
IV. ročník	87	64	30 %
Celkem	276 (100 %)	220	79,7 %

Tabulka č. 4 – Přehled skladby a počty vrácených dotazníků

4.4 Vyhodnocení získaných dat

Po kontrole všech navrácených dotazníků a vyřazení neúplně vyplněných dotazníků, byly získané údaje zpracovány ve spolupráci s oddělením výpočetní techniky Vyšší policejní školy a Střední policejní školy Ministerstva vnitra v Holešově (plk. PhDr. R. Bezděková) a podle mého požadavku bylo provedeno statistické zpracování dat. Vyhodnocovací program obsahoval třídění 1. stupně, tzn. že byly vyčísleny absolutní a relativní četnosti ve všech třídách znaku. Po třídění 1. stupně byla provedena kontrola výsledků, z dalšího zpracování byly vyloučeny hladiny s nulovými hodnotami. Tzn., že byly vyřazeny ty hladiny otázek, na které respondenti nevedli odpověď. Na základě získání těchto četností bylo u vybraných otázek provedeno třídění 2. stupně a vytvořeny kontingenční tabulky absolutních a relativních četností.

Byly vypočteny relativní četnosti sloupců a řádků. Pro potřeby interpretace byla u některých odpovědí zpracována další statistická data. Především byl počítán koeficient korelace (Spearmanův koeficient pořadové korelace v úpravě pro kontingenční tabulku). Pro každou kontingenční tabulku bylo vypočteno znaménkové schéma tabulky.

Kromě výpočtů zpracovaných výpočetní technikou byly některé výpočty provedeny ze základních statistických přehledů ručně.

Součástí vyhodnocení dotazníků bylo rovněž kvalitativní vyhodnocení volných odpovědí u některých otázek. Rozbor odpovědí byl proveden obsahovou analýzou dle metodiky uváděné v odborné sociologické literatuře.

V průběhu rozboru a interpretace zpracovaných výsledků výzkumu bylo vyhodnoceno cca 150 statistických tabulek. Pro rozsáhlost výzkumu je zřejmé, že všechny tabulky nemohou být uváděny v textu závěrečné zprávy.

5 Výsledky empirického šetření

Výsledky empirického šetření v první fázi charakterizují zkoumaný subjekt, kterým jsou studenti Střední policejní školy v Holešově, kdy je určováno jejich demografické, sociální a zájmové zařazení. Následně je vyhodnocována jejich informovanost o drogové problematice a zdroji, ze kterého se jim dostávají potřebné informace. Samostatná kapitola je pak věnována jejich zkušenostem s drogami, ať už lehkými či tvrdými, ale i jejich názoru na rizikovost či dostupnost těchto drog.

5.1 Demografická, sociální, zájmová charakteristika respondentů a jejich informovanost o drogách

Věková struktura souboru a pohlaví respondentů

Z celkového počtu 212 respondentů je 59 % chlapců a 41 % dívek (graf č. 1), jejichž věkový průměr odpovídá jednotlivým ročníkům střední školy. Z tabulky č. 5 a grafu č. 2, je zřejmé, že věková struktura a zastoupení pohlaví respondentů je relativně rovnoměrné a odpovídá celkovému průměru žáků v jednotlivých ročnících čtyřletého maturitního studia. U třetího ročníku se objevuje absence cca 1/3 studentů, kteří nebyli do šetření zařazeni, poněvadž v době realizace dotazování měli omluvenou absenci.

Věk/pohlaví	Chlapci	Děvčata	Celkem dotazníků
	abs. čet.	abs. čet.	abs. čet.
I. ročník (15 – 16 let)	34	25	59
II. ročník (16 – 17 let)	29	24	53
III. ročník (17 – 18 let)	19	21	40
IV. ročník (18 – 19 let)	43	17	60
Celkem	125	87	212

Tabulka č. 5 – Přehled věkové struktury a pohlaví respondentů

Mezi ukazatele, které dle mého názoru mohou přímo ovlivňovat závislost užívání drog jsem zařadila zjištění velikosti místa trvalého bydliště, způsobilost dojíždění do školy, hodnocení úspěšnosti výkonu ve škole, vzdělání rodičů, sociální zázemí, využívání volného času a mimoškolní aktivity.

Z ukazatele trvalého bydliště vyplývá, že téměř polovina respondentů má trvalé bydliště v obci menší než 5000 obyvatel (graf č. 3), přičemž na základě tabulky č. 6 lze konstatovat, že neplatí předpoklad, že čím menší obec, tím menší zkušenosti s drogou. Nicméně je nutné konstatovat, že v menších obcích je relativně tolerován vztah dětí k alkoholu, kdy není zcela neobvyklé, že pokud si dospělí dají skleničku, nabídnou ji také mladistvému. Také je zde relativně větší příležitost k oslavám (soukromé oslavy, hody), jejichž součástí je právě alkohol.

Užívání drogy	cigarety		alkohol		marihuana		LSD		pervitin		toluen	
	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ne
< 5 000	31	71	63	39	54	48	0	102	0	102	0	102
5 000 - 15 000	19	17	24	12	17	19	3	33	1	35	2	34
15 000 - 50 000	24	16	31	9	24	16	8	32	3	37	0	40
50 000 >	14	20	17	17	5	29	6	28	3	31	0	34
Celkem	88	124	135	77	100	112	17	195	7	205	2	210

Tabulka č. 6 – Vliv velikosti obce na konzumaci drog (počet osob)

Rovněž je nutné dodat, že studenti, kteří pocházejí z menší obce, mají menší či žádné zkušenosti s LSD, pervitinem či toluenem, což je dáno zřejmě tím, že v těchto obcích je pravděpodobnost výskytu těchto drog velmi nízká nebo žádná. Dále lze říci, že studenti, kteří užili LSD, pervitin či toluen, tak učinili spíše ze zvědavosti, než že by se jednalo o pravidelné konzumace těchto drog. Nicméně je dle mého názoru zarážející, že 26 studentů z celkového počtu 212 zkusilo nebo alespoň dle výzkumu tvrdí, že zkusilo tyto tvrdé drogy.

Z níže uvedené tabulky č. 7 také vyplývá, že zda studenti bydlí po dobu studia s rodiči či na internátě nemá větší vliv na užívání drog, jelikož většina z nich má zkušenosti s některou uvedenou drogou, zejména pak s marihuanou, alkoholem a cigaretami. Přičemž je patrné, že studenti bydlící u rodičů (60 osob z celkového počtu 212) dávají více méně stejnou přednost cigaretám, alkoholu a marihuaně.

V případě studentů bydlících po dobu studia na internátě (150 osob z celkového počtu 212) je „oblíbenou“ drogou alkohol (až 98 žáků), což je dáno zejména tím, že je zde větší vzájemná soudržnost mezi nimi a také příležitost si jít někam posedět.

Vzhledem k tomu, že se zhruba polovina studentů nevyjádřila ke konzumaci tvrdých drog, ale i marihuany, lze předpokládat, že tito studenti již mají zkušenosti s užitím LSD, toluenu či pervitinu. V případě marihuany se lze dále domnívat, že zkušenost s jejím užitím má o 41 % studentů více než je uvedeno.

Zajímavé je také zjištění, že i přes poměrně vysoké zkušenosti s drogou, zejména alkoholu a marihuany, u kterých se předpokládá spíše negativní dopad na myšlení jedince, považuje 124 studentů (58 %) svůj výkon za průměrný a 56 studentů (26 %) dokonce za nadprůměrný (viz otázka č. 5). Na druhou stranu vyvstává otázka, zda se vnímání vlastní úspěšnosti samotnými studenty shoduje s názorem odborníků, kteří jsou toto schopni lépe posoudit.

Užívání drogy	cigarety		alkohol		marihuana		LSD		pervitin		toluen	
	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ne
Ubytování												
u rodičů	36	24	35	25	38	22	7	53	3	57	1	59
internát	51	99	98	52	61	89	8	142	4	146	1	149
privát/kamarádka	1	1	2	0	1	1	0	2	0	2	0	2
Celkem	88	124	135	77	100	112	15	197	7	205	2	210

Tabulka č. 7 – Vzájemné vztahy mezi bydlištěm a konzumací drog (počet osob)

Obdobně tyto předpoklady výrazně ovlivňuje také vzdělání rodičů, které se mimo jiné pozitivně promítá do vytváření velmi dobrých vzájemných vztahů dítě – rodič. Avšak je překvapivé, že ačkoliv se 94 % žáků věnuje sportu (199 osob z celkového počtu 212), ať už aktivně či příležitostně, přesto mají zkušenosti s drogami, přičemž jejich zájem o tvrdé drogy je nulový, což je na druhou stranu pozitivní zjištění (viz tabulka č. 8). Nicméně se nebrání tzv. lehkým drogám, zejména pak alkoholu, který konzumuje, byť příležitostně, až 64 % žáků (z toho 51 % sportovně založených). Přitom je patrné (viz otázka č. 15), že dávají přednost pivu a tvrdému alkoholu (25 % žáků). Poněkud méně se už žáci věnují kulturním programům (80 žáků z celkového počtu 212), avšak i pro ně platí, že se vyhýbají drogám typu LSD, pervitin a toluenu.

Užívání drogy	cigarety		alkohol		marihuana		LSD		pervitin		toluen	
	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ne
Volnočasová aktivita												
sport	60	139	102	97	63	136	0	199	0	199	0	199
kultura	28	52	33	47	37	43	0	80	0	80	0	80

Tabulka č. 8 – Vliv volnočasových aktiv na konzumaci drog (počet osob)

Jedním z dalších cílů dotazníkového šetření bylo také zjistit v jaké míře jsou studenti školy o problematice informováni a kdo je hlavním zdrojem těchto informací. Míra informovanosti byla hodnocena na základě odpovědi na otázku „Domníváš se, že jsi o problematice drog dostatečně informován?“

Na základě odpovědi tedy bylo zjištěno, že 98 studentů (z celkového počtu 212 osob) je o drogové problematice dostatečně informováno, přičemž 46 % z nich získalo informace prostřednictvím školy. Druhou pozici pak zaujímají informace z médií a od kamarádů. Za pozitivní zjištění považují také skutečnost, že se o drogovou problematiku zajímají i rodiče, kdy se 11 případech studenti dovídají o drogách také z jejich strany. Za nedostatečně informované se pak považují pouze 2 studenti (1 %) - viz tabulka č. 9 a otázka č. 12.

Informovanost	Ano				Ne – nejsem dostatečně informován
	rodiče	kamarádi	Škola	jiný zdroj	
absolutní četnost	11	51	98	50	2
relativní četnost	5 %	24 %	46 %	24 %	1 %

Tabulka č. 9 – Informovanost o drogách a zdroj informací

5.2 Zneužívání a konzumace drog

Za velmi alarmující, varující a neopomenutelné lze brát vyjádření 51 % dotázaných, že za určitých okolností by se mohlo stát, že by vzali a zkusili nějakou drogu (mimo alkoholu a cigaret – viz otázka č. 13).

Kouření tabáku a pití alkoholu

Četnost/počet cigaret	0 nekouřím	1 – 5 cigaret týdně	6 – 10 cigaret denně	11 – 20 cigaret denně	více než 20 cigaret denně
absol. čet.	126	37	27	8	16
relat. čet.	59 %	17 %	13 %	4 %	7 %

Tabulka č. 10 – Počet vykouřených cigaret za posledních 30 dní.

Z tabulky č. 10 vyplývá, že pravidelně kouří na škole cca 25 % dotázaných a 17 % příležitostně, přičemž počet kuřáků roste se zvyšujícím se věkem dotázaných. Zároveň se projevuje přímá korelace s ubytováním na internátě školy. Nicméně je pozitivní, že se téměř 59 % studentů (tj. 126 osob) naopak kouření vyhýbá, avšak zůstává otázkou, zda jsou tyto odpovědi věrohodné. Domnívám se totiž, že užití cigaret mladistvými je minimálně stejně oblíbené jako alkohol ne-li více. Na druhou stranu je poněkud alarmující, že 16 mladistvých je na kouření závislých, kdy pro ně není problém za jeden den vykouřit více než 20 cigaret, což jsou dvě krabičky cigaret a více.

Užívání legální drogy – tabáku u studentů nelze tedy podceňovat, poněvadž tato droga způsobuje značné škody na zdraví člověka a při výchovné práci je třeba působit osvětově a bránit šíření a zvyšování návykovosti kouření. Je zajímavé, že u respondentů, kteří nekouří pravidelně (1 – 5 cigaret týdně), je kouření cigaret spíše jedním ze způsobů nedodržování norem než projevem závislosti.

	nikdy	1-2 krát	3 - 7 krát	7 - 12 krát	častěji
pivo	54	55	60	23	20
relativní čet.	25 %	26 %	28 %	11 %	9 %
víno	125	59	23	4	1
relativní čet.	56 %	28 %	11 %	2 %	0,5 %
tvrdý alkohol	52	99	42	12	7
relativní čet.	25 %	47 %	20 %	6 %	3 %

Tabulka č. 11 – Konzumace alkoholu za posledních 30 dní.

Bohužel s návykem na kouření koreluje pití alkoholu, což dokazuje výše uvedená tabulka č. 11, kde více jak 3x za poslední měsíc požilo pivo 103 studentů (tj. 49 %), 28 studentů (13 %) dalo přednost vínu a 61 studentů (29 %) požilo tvrdý alkohol. Přičemž častěji požije pivo až 20 studentů, což je v přepočtu na 1 den (při 13 užitích alkoholu za 30 dnů) 1,5 piva denně. Je také patrné, že žáci dávají přednost pivu a tvrdému alkoholu před vínem, které během jednoho měsíce nepožilo 125 studentů, tedy více než polovina.

Požívání alkoholu je běžné u 75 % dotázaných a je zřejmé, že zkušenost s tabákem a alkoholem vede k experimentování s nelegálními drogami.

Nelegální drogy

Ke zkušenosti s nelegální drogou přiznalo 49 % dotázaných. Nejčastěji uváděnou drogou je kouření marihuany (85 %) a její užití je v rozpětí od 13 – 20 let. Bylo zjištěno, že již 7 respondentů (3,5 %) mělo tuto zkušenost ještě před nástupem na střední školu!

Věkově starší studenti přiznali zkušenost s užitím dalších drog (např. pervitin, LSD). Zajímavé zjištění vyplývá z otázky č. 18, která zkoumá jak byla získána první droga. 93 % dotázaných uvádí, že ji získalo od svého kamaráda(-ky).

Marihuana a hašiš – látky z konopí

Látky z konopí patří v naší společnosti k nejrozšířenějším a k nejvíce zneužívaným nelegálním omamným látkám. Ve sledovaném období konzumovalo tuto látku 39 % studentů. Z nich pravidelnou konzumaci za poslední měsíc (3x a více) přiznává 9,5 %.

I když toto zjištění může být silně znepokojující, je možné konstatovat, že odpovídá běžné realitě mezi adolescentní mládeží - viz tabulka č. 12.

	Nikdy		1 – 2 krát		3 – 7 krát		7 – 15 krát		častěji	
	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.
za celý život	11	10 %	45	41 %	26	23 %	14	13 %	15	14 %
za poslední rok	56	53 %	22	21 %	15	14 %	4	4 %	9	8 %
za poslední měsíc	90	87 %	4	4 %	6	6 %	1	0 %	3	3 %

Tabulka č. 12 - Četnost užití (konzumace) marihuany nebo hašiše

Další užívání nelegální drogy

Míra konzumace jednotlivých látek za poslední rok je zachycena v grafech č. 11 - 16. V této souvislosti zvláštní pozornost byla věnována pervitinu, marihuaně, LSD, těkavým látkám, kombinaci léků s alkoholem – tedy drogám s poměrně vysokým rizikem jak pro člověka samotného, tak i pro společnost.

Z vyhodnocených odpovědí vyplývá, že nejčastěji zkoušenou drogou byla marihuana (v průměru minimálně 300 x). V kombinaci pravidelného pití alkoholu a pravidelného kouření tabáku, pervitinu (v průměru minimálně 63 x), dále pak je zneužívána kombinace léků s alkoholem (v průměru 38 x).

Konzumace LSD, lysohlávký či jiný halucinogen vykazalo celkem 17 studentů (v průměru minimálně 53 x během roku), konzumaci těkavých látek přiznali 2 studenti a konzumaci jiných drog byla přiznána dále celkem 13 studenty (v průměru minimálně 84 x během roku).

Významným prediktorem užívání nelegálních drog je věk (s vyšším věkem roste větší zkušenost s drogami), dále pak vzájemné vztahy s rodiči (čím vlažněji hodnoceny, tím větší orientace na drogy). Poměrně vysoká je roční prevalence konzumace drog u studentů, kteří mají minimální hodnotový systém a vyjímečně či zřídka se věnují sportu a umění. Je zřejmé, že v „kategorii“ „jiné“ se ani v jednom případě neobjevila nitrožilní aplikace drog!

Monitoring prevence zneužívání drog ve škole jako celku

Cílem uváděných otázek č. 21 – 28 bylo zjistit jak je respondenty vnímána rizikovitost užívání drog, jaký postoj společnosti by měl být dle jejich názoru k uživatelům těchto látek, co by mohlo svést člověka k užívání drog, jak realizovat drogovou prevenci a jaký k ní mají postoj, jak ji hodnotí apod.

Byť se z předcházejícího textu může zdát, že respondenti zneužívají drogy poměrně často a relativně v dosti širokém rozsahu, z následujících odpovědí dotázaných vyplývá, že aktuálně vnímají rizikovitost užívání sledovaných látek a plně doceňují jejich negativní dopad na následný život. Pouze u cigaret a alkoholu se objevuje vyšší akceptovatelnost a přijatelnost konzumace – viz tabulka č. 13 a graf č. 17 a 18. Na otázku č. 22 „Jak by se společnost měla stavět k lidem, kteří užívají drogy?“ více jak 2/3 studentů zaujímá stanovisko k nutnosti léčení a trestní odpovědnosti za užívání drog.

Zneužívaná látka/rizikovitost	Bez rizika	Malé riziko	Střední riziko	Rizikové	Vysoce rizikové	Nevím
Denně balíček cigaret	4 (2 %)	13 (6 %)	69 (33 %)	78 (37 %)	45 (21 %)	3 (1 %)
Denně menší množství alkoholu	22 10 %	78 (37 %)	62 (29 %)	36 (17 %)	9 (4,5 %)	5 (2,5 %)
Občasné užití marihuany nebo hašiše	24 (11 %)	47 (23 %)	61 (29 %)	43 (20 %)	34 (16 %)	3 (1 %)
Občasné užití LSD či jiného halucinogenu	3 (1 %)	14 (7 %)	27 (13 %)	79 37 %	80 (38 %)	9 (4 %)
Občasné užití extáze	7 3 %	24 11 %	39 18 %	74 36 %	61 29 %	7 3 %
Pravid. užívání tlumících léků	2 1 %	21 10 %	58 27 %	71 33 %	56 27 %	4 2 %
Pravid. brání heroínu či jiných opiátů	2 1 %	0 0 %	3 1,5 %	9 4,5 %	196 92 %	2 1 %
Pravid. brání pervitinu	1 0 %	1 0 %	5 2,5 %	15 7 %	188 89,5 %	2 1 %
Pravid. užívání těkavých látek	3 1 %	0 0 %	4 2 %	29 14 %	172 81 %	4 2 %

Tabulka č. 13 - Hodnocení rizikovitosti užívání jednotlivých látek

Pro následnou prevenci jsou zajímavá zjištění plynoucí z otázky č. 23 „Jaké důvody by podle Tebe mohly nejčastěji člověka dovést k užívání drog!“ – odpověď v tabulce č. 14 a graf č. 26.

Důvody užívání drog	Ano	Ne
	abs. čet.	abs. čet.
snaha zapomenout na problémy	201	11
protest proti okolnímu světu	91	121
zvědavost	199	13
touha být šťastný	159	53
touha být výkonný, překonat únavu	147	65
rozvinutí fantazie a tvořivosti	85	127
neschopnost odolat partě, říci ne	167	45
odstranění zábran, studu	130	82
nejlepší přítelkyně užívá drogy	102	114
z nudy	129	83
jiný důvod	59	153

Tabulka č. 14 - Nejčastější důvody vedoucí k užívání drog

Podnětné zjištění vyplývá z výsledku odpovědí na otázku č. 24 „Co by se mělo dělat, aby problémy s drogami ubylo!“ (graf č. 27). Na jedné straně dotazovaní akceptují zvýšení trestního postihu pro překupníky a distributory drog (165 x) a ve 125 případech kladou důraz na zlepšení prevence. Na základě zmapování situace se potvrzuje, že klasické formy primární prevence (přednášky) se míjejí účinkem, jejich dopad není tak výrazný a dochází i dokonce k určité přesycenosti. Respondenti kladou důraz na netradiční formy práce jako je realizace peer programu a vyhledávání vhodných přirozených autorit – peer aktivistů, odborné výcvikové pobyty pro vybrané peer aktivisty.

Je patrné, že není důležité množství informací (těch mají mladí lidé dnes již dostatek), ale za prvořadou je pokládána nutnost diskuze navázání otevřené komunikace a orientace v problému.

Přehled výskytu zkušeností a zneužívání jednotlivých druhů drog úzce koreluje a potvrzuje se snadná dostupnost drog – viz tabulka č. 15 a graf č. 28 – 36.

Druh drogy/stupeň obtížnosti	Nemožné		Velmi obtížné		Mírně obtížné		Celkem snadno		Velmi snadno		Nevím	
	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.
Pivo, víno	0	0%	1	0,5 %	3	1,5 %	13	6%	193	91%	2	1%
Destiláty	3	1%	2	1%	12	6%	55	26%	133	63%	7	3%
Marihuana/hašíš	1	0%	10	5%	42	20%	75	35%	80	38%	4	2%
LSD, lysohlávky	15	7%	25	12%	74	35%	58	27%	17	8%	23	11 %
Extáze	9	4%	22	10%	78	37%	59	28%	19	9%	25	12 %
Pervitin	16	8%	63	30%	69	33%	24	10%	11	5%	29	14 %
Těkavé látky	6	3%	15	7%	36	17%	51	24%	85	40%	19	9%
Léky na uklidnění	7	3%	13	7%	41	19%	77	36%	60	28%	14	7%
Heroin, kodein, braun	31	15%	85	40%	39	18%	10	5%	4	2%	43	20 %

Tabulka č. 15 - Obtížnost zajištění drogy

Ohromující zjištění vyplývá z otázky č. 26 („Je mezi Tvými blízkými přáteli, kdo užívá nealkoholové drogy?“) kdy téměř 76 % respondentů uvádí, že alespoň z blízkého okolí konzumuje nějakou drogu a dokonce 1 % respondentů se přiznává, že všichni jejich přátelé berou drogy!

Výsledky preference jednotlivých forem primární prevence drog jsou zahrnuty ve výsledcích odpovědí na otázku č. 27.

Závěrečná otázka v dotazníku (otázka č. 28) sledovala záměr zjištění na koho by se dotazovaný(á) obrátil, kdyby měl problém s drogou. Jednoznačně je orientace na rodiče (33 %) a nejbližšího kamaráda(ku) (33 %).

Vyhodnocení hypotéz:

H_{1A}: Mezi četností uživatelů nikotinu a ostatních návykových látek je statisticky významný rozdíl.

H₁₀: Mezi četností uživatelů nikotinu a ostatních návykových látek není statisticky významný rozdíl.

Na základě níže uvedené tabulky č. 16., je patrné, že nejrozšířenější drogou mezi žáky je alkohol, kterému dává přednost až 135 osob (tj. 64 %) z celkového počtu 212 a ne cigarety. Přitom nejoblíbenějším alkoholem je pivo a tvrdý alkohol, o čemž vypovídá vyhodnocení otázky č. 15. Samotné cigarety se nacházejí až na druhém stupni oblíbenosti, kdy 42 % studentů kouří. Nejméně oblíbenou drogou je pak toluen a ředidlo (1 % studentů, tj. 2 osoby).

Druh drogy	Počet osob	Rel. čet.
Cigarety	88	42 %
Alkohol	135	64 %
Marihuana/hašiš	61	29 %
Pervitin	7	3 %
LSD, lysohlávky a jiné halucinogeny	17	8 %
Toluen, ředidlo	2	1 %

Tabulka č. 16 - Rozšířenost drog u studentů

Odpovědi na otázku (zajímají nás dle hypotézy cigarety a alkohol) budou zadány do tabulky a vyhodnoceny statistickou metodou testu chí-kvadrát.

Druh drogy	Pozorovaná četnost P	Očekávaná četnost O	P-O	(P-O) ²	$\frac{(P-O)^2}{O}$
cigarety	88	111,5	-23,5	552	4,95
alkohol	135	111,5	23,5	552	4,95
	Σ 223	Σ 223			9,90

Tabulka č. 17 - Výpočet testu chí-kvadrát (cigarety, alkohol)

Z tabulky č. 17 je tedy patrné, že vypočítaná hodnota testového kritéria je $\chi^2 = 9,90$. Tato hodnota je ukazatelem rozdílu mezi pozorovanou a očekávanou četností. Kritická hodnota pro hladinu významnosti 0,05 a 1 stupně volnosti je $\chi^2_{0,05}(1) = 3,841$

Zjistili jsme, že vypočítaná hodnota testového kritéria je větší než kritická hodnota, která je uvedena ve statistických tabulkách a proto odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme **hypotézu alternativní**. Mezi četností uživatelů nikotinu a ostatních návykových látek je tedy statisticky významný rozdíl.

H_{2A}: Mezi četností odpovědmi „útěk od problémů“ a jinými odpovědmi je statisticky významný rozdíl.

H₂₀: Mezi četností odpovědmi „útěk od problémů“ a jinými odpovědmi není statisticky významný rozdíl.

Z výsledků empirického šetření vyšlo najevo, že nejčastějším důvodem užití drogy je snaha zapomenout na problémy, o čemž je přesvědčeno 14 % studentů (v absolutním vyjádření 201 osob). Na druhém místě se pak umístila zvědavost (13 % studentů, tj. 199 osob) a na třetím pak touha být šťastný či se dobře naladit (11 % studentů, tj. 159 osob).

Důvod užití drogy	Ano	Ne
zapomenout na problémy	201	11
protest proti okolí	91	121
Zvědavost	199	13
touha být šťastný, dobře se naladit	159	53
touha být výkonný, překonat únavu	147	65
rozvinutí fantazie a tvořivosti	85	127
neschopnost odolat partě, říci ne	167	45
odstranění zábran, studu	130	82
nejlepší přítelkyně užívá drogy	102	114
z nudy	129	83
jiný důvod	59	153

Tabulka č. 18 - Důvody užití drog

Tabulku č. 18, převedeme do statistické tabulky a vyhodnotíme statistickou metodou testu chí- kvadrát.

<i>Důvod užití drogy</i>	<i>Pozorovaná četnost P</i>	<i>Očekávaná četnost O</i>	<i>P-O</i>	$(P-O)^2$	$\frac{(P-O)^2}{O}$
Zapomenout na problémy	201	133,5	67,5	4556,25	34,12
Protest proti okolí	91	133,5	-42,5	1806,25	13,52
Zvědavost	199	133,5	65,5	4290,25	32,13
Touha být šťastný	159	133,5	25,5	650,25	4,87
Touha být výkonný	147	133,5	13,5	182,25	1,36
Rozvinutí fantazie a tvořivosti	85	133,5	-48,5	2352,25	17,61
Neschopnost odolat partě	167	133,5	33,5	1122,25	8,40
Odstranění zábran	130	133,5	-3,5	12,25	0,09
Nejlepší kamarád užívá drogy	102	133,5	-31,5	992,25	7,43
Z nudy	129	133,5	-4,5	20,25	0,15
Jiný důvod	59	133,5	-74,5	5550,25	41,57
	Σ 1469	Σ 1469			161,25

Tabulka č. 19 - Výpočet testu chí-kvadrát (důvody pro užití drogy)

Z tabulky č. 19 je tedy patrné, že vypočítaná hodnota testového kritéria je $x^2=161,25$. Tato hodnota je ukazatelem rozdílu mezi pozorovanou a očekávanou četností. Kritická hodnota pro hladinu významnosti 0,05 a 10 stupně volnosti je $x^2_{0,05}(10) = 18,307$.

Zjistili jsme, že vypočítaná hodnota testového kritéria je větší než kritická hodnota, která je uvedena ve statistických tabulkách a proto odmítáme nulovou hypotézu a přijímáme **hypotézu alternativní**. Mezi četností odpovědmi „útěk od problémů“ a jinými odpovědmi je tedy statisticky významný rozdíl.

H3_A: Mezi četností odpovědí studentů na dostupnost tvrdých a měkkých drog je statisticky významný rozdíl.

H3_O: Mezi četností odpovědí studentů na dostupnost tvrdých a měkkých drog není statisticky významný rozdíl.

Dostupnost tvrdých drog viz tabulka č. 20 je dle studentů mírně obtížné, o čemž se domnívá 60 studentů (tj. 28 % dotázaných) z celkového počtu 212 osob. Za snadno dostupné je pak považuje 21 % studentů (45 osob), přičemž nejsnadněji dostupnou měkkou drogou je dle jejich názoru marihuana či hašiš (dle 35 % žáků).

	nemožné	velmi obtížné	mírně obtížné	celkem snadné	velmi snadné	nevím
marihuana/hašiš	1	10	42	75	80	4
LSD, lysohlávky, jiný halucinogen	15	25	74	58	17	23
extáze	9	22	78	59	19	25
amfetamin (pervitin apod.)	16	63	69	24	11	29
heroin, kodein či braun	31	85	39	10	4	43
Celkem	72	205	302	226	131	124
vyloučení pětinasobnosti	14	41	60	45	26	25
relativní četnost	7 %	19 %	28 %	21 %	12 %	12 %

Tabulka č. 20 – Dostupnost tvrdých a měkkých drog

Z uvedené tabulky č. 20 nás zajímá dostupnost tvrdých a měkkých drog celkem snadná a velmi snadná dostupnost tvrdých a měkkých drog, uvedené informace (hodnoty) převedeme do statistické tabulky a vyhodnotíme statistickou metodou testu chí-kvadrát.

<i>Druh drogy</i>	<i>Pozorovaná četnost P</i>	<i>Očekávaná četnost O</i>	<i>P-O</i>	<i>(P-O)²</i>	<i>$\frac{(P-O)^2}{O}$</i>
Měkké drogy	155	178,5	23,5	552,25	30,9
Tvrdé drogy	202	178,5	23,5	552,25	30,9
	Σ 357	Σ 357			61,80

Tabulka č. 21 – Výpočet testu chí-kvadrát (dostupnost tvrdých a měkkých drog)

Z tabulky č. 21 je tedy patrné, že vypočítaná hodnota testového kritéria je $x^2 = 61,80$. Tato hodnota je ukazatelem rozdílu mezi pozorovanou a očekávanou četností. Kritická hodnota pro hladinu významnosti 0,05 a 1 stupeň volnosti je $x^2_{0,05}(1) = 3,841$

Zjistili jsme, že vypočítaná hodnota testového kritéria je větší než kritická hodnota uvedená ve statistických tabulkách, odmítáme tedy nulovou hypotézu a přijímáme **hypotézu alternativní**. Mezi dostupností tvrdých a měkkých drog je tedy statisticky významný rozdíl. Vyplývá to i z výše uvedené tabulky, kdy 202 studentů uvedlo, že tvrdá droga je běžně dostupná a 155 studentů dále uvedlo, že spíše dostupná je podle jejich názoru droga měkká.

H_{4A}: Mezi četností odpovědmi studentů, kteří nemají zkušenost s nelegální drogou a studentů, kteří již mají zkušenost s nelegální drogou je statisticky významný rozdíl.

H_{4O}: Mezi četností odpovědmi studentů, kteří nemají zkušenost s nelegální drogou a studentů, kteří již mají zkušenost s nelegální drogou není statisticky významný rozdíl.

Dle empirického výzkumu má 49 % studentů zkušenost s nelegální drogou. Z toho vyplývá, že i přes dostatečnou informovanost (viz otázka č. 12), je až 103 žáků, z celkového počtu 212, náchylných k užívání tvrdých drog. – tabulka č. 22.

	abs. čet.	rel. čet.
Ano	103	49%
Ne	109	51%
Celkem	212	100%

Tabulka č. 22 - Zkušenost s nelegální drogou

Údaje z tabulky č. 22 převedeme do statistické tabulky a vyhodnotíme statistickou metodou testu chí-kvadrát.

<i>Zkušenost s drogou</i>	<i>Pozorovaná četnost P</i>	<i>Očekávaná četnost O</i>	<i>P-O</i>	$(P-O)^2$	$\frac{(P-O)^2}{O}$
ANO	103	106	-3	9	0,0849
NE	109	106	3	9	0,0849
	Σ 212	Σ 212			0,169

Tabulka č. 23 - Výpočet testu chí-kvadrát (zkušenost s drogou)

Z tabulky č. 23 je tedy patrné, že vypočítaná hodnota testového kritéria je $\chi^2 = 0,169$. Tato hodnota je ukazatelem rozdílu mezi pozorovanou a očekávanou četností. Kritická hodnota pro hladinu významnosti 0,05 a 1 stupně volnosti je $\chi^2_{0,05}(1) = 3,841$

Zjistili jsme, že vypočítaná hodnota testového kritéria je menší než kritická hodnota, uvedená ve statistických tabulkách a proto odmítáme alternativní hypotézu a přijímáme **hypotézu nulovou**. Mezi četností odpovědmi studentů, kteří uvedli, že nemají zkušenost s nelegální drogou a četností odpovědmi studentů, kteří mají zkušenost s nelegální drogou není tedy statisticky významný rozdíl. Zkušenost s drogou mělo 103 studentů a 109 studentů uvedlo, že žádnou zkušenost s drogou nemělo.

6 Shrnutí výsledků výzkumu

Výsledky dotazovaného šetření „Zneužívání legálních a nelegálních drog“ u studentů čtyřletého maturitního studia ve Vyšší policejní škole a Střední policejní škole Ministerstva vnitra v Holešově ukazují, že celá problematika z hlediska konzumace drog není zanedbatelná. Při porovnávání zjištěných výsledků a vyhodnocení možných dopadů se jeví jako nezbytné přijmout celou řadu preventivních opatření, jejichž hlavním cílem je minimalizovat míru užívání nebo zneužívání drog. Výzkum ukázal, že konzumace drog je spojena s celou řadou faktů, a proto je důležité sbírat informace o každém z nich. Patří mezi ně např. postoj k drogám, vnímání rizika, trávení volného času apod.

Také je nezbytné sbírat informace o faktorech, které škola může svými aktivitami ovlivnit (klíma ve škole, drogová strategie, preventivní aktivity, znalosti o drogách atd.) a současně reflektovat faktory, které škola nemůže ovlivnit (obecné trendy v konzumaci drog, nové aspekty kultury mladých lidí atd.). Současně je nutno uvést, že většinou jsou považovány za největší problém drogy nelegální, ale výsledky výzkumu ukazují, že studenti často užívají drogy legální, tj. alkohol a tabák, které jsou „mezistupněm“, a ze kterých pak často „přestupují“ na drogy nelegální.

Je zřejmé, že škola je hlavním prostorem pro učení, ale největší pozornosti se studentům dostává doma a respondenti uvádí výraznou orientaci na rodiče v případě problémů s drogami. Nutně z toho vyvstává požadavek, aby i rodiče byli zapojeni do všech aktivit, které mohou studenty pozitivně ovlivnit, aby rodiče byli vtaženi do drogové strategie a preventivních opatření ve škole a vytvořit dobrou komunikaci mezi školou a rodiči.

Výsledky ukazují, že:

Znalost drogové problematiky mezi studenty je dosti vysoká a znalost mají především ze školy.

Vliv rodiny, vzdělání rodičů, školní výkon, trávení volného času, mimoškolní aktivity přímo ovlivňují závislost užívání drog.

Mezi indikátory, které přímo ovlivňují závislost užívání drogy patří věk žáka, sociální zázemí, vzdělání rodičů, využívání volného času, mimoškolní aktivity aj. Ukazuje se, že nepřímá úměra, tj. čím mladší je žák, tím častěji má tendenci užívat (experimentovat) s drogou. Naopak, čím vyšší je vzdělání rodičů, čím častěji se věnují studenti hodnotným zájmovým mimoškolním aktivitám a hodnotnému využívání volného času (sport, kulturní aktivity, turistika, hudební nástroj apod.), tím méně podléhají pokušení okusit či eventuálně užívat drogy. V případech, kdy mladší studenti preferují zábavu na diskotékách, rockových koncertech, objevuje se v přímé úměře procento kladných odpovědí u otázky „zkušenost s drogou“.

Ve vztahu k věkovým skupinám se objevují rozdíly v užívání drog. U studentů nižších ročníků (I. a II. ročník) převažuje kouření marihuany, věkově starší studenti uvádí zkušenost s užitím další drog, jako jsou extáze, LSD. V ojedinělých případech se prokazuje zkušenost s více druhy drog. Alarmující je zjištění, že zkušenosti s alkoholem má 75 % dotázaných včetně jeho běžného užívání.

Poměrně vysoké počty studentů závislých nejenom na tzv. legálních drogách (alkohol, cigarety), které jsou společensky tolerovány, nás nutí hledat účinnější formy v protidrogové prevenci.

Primární protidrogová prevence není 100 %, přesto každoročně zpracováváný „Minimální preventivní program“ zaměřený k ochraně před sociálně patologickými jevy zaměřený do pěti hlavních okruhů – peer program, poradenství, preventivní aktivity, volnočasové aktivity a přednášková činnost vykazuje změnu a posun a vyznačuje se systematičností, dlouhodobostí a komplexním přístupem;

Je nutné upozornit na možné nebezpečí vzniku drogové závislosti u některých respondentů, což u této profesní skupiny je obzvlášť nebezpečné a může vést za určitých okolností až k trestné činnosti posluchačů. Z toho vyplývá nutnost změnit pohled na prevenci a přeorientovat ji z „pouze“ primární oblasti do oblasti sekundární a v některých případech i do oblasti terciální a v celé šíři zakomponovat výsledky do preventivního programu školy.⁷²

⁷² Večerka a kol. Prevence kriminality v teorii a praxi. 1997

7 Návrhy na opatření a realizace preventivně výchovných činností v podmínkách Vyšší policejní školy a Střední policejní školy Ministerstva vnitra v Holešově

Záměrem a cílem provedeného empirického šetření „Zneužívání legálních a nelegálních drog u studentů střední školy v regionu města Holešova“ bylo na základě provedeného výzkumu zjistit aktuální stav u studentů čtyřletého maturitního studia a upozornit na faktory ovlivňující míru užívání drog.

Mám za to, že výzkumem jsou předkládány a analyzovány poznatky, které poskytují celkový obraz o stávajícím stavu. Hodnota získaných údajů by neměla být snižována ani faktem, že jde v převážné míře o subjektivní názory a vyjádření jednotlivých respondentů. Jde o velké množství informací a názorů, které odráží komplexně současný stav v rámci maturitního studia.

Soudím, že zvolené pojetí práce dává nejen přehled o současném stavu, ale je současně příspěvkem k prohloubení a zkvalitnění prevence.

Z hlediska metodiky a organizace výzkumu lze konstatovat, že použitá metodika a organizace výzkumu se osvědčila dobře a získané poznatky je možné do jisté míry považovat za reprezentativní. V další etapě je nezbytné promyslet a stanovit plán využití výsledků šetření. Je zapotřebí zvážit jak se budou výsledky prezentovat:

- a) komu budou informace předávány (managementu školy, pedagogickému sboru, studentům, rodičům, dalším)
- b) co bude záměrem prezentace (pouze informovat, důkladnější pochopení situace ve škole, zvýšit míru povědomí o určitých otázkách či problémech, otevřít témata k diskuzi aj.)
- c) co se bude předávat (do jaké míry by měl být materiál zpracován, analyzován a interpretován než bude oficiálně veřejně prezentován, mělo by se připravit shrnutí informací pro určité skupiny lidí?)

d) kdo by měl přednést prezentaci (jedna osoba, různé osoby, externí spolupracovníci)

e) jakým způsobem informace předávat (písemně, verbálně, formou monologu nebo dialogu atd.).

Domnívám se, že výsledek empirického šetření na základě zjištěného stavu přispěje a poskytne všem odpovědným pracovníkům nejen ve škole i určité podněty k pokračování a prohlubování všech typů preventivní činnosti⁷³ s cílem ovlivňovat postoje ke konzumaci drog.

Na základě výše uvedeného je možné dále navrhnout „sociotechnické opatření u nichž lze předpokládat, že jejich realizace přispěje a povede k odstranění zjištěného nežádoucího stavu. Je však třeba upozornit, že k řešení tak složitého problému, kterým drogy jsou nestačí jen prostý mechanický výčet jednotlivých vhodných opatření, ale že efekt zaručuje teprve celý promyšlený systém opatření (který nejsme s to vzhledem k časovým nárokům a nedostatku potřebných informací vypracovat).

Soustava sociotechnických opatření je logickým završením interpretace výsledků šetření a pokusem poskytnout náměty na řešení zjištěných problémů. Návrhy označují poměrně přesně co řešit, naznačují jakých nových prostředků použít, ale nejsou s to odpovědět na otázku jaký efekt lze od řešení očekávat. Všechna předkládaná opatření lze považovat za možné změny racionalizace drogového problému v podmínkách školy s cílem důsledné aplikace protidrogové prevence, výrazně potlačit drogové riziko a dosáhnout toho, aby mladý člověk se drogám vyhnul a prostě je nezkusil.

⁷³ Prevence je v této souvislosti chápána tak jak je uváděna jednotlivými autory v současné naší odborné literatuře. Např. Osmančík O., Vlček M., Zapletal J. aj., kteří prevenci dělí na a) sociální, b) situační, c) viktinní, kde toto členění je kombinováno podle adresátů prevence na prevenci: 1) primární, 2) sekundární, 3) terciální.

Vzhledem k tomu, že neexistuje žádná jediná, zázračná a stoprocentně účinná metoda, navrhuji alespoň aktivity, které dle mého soudu mohou přispět k předejití drogového rizika.

Úspěšná realizace protidrogové prevence je základním předpokladem snížení drogového rizika. Jednou z cest kvalitní protidrogové prevence je i rozvoj prosociální inteligence. Prosociální chování definujeme jako: „Způsoby chování, které bez vyhledávání vnějších materiálních odměn, jsou příznivá dalším osobám či skupinám, a které zvyšují možnost produkovat pozitivní recipocitu ve vzájemných mezilidských vztazích a přitom chrání identitu tvořivost a iniciativu zahrnutých jednotlivci nebo skupin“.⁷⁴

Mezi zásady výchovného stylu vedoucích k rozvoji prosociality patří:

- vytvoření výchovného společenství ve třídě
- přijmout studenta takového jaký je, projevovat přátelské city
- připisování pozitivních vlastností studentům – pozitivní interakce
- formulování jasných pravidel
- reagováním na negativní jevy pokojným poukazováním na jejich důsledky
- vyzývání (osvědčený prostředek výchovy), opatrné užívání odměn a trestů
- zapojení rodičů do výchovného procesu

Součástí protidrogové prevence je i seznámení s širší problematikou sociálně patologických jevů. Studenti a rodiče by měli rozpoznat projevy těchto jevů a vědět, kde mohou vyhledat pomoc.

Chce-li škola chránit studenty před drogovým rizikem, potom musí všichni její pracovníci tento úkol přijmout za svůj a spolupracovat na něm. Prevenci nemůže dělat jen jeden člověk, i když je výborný odborník a pracuje na plný úvazek (např. školní psycholog).

⁷⁴ Akademický slovní A-Ž. 1998

O celoškolském přístupu můžeme mluvit tehdy, pokud se vytvoří speciální programy v rámci existujícího „Minimálního preventivního programu sociálně patologických jevů“ a bude včleněn do systému školního vzdělávacího programu, a to při :

- organizaci a řízení školy
- vzdělávání pracovníků školy
- preventivně výchovné a vzdělávací činnosti.

Specifikaci souboru možných „klíčových opatření“ je možné rozdělit do několika součástí, které by neměly v nějaké podobě chybět v žádném programu protidrogové prevence.⁷⁵

1. Společné vzdělávání a supervize

Jedním z prvních úkolů je nastartování vzdělávání v oblasti protidrogové prevence. Těžko lze něco měnit, když pedagogové o problému mají minimální představu a neví co se dá pro ochranu studentů udělat. Všichni pedagogičtí pracovníci školy by měli být alespoň rámcově informováni o krátké intervenci a preventivních aktivitách, které na škole probíhají

2. Užší realizační tým, vč. ustanovení funkce metodika prevence

Několik důvodů, proč vytvořit realizační tým a funkce metodika prevence:

- realizační tým je hlavním článkem řízení činností souvisejících se zaváděním
- ověřováním programu protidrogové prevence a úkolem metodika prevence je vybudování tohoto týmu se kterým se bude spolupodílet na zodpovědnosti
- realizační tým ovlivňuje vznik norem, které podporují efektivní komunikaci mezi všemi pedagogy,
- realizační tým lze považovat za hlavní zdroj vytváření kultury pedagogické práce – příznivé pro budování ochrany studentů před drogovým rizikem.

Výběr členů realizačního preventivně výchovného týmu má své zákonitosti a měli by ho tvořit: metodik prevence, ředitel školy (případně zástupce), výchovný poradce, vyučující společenskovedních předmětů a aktivní zástupci.

⁷⁵ Sborník příspěvků z 6. konference České pedagogické společnosti. Mravní nemoci mládeže a jejich prevence. Brno. 1995

3. Zmapování a zajištění situace a motivování pedagogů pro změnu

Podstatnou součástí programu prevence je zmapování a zjištění celkové situace v celé škole, což je důležitý moment pro motivaci pedagogů. Představa o výskytu drog na vlastní škole je většinou zkreslená – všeobecný trend je situaci výrazně podceňovat. Není neobvyklé přesvědčení některých pedagogů, že na jejich škole se drogy vůbec nevyskytují. Špatný odhad je srozumitelný, neboť podstatnou vlastností užívání drog je skrytost a nepřístupnost.

4. Společný postup při řešení protidrogové prevence

Jedním z elementárních opatření k ochraně studentů před užíváním drog je společná domluva členů pedagogického sboru jak postupovat při řešení výchovně náročných – v krizových situacích při zjištění užívání drog. Krizový scénář by měly mít vypracovány i školy, které se ještě zatím nerozhodly pro budování speciálního programu protidrogové prevence.

Je možné akceptovat dva základní scénáře:

- pro situace, které zvládne škola sama. Prakticky to znamená seznámení se strategií a taktikou postupu „první pomoci“ při prvních stádiích zjištění užívání drog.
- pro situace, kdy potřebuje škola pomoc z venku a je nutná její součinnost s ostatními institucemi působícími v drogové oblasti.

5. Prevence v třídnických hodinách

Další nezbytnou podmínkou preventivního protidrogového programu je nastartování systému a lidí a odborné práce se třídou a to jak v době vyučovacího procesu, zejména pak v třídnických hodinách, které lze považovat za významný přínos úspěchu programu. V tomto prostoru lze velmi účinně ovlivňovat mládež a uplatnit metody osobnostně sociální výchovy.

6. Prevence ve výuce

Velmi účinné a užitečné je zmapování tématu protidrogová prevence do vzdělávacího procesu. Je vhodné využít zejména ty předměty, které se přímo vztahují k prevenci sociálně patologických jevů (základy společenských věd, chemie, biologie člověka aj.). Uvedené iniciativy v jednotlivých předmětech si vyžadují interdisciplinární přístup a vazby se snahou koordinovat preventivní aktivity s výměnou zkušeností.

7. Prevence ve školním životě mimo vyučování

Základním předpokladem účinného boje proti drogám je celoškolský přístup. Je zřejmé, že protidrogový program se nemůže realizovat pouze ve třídách, ale musí být přirozenou součástí života studentů ve škole a ve všech činnostech, které škola pořádá a zodpovídá za ně. Do školního života patří dění, které přesahuje rámec činnosti v hodinách (přestávky, mimoškolní aktivity, činnost na internátě atd.)

8. Ochranný režim

Účinný ochranný režim před drogami má celoškolskou působnost. Bezpochyby může mít různou podobu. V obecné rovině však do něj patří zejména dvě základní věci, tj. vnitřní školní řád a dozory učitelů.

9. Spolupráce s rodiči

Informovat rodiče žáků a spolupracovat s nimi. Vhodným způsobem seznámit rodiče s aktivitami školy a s problémem drog a získat je pro spolupráci. Informace je možné poskytnout prostřednictvím třídních schůzek, sdružení rodičů a přátel školy atd.

10. Školní poradenské služby

Škola by měla mít alespoň jednoho specialistu na problematiku drog. Měl by to být výchovný poradce nebo metodik prevence. Jeden z hlavních úkolů specialisty na problematiku drog a vůbec na sociálně patologické jevy je vytvoření důvěryhodného poradenského školního centra, v němž jsou poskytovány individuální nebo skupinové služby rodičům.

11. Spolupráce se specializovanými zařízeními

Odborní pracovníci středisek preventivní péče a poradenských služeb mohou škole poskytovat celou škálu služeb:

- metodické vedení preventivního protidrogového programu
- poskytnutí vhodných diagnostických a intervenčních metod, proškolení
- supervize protidrogového preventivního programu aj.

12. Vztahy se školami v okolí

V některých případech je vhodné navázat spolupráci s dalšími školami, poněvadž dochází k „promíchání“ konzumentů drog z jiných škol, kteří se vzájemně negativně ovlivňují. Významnou úlohu zde bude hrát i spolupráce se zástupci poskytující poradenské služby k prevenci, případně i s policií.

13. Evaluace

Preventivní program, který nemá funkční zpětné vazby se nemůže vyvíjet a hrozí mu různé formy degenerace a může být i neefektivní.

Závěrem je možné konstatovat, že ze strany školy je třeba změnit pohled na prevenci a přeorientovat ji z pouze primární oblasti do oblasti sekundární a v některých případech i terciární. To znamená, že je třeba posuzovat situaci studentů ne jako bezproblémovou, z čehož by vyplývala orientace na oblast informační, ale rozšířit a plánovaně rozvíjet oblast poradenství se zaškolenými pracovníky na experimentátory v oblasti závislosti, tak i spolupracovat s poradnami pro drogově závislé. Ve větší míře je třeba rozvíjet kontakty s institucemi, které v této problematice pracují a nabízet konkrétním studentům konkrétní pomoc. Dále je potřeba zaměřit výchovné působení do oblasti výchovy zdravého sebevědomí studentů, je třeba být nápomocen studentům při řešení osobních problémů, včas diagnostikovat zvýšenou zátěž na duševní zdraví a nabízet pomoc při hledání řešení.

Závěr

Diplomová práce je zpracována na téma Zneužívání legálních a nelegálních drog u studentů střední školy v regionu města Holešova a je rozčleněna do sedmi základních kapitol. Práce si v obecné rovině klade za cíl přispět k řešení drogové problematiky u studentů střední školy v městě Holešov, zjistit trendy v užívání látek u středoškolské populace a dát podněty k preventivnímu opatření snižující riziko zneužívání drog.

V první a druhé kapitole je řešena otázka pojmů toxikománie, drogové problematiky, drogové závislosti a sociální důsledky vyplývající ze zneužívání drog a charakteristiky dopadů na osobnost, která propadla zneužívání drog.

Třetí kapitola, která s první a druhou kapitolou tvoří jádro teoretické části práce vymezuje drogovou scénu v České republice, je zde nastíněn historický aspekt vývoje drogové scény u nás a zabývá se problematikou drog z hlediska trestněprávního.

Čtvrtá kapitola má ráz empirického šetření jehož průběh je metodicky popsán a charakterizován. Současně v páté a v šesté kapitole jsou interpretovány výsledky šetření. Výzkumem byly získány poznatky, které do jisté míry verifikují stanovené pracovní hypotézy a získány názory a informace k problematice drog.

Přínosem práce je sedmá kapitola, která obsahuje návrhy na opatření a realizaci preventivně výchovných činností v podmínkách Vyšší policejní školy a Střední policejní školy Ministerstva vnitra v Holešově s cílem předcházet, bránit se, případně co nejúčinněji „léčit“ zjištěné sociálně patologické projevy!

V sedmé kapitole je nastíněno, že nejúčinnějším prostředkem v boji s drogou je koordinovaná a systematická prevence vycházející z důkladné znalosti problematiky.

Cílem předložené práce bylo zachytit současný aktuální stav zneužívání jednotlivých drog a uvědomění si nutnosti aktivního předcházení tomuto jevu, upozornit na způsoby a možnosti prevence včetně spolupráce školy s rodinou. V neposlední řadě cílem práce bylo i nalézt odpověď na otázky, které jsou zformulovány do hypotéz empirického šetření.

Domnívám se, že tyto cíle se podařilo dostatečně splnit včetně i naznačení metod a postupů nápravy.

Seznam použité literatury a jiných zdrojů

Akademický slovník cizích slov: [A-Ž]. Vyd. 1. Praha: Academia, 2001, 834 s. ISBN 80-200-0982-5.

DISMAN, Miroslav a kol. *Drogy, alkohol, tabák a životní styl*. Praha: Středisko sociální prevence hl.m. Prahy, 1996.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, 2007, 265 s. ISBN 978-80-247-1369-4.

EVROPSKÉ MONITOROVACÍ CENTRUM PRO DROGY A DROGOVOU ZÁLEŽITOST V EVROPĚ. *Stav drogové problematiky v Evropě 2010*. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2010, 98 s. ISBN 978-82-9168-379-6.

KACHLÍK, Petr. *Návykové látky, rizika jejich zneužívání a možná prevence*. 1. vyd. Brno: PdF MU v Brně, 2003.

KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003, 319 s. ISBN 80-86734-05-6.

KALINA, Kamil. *Mezioborový glosář pojmů z oblasti drog a drogových závislostí*. Praha: Filia Nova, 2001, 118 s. ISBN 80-238-8014-4.

MIOVSKÝ, Michal. *Konopí a konopné drogy: adiktologické kompendium*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008, 533 s. ISBN 978-80-247-0865-2.

MRAVČÍK, Viktor. *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2008*. 1. vydání. Praha: Úřad vlády České republiky, 2009, 168 s. ISBN 978-80-87041-99-4.

Mravní nemoci mládeže a jejich prevence: sborník příspěvků z 6. konference ČPdS, Brno, 9. října 1997. Vyd. 1. Brno: KONVOJ, 1998, 204 s. ISBN 80-856-1570-3.

NEŠPOR, Karel a Ladislav CSÉMY. *Alkohol, drogy a vaše děti: jak problémům předcházet, jak je rozpoznávat, jak je zvládat.* Praha: Sportpropag, 1993, 104 s.

NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách.* 2. vyd. Praha: KLP-Koniasch Latin Press, 2009, 348 s. ISBN 808-59-1736-X.

PRESL, Jiří. *Drogová závislost: Může být ohroženo i Vaše dítě?* 2. rozš. vyd. Praha: Maxdorf, 1995, 88 s. ISBN 80-85800-25.

VALÍČEK, Pavel. *Rostlinné omamné drogy.* Praha: Start, 2002, 191 s. ISBN 80-86231-09-7.

VANTUCH, Pavel. *Drogy a kriminalita.* 1. vyd. Brno: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 1990, 171 s. ISBN 80-210-0169-0.

VEČERKA, Kazimír. *Prevence kriminality v teorii a praxi.* 1. vyd. Praha: Themis, 1997, 159 s. ISBN 80-85821-48-6.

VLČEK, Milan a Josef ZAPLETAL. *Prevence kriminality a přístupy k jejímu řešení: Kriminologie, Díl I., Obecná část.* 2. vyd. Praha: Policejní akademie ČR, 1995, 128 s. ISBN 80-85981-15-7.

VOKURKA, Martin a Jan HUGA. *Velký lékařský slovník.* 8., aktualiz. vyd. Praha: Maxdorf, 2008, 1 143 s. ISBN 978-80-7345-166-0.

SANANIM. *Drogy: otázky a odpovědi.* Vyd. 1. Praha: Portál, 2007, 200 s. ISBN 978-80-7367-223-2.

SHAPIRO, Harry. *Drogy: obrazový průvodce.* 1. vyd. Praha: Svojtka, 2005, 360 s. ISBN 80-735-2295-0.

ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník II: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009. 3 285 s. ISBN 978-80-7400-109-3

Jiné zdroje

Co je Crack? ŘEKNI NE DROGÁM - ŘEKNI ANO ŽIVOTU. *Pravda o drogách* [online]. 2009 [cit. 2011-11-23]. Dostupné z: <http://www.drogy.cz/crack/kap-co-je-crack.html>.

Co je Kokain? ŘEKNI NE DROGÁM - ŘEKNI ANO ŽIVOTU. *Pravda o drogách* [online]. 2009 [cit. 2011-11-23]. Dostupné z: <http://www.drogy.cz/kokain/kap-co-je-kokain.html>.

Co je krystalický metamfetamin? ŘEKNI NE DROGÁM - ŘEKNI ANO ŽIVOTU. *Pravda o drogách* [online]. 2009 [cit. 2011-11-23]. Dostupné z: <http://www.drogy.cz/pervitin/kap-co-je-krystalicky-metamfetamin.html>.

Co je LSD? ŘEKNI NE DROGÁM - ŘEKNI ANO ŽIVOTU. *Pravda o drogách* [online]. 2009 [cit. 2011-11-23]. Dostupné z: <http://www.drogy.cz/lsd/kap-co-je-lsd.html>.

Co je Marihuana? ŘEKNI NE DROGÁM - ŘEKNI ANO ŽIVOTU. *Pravda o drogách* [online]. 2009 [cit. 2011-11-23]. Dostupné z: <http://www.drogy.cz/marihuana/kap-co-je-marihuana.html>.

Co jsou inhalanty? ŘEKNI NE DROGÁM - ŘEKNI ANO ŽIVOTU. *Pravda o drogách* [online]. 2009 [cit. 2011-11-23]. Dostupné z: <http://www.drogy.cz/inhalanty/kap-co-jsou-to-inhalanty.html>.

Drogy a zákony. *Krystal Help* [online]. 2008 [cit. 2012-01-13]. Dostupné z: <http://krystalhelp.cz/index.php?pg=zakony>.

Drogy-info: informační portál o ilegálních a legálních drogách [online]. 2011 [cit. 2011-11-23]. Dostupné z: <http://www.drogy-info.cz/>.

Halucinogeny. *Mr.fr.* [online]. 2004 [cit. 2011-11-23]. Dostupné z: <http://mr.fr.sweb.cz/halucinogeny.html>.

Heroin: Co je to? ŘEKNI NE DROGÁM - ŘEKNI ANO ŽIVOTU. *Pravda o drogách* [online]. 2009 [cit. 2011-11-23]. Dostupné z: <http://www.drogy.cz/heroin/kap-heroin-co-je-to.html>.

NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A DROGOVÉ ZÁVISLOSTI. *Zaostřeno na drogy: Česká protidrogová politika a její koordinace* [online]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2009, roč. 7., č. 2 [cit. 2011-12-02]. ISSN 1214 -1089. Dostupné z: http://www.drogy-info.cz/index.php/content/download/83416/360878/file/zaostreno_na_drogy_200902_www.pdf.

NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A DROGOVÉ ZÁVISLOSTI. *Zaostřeno na drogy: Nový trestní zákoník* [online]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2010, roč. 8., č. 1 [cit. 2011-12-02]. ISSN 1214 -1089. Dostupné z: http://www.drogy-info.cz/index.php/content/download/103148/441890/file/Zaostreno_na_drogy_201001_trestni_zakonik.pdf.

NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A DROGOVÉ ZÁVISLOSTI. *Zaostřeno na drogy: Systémový přístup v prevenci užívání návykových látek* [online]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2007, roč. 5., č. 2 [cit. 2011-12-02]. ISSN 1214-1089. Dostupné z: http://www.drogy-info.cz/index.php/content/download/33757/156953/file/Zaostreno_na_drogy_200702_Systemovy_pristup_v_prevenci_uzivani_navykovych_latek.pdf.

Naše drogová kultura. *Řekni ne drogám - řekni ano životu* [online]. 2009 [cit. 2012-01-05]. Dostupné z: <http://www.drogy.cz/drogy/kap-nase-drogova-kultura.html>.

Rozdělení a účinky drog. *Zdraví-cz* [online]. 2008 [cit. 2011-11-13]. Dostupné z: <http://compex.zdravi-cz.eu/drogy-rozdeleni-ucinky.php>.

ŘEKNI NE DROGÁM - ŘEKNI ANO ŽIVOTU. *Pravda o drogách* [online]. 2011 [cit. 2011-11-23]. Dostupné z: <http://www.drogy.cz/>.

Služby v oblasti primární prevence: Prezentace: Drogy a jejich účinek. MINAŘÍK, Jakub. *Pedagogicko-psychologická poradna Ústeckého kraje* [online]. 2009 [cit. 2011-11-13]. Dostupné z: <http://www.pppuk.cz/poradny/teplice/prevence>.

ŠVEC, Petr. Česko je ráj konopí. Kouří je třetina mladých lidí. *NEWTON Media* [online]. 11.11.2010 [cit. 2011-12-02]. Dostupné z: <http://archiv.newton.cz/mf/2010/11/11/2726f04c2435cd87a35a32ae2331b20d.asp>.

Tanec se smrtí? ŘEKNI NE DROGÁM - ŘEKNI ANO ŽIVOTU. *Pravda o drogách* [online]. 2009 [cit. 2011-11-23]. Dostupné z: <http://www.drogy.cz/extaze/kap-tanec-se-smrti.html>.

Výroční zpráva 2009. NÁRODNÍ PROTIDROGOVÁ CENTRÁLA. *Policie České republiky* [online]. 2010 [cit. 2011-12-03]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/soubor/vyrocní-zpravy-2009-vyrocní-zprava-2009-pdf.aspx>.

Zákony na webu: Trestní zákoník. *Wolters Kluwer Česká republika* [online]. 1.1.2010, 20.1.2012 [cit. 2012-02-23]. Dostupné z: http://www.zakonynawebu.cz/cgi-bin/khm.cgi?typ=1&page=khq:SB2009/040A9A06_000.HTM&soubor=TRESTN%CD%20Z%C1KON%CDK%20&platne=4&druhv=0&oblastv=6&indexcis=0.

Seznam zkratek

AIDS - syndrom získané imunodeficiencie

aj. – a jiné

apod. – a podobně

atd. – a tak dále

č. – číslo

HIV – virus lidské imunodeficiencie, který způsobuje choroba AIDS

kol. – kolektiv

LSD – diethylamid kyseliny lysergové, látka připravená z alkaloidů obsažených v námelu

např. - například

odst. - odstavec

Sb. - sbírka

s. - strana

tj. – to je

tzn. – to znamená

tzv. – tak zvané

Seznam tabulek a grafů

Seznam tabulek:

- Tab. č. 1: Ceny omamných a psychotropních látek v roce 2009 (32)
- Tab. č. 2: Orientační hmotnosti zajištěné látky obsahující návykovou látku (32)
- Tab. č. 3: Rozsah souborů respondentů (47)
- Tab. č. 4: Přehled skladby a počty vrácených dotazníků (47)
- Tab. č. 5: Přehled věkové struktury a pohlaví respondentů (49)
- Tab. č. 6: Vliv velikosti obce na konzumaci drog (50)
- Tab. č. 7: Vzájemné vztahy mezi bydlištěm a konzumací drog (51)
- Tab. č. 8: Vliv volnočasových aktivit na konzumaci drog (52)
- Tab. č. 9: Informovanost o drogách a zdroj informací (52)
- Tab. č. 10: Počet vykouřených cigaret za posledních 30 dní (53)
- Tab. č. 11: Konzumace alkoholu za posledních 30 dní (54)
- Tab. č. 12: Četnost užití (konzumace) marihuany a hašiše (55)
- Tab. č. 13: Hodnocení rizikovosti užívání jednotlivých látek (56)
- Tab. č. 14: Nejčastější důvody vedoucí k užívání drog (57)
- Tab. č. 15: Obtížnost zajištění drogy (58)
- Tab. č. 16: Rozšířenost drog u studentů (59)
- Tab. č. 17: Výpočet testu chí–kvadrát (cigarety,alkohol) (59)
- Tab. č. 18: Důvody užití drogy (60)
- Tab. č. 19: Výpočet testu chí–kvadrát (důvody pro užití drogy) (61)
- Tab. č. 20: Dostupnost tvrdých a měkkých drog (62)
- Tab. č. 21: Výpočet testu chí–kvadrát (dostupnost tvrdých a měkkých drog) (62)

Tab. č. 22: Zkušenost s nelegální drogou (63)

Tab. č. 23: Výpočet testů chí-kvadrát (zkušenost s nelegální drogou) (64)

Seznam grafů:

Graf č. 1: Rozdělení souboru podle pohlaví

Graf č. 2: Složení souboru podle jednotlivých ročníků

Graf č. 3: Rozdělení souboru podle místa bydliště

Graf č. 4: Hodnocení školní úspěšnosti

Graf č. 5: Porovnání vzájemných vztahů s rodiči

Graf č. 6: Průměrný počet vykouřených cigaret za posledních 30 dnů

Graf č. 7: Konzumace piva za uplynulých 30 dnů

Graf č. 8: Konzumace vína za uplynulých 30 dnů

Graf č. 9: Konzumace tvrdého alkoholu za uplynulých 30 dnů

Graf č. 10: Trávení volného času – volnočasové aktivity

Graf č. 11: Přehled konzumace užívaných drog za poslední rok – pervitin

Graf č. 12: Přehled konzumace užívaných drog za poslední rok – marihuana

Graf č. 13: Přehled konzumace užívaných drog za poslední rok – LSD,

Lysohlávky

Graf č. 14: Přehled konzumace užívaných drog za poslední rok – toluen

Graf č. 15: Přehled konzumace užívaných drog za poslední rok – léky

Graf č. 16: Přehled konzumace užívaných drog za poslední rok – jiné drogy

Graf č. 17: Míra rizikovosti užívání následujících látek - balíček cigaret denně

Graf č. 18: Míra rizikovosti užívání následujících látek - denní pití menšího

množství alkoholu

Graf č. 19: Míra rizikovosti užívání následujících látek – občasné užití

marihuany nebo hašiše

Graf č. 20: Míra rizikovosti užívání následujících látek – občasné užití LSD, či jiného halucinogenu

Graf č. 21: Míra rizikovosti užívání následujících látek – občasné užití extáze

Graf č. 22: Míra rizikovosti užívání následujících látek – pravidelné užívání tlumících léků

Graf č. 23: Míra rizikovosti užívání následujících látek – pravidelné braní heroinu

Graf č. 24: Míra rizikovosti užívání následujících látek – pravidelné braní pervitinu

Graf č. 25: Míra rizikovosti užívání následujících látek – pravidelné užívání těkavých látek

Graf č. 26: Přehled důvodů vedoucích k užívání drog

Graf č. 27: Přehled kroků k omezení problému s drogami

Graf č. 28: Obtížnost zajištění drogy – pivo, víno

Graf č. 29: Obtížnost zajištění drogy – destiláty

Graf č. 30: Obtížnost zajištění drogy – marihuana nebo hašiš

Graf č. 31: Obtížnost zajištění drogy – LSD, lysohlávky

Graf č. 32: Obtížnost zajištění drogy – extáze

Graf č. 33: Obtížnost zajištění drogy - pervitinu

Graf č. 34: Obtížnost zajištění drogy – těkavé látky

Graf č. 35: Obtížnost zajištění drogy – léky na uklidnění

Graf č. 36: Obtížnost zajištění drogy - heroin

Seznam příloh

Příloha č. 1 Dotazník pro respondenty (výsledky vyjádřené v absolutních a relativních četnostech)

Příloha č. 2 Grafické zpracování výsledků (č. 1 – 36)

1. Pohlaví

a) muž	125	59 %
b) žena	87	41 %

2. Ročník

a) 1. ročník	59	28 %
b) 2. ročník	53	25 %
c) 3. ročník	44	19 %
d) 4. ročník	64	28 %

3. Jak velké je město, v němž máte trvalé bydliště?

a) méně než 5.000 obyvatel	102	48%
b) do 15.000 obyvatel	36	17 %
c) do 50.000 obyvatel	40	19 %
d) nad 50.000 obyvatel	34	16 %

4. Během školního roku :

a) docházím do školy, která je v místě bydliště	7	3 %
b) do školy musím dojíždět do jiné obce	53	25 %
c) bydlím na internátě	150	71 %
d) bydlím na privatě nebo u kamaráda(ky)	2	1 %

5. Jak hodnotíš svůj vlastní výkon ve škole, pokud jde o úspěšnost ?

a) výborný/á	9	4 %
b) nadprůměrný/á	56	26 %
c) průměrný/á	124	58 %
d) podprůměrný/á	18	8 %
e) slabý/á	5	2 %

6. Nejvyšší dosažené vzdělání Tvého otce ?

a) základní	3	1 %
b) odborné bez maturity, vyučen	103	49 %
c) úplné střední s maturitou	66	31 %
d) vysokoškolské	34	16 %
e) nevím	6	3 %

7. Nejvyšší dosažené vzdělání Tvé matky ?

a) základní	8	4 %
b) odborné bez maturity, vyučena	64	30 %
c) úplné střední s maturitou	116	55 %
d) vysokoškolské	20	9 %
e) nevím	4	2 %

8. Když se zamyslíš nad svými vzájemnými vztahy s rodiči, řekl(a) bys, že tyto vztahy jsou (byly) :

a) velice dobré	73	34 %
b) většinou dobré	81	38 %
c) někdy dobré, někdy méně dobré	49	23 %
d) většinou méně dobré	9	4 %
e) většinou špatné	-	0
f) ani jeden z rodičů nežije	-	0

9. Jaká je finanční situace vaší rodiny ?

a) o hodně lepší než většina rodin, které znám	11	5 %
b) poněkud lepší než většina rodin, které znám	46	22 %
c) přibližně stejná jako v ostatních rodinách	139	66 %
d) poněkud horší než u většiny rodin, které znám	15	7 %
e) o hodně horší než u ostatních rodin	1	0,5%

10. Věnuješ se aktivně sportu (turistika, tenis, fotbal, tramping apod.)

a) ano, závodně	72	34 %
b) ano, aktivně	76	36 %
c) občas	51	24 %
d) vyjimečně	12	6 %
e) vůbec ne	1	0,5%

11. Navštěvuješ divadlo, koncerty vážné hudby, výstavy ?

a) často, pravidelně	8	4 %
b) občas	72	34 %
c) velmi zřídka	91	43 %
d) vůbec ne	41	19 %

12. Domníváš se, že jsi o problematice drog dostatečně informován/a ?

a) ano, informace mám od rodičů	11	5 %
b) ano, informace mám od kamarádů, přátel, známých	51	24 %
c) ano, informace mám ze školy	98	46 %
d) ano, informace mám z jiných zdrojů (např. noviny televize)	50	24 %
e) ne, nejsem dostatečně informován	2	1 %

13. Domníváš se, že by se Ti za určitých okolností mohlo stát, že by sis vzal (a), zkusil(a) nějakou drogu (mimo alkohol a cigarety) ?

a) ano, mohlo by se to stát	108	51 %
b) ne, v žádném případě	104	49 %

14. Kolik cigaret jsi průměrně vykouřil (a) za posledních 30 dnů ?

a) 0, nekouřím vůbec	126	59 %
b) 1 – 5 cigaret týdně	37	17 %
c) 1 – 10 cigaret denně	27	13 %
d) 11 – 20 cigaret denně	8	4 %
e) více než 20 cigaret denně	16	7 %

15. Zavzpomínej nad uplynulými 30 dny. Jak často jsi během této doby pil(a) některý z uvedených nápojů ? (zakřížkujte vždy jedno políčko v každém řádku)

	nikdy	1-2 krát	3-7 krát	7-15 krát	častěji
a) pivo	54 (25%)	55(26%)	60(28%)	23(11%)	20(9%)
b) víno	125(59%)	59(28%)	23(11%)	4(2%)	1(0,5%)
c) tvrdý alkohol	52(25%)	99(47%)	42(20%)	12(6%)	7(3%)

16. Zkusil (a) jsi někdy nějakou drogu mimo alkohol a cigaret ?

a) ano	103	49 %
b) ne – přejdi k otázce č. 21	109	51 %

17. V kolika letech jsi měl(a) tuto zkušenost poprvé ?

Celkem mělo zkušenost	105	50 %
O jakou drogu se jednalo – marihuana	85 %	v rozmezí mezi 13 – 18 let – 7 x

18. Jak jsi tuto svoji první drogu získal (a) ?

(označ pouze jednu z nabízených možností)

a) od sourozence	3	3 %
b) od kamaráda, kamarádky	192	93 %
c) od někoho, o kom jsem slyšel(a), ale neznal(a) přímo osobně	0	0
d) doslal (a) od cizího člověka	3	3 %
e) koupil(a) od někoho, koho znám	1	1 %
f) koupil(a) od cizího člověka	0	0
g) jinak (uveď jak)	0	0

19. Kolikrát jsi užil/a marihuanu nebo hašiš ?

	nikdy	1-2 krát	3-7 krát	7-15 krát	častěji
a) za celý život	11(10%)	45(41%)	26(23%)	14(13%)	15(14%)
b) za posledních 12 měsíců	56(53%)	22(21%)	15(14%)	4(4%)	9(8%)
c) za posledních 30 dní	90(87%)	4(4%)	6(6%)	1(0,5%)	3(3%)

20. U níže uvedených drog nás zajímá, kolikrát jsi ji zkusil(a) během posledního roku

	nikdy	1-2 krát	3-7 krát	7-12 krát	častěji
a) pervitin (perník)	97	2	0	2	3
b) marihuana	46	30	14	5	12
c) LSD, lysohlávky či jiný halucinogen	86	14	1	2	0
d) toulén ředidlo	102	0	1	0	1
e) léky s alkoholem	86	13	3	1	0
f) jiné	49	7	1	0	5

21. Co myslíš, jak rizikové (po fyzické či psychické stránce) je užívání následujících látek ?

	bez rizika	malé riziko	střední riziko	rizikové	vysoce rizikové	nevím
a) vykouřit denně balíček cigare	4(2%)	13(6%)	69(33%)	78(37%)	45(21%)	3(1,5%)
b) pije denně menší množství alkoholu (1-2 piva, nebo 1-3 panáky tvrdého alkoholu)	22(10%)	78(37%)	62(29%)	36(17%)	9(4%)	5(2,5%)
c) občasné, příležitostné užití marihuany nebo hašiše	24(11%)	47(22%)	61(29%)	43(20%)	34(16%)	3(1,5%)
d) občasné užití LSD či jiného halucinogenu	3(1,5%)	14(7%)	27(13%)	79(37%)	80(38%)	9(4%)
e) občasné, příležitostné užití extáze	7(3%)	24(11%)	39(18%)	74(35%)	61(29%)	7(3%)
f) pravidelné užívání tlumících léků (prášky na spaní, uklidnění atd.)	2(1%)	21(10%)	58(27%)	71(33%)	56(26%)	4(2%)

- g) pravidelné braní heroinu či jiných opiátů (braun, kodein atd.) 2(1%) 0 3(1,5%) 9(4%) 196(92%) 2(1%)
- h) pravidelné braní pervitinu či jiného povzbuzujícího prostředku 1(05%) 1(0,5%) 5(2,5%) 15(7%) 188(89%) 2(1%)
- i) pravidelné užívání těkavých látek (toulén, atp) 3(1,5%) 0 4(2%) 29(14%) 172(81%) 4(2%)

22. Jak by se společnost měla stavět k lidem, kteří užívají drogy ?

a) neměla by je nijak omezovat či trestat	6	3 %
b) měla by je tolerovat (případně jim nabídnout i léčbu)	66	31 %
c) měla by je nutit, aby se šli léčit	84	40 %
d) měla by je stíhat a jejich chování a činnost považovat za trestné	56	26 %

23. Jaké důvody by podle Tebe mohly nejčastěji člověka dovést k užívání drog ? (v každém řádku zakřížkujte jedno políčko)

	ano	ne
a) snaha zapomenout na problémy, přeladit se	201	11
b) protest proti okolnímu světu	91	121
c) zvědavost	199	13
d) touha být šťastný, snaha dobře se naladit	159	53
e) touha být výkonný, překonávat únavu	147	65
f) k rozvinutí fantazie a tvořivosti	85	127
g) neschopnost odolat partě, říci někomu ne atd.	167	45
h) k odstranění zábran, studu a pro snadnější komunikaci	130	82
i) protože nejlepší přílet/kyně užívá drogy také	102	114
j) z nudy	129	83
k) jiný důvod, uveďte prosím jaký	59	153

24. Co by se podle Tebe mělo dělat, aby problémů s drogami ubylo ?

(zakřížkujte minimálně jednu, maximálně však tři možnosti!)

a) legalizovat drogy	18	8%
b) zvýšit trestní postih překupníků drog	165	77%
c) toxikomany trestat	65	30%
d) nutit toxikomany k léčení	55	25%
e) toxikomanům nabízet pomoc a léčbu, ale nenutit je	85	40%
f) více rozšířit formy pomoci toxikomanům	64	30%
g) zlepšit prevenci (přednášky, besedy, knihy, filmy aj.)	125	58%
h) nemělo by se dělat vůbec nic	5	2%
i) doplňte	10	4%

25. Jak obtížné je pro Tebe podle Tvého názoru, si sehnat následující věci, pokud bys o ně stál(a) ? (zakřížkuj v každém řádku jedno políčko)

	nemožné	velmi obtížné	mírně obtížné	celkem snadné	velmi snadné	nevím
a) pivo	0	1(0,5%)	3(1,5%)	13(6%)	193(91%)	2(1%)
b) destiláty	3(1,5%)	2(1%)	12(6%)	55(26%)	133(63%)	7(3%)
c) marihuanu nebo hašiš	1(0,5)	10(5%)	42(20%)	75(35%)	80(38%)	4(2%)
d) LCD, lysohlávky nebo jiný halucinogen	15(7%)	25(12%)	74(35%)	58(27%)	17(8%)	23(11%)
e) extázi	9(4%)	22(10%)	78(37%)	59(28%)	19(9%)	25(12%)
f) amfetamin (pervitin apod.)	16(8%)	63(30%)	69(33%)	24(11%)	11(5%)	29(14%)
g) těkavé látky	6(3%)	15(7%)	36(17%)	51(24%)	85(40%)	19(9%)
h) léky na uklidnění či povzbuzení	7(3%)	13(6%)	41(19%)	77(36%)	60(28%)	14(7%)
i) heroin nebo kodein či braun	31	85	39	10	4	43

26. Je mezi Tvými blízkými přáteli někdo, kdo užívá nealkoholové drogy ?

50 (24%)	ne
55 (26%)	ano, jeden nebo dva
98 (46%)	ano, několik
7 (3%)	ano většina mých přátel užívá drogy
2 (1%)	všichni moji přátelé berou drogy

27. Jaký názor máš na následující formy primární prevence drog (která se Ti jeví jako efektivní, kvalitní, kterou bys preferoval/a především) ?

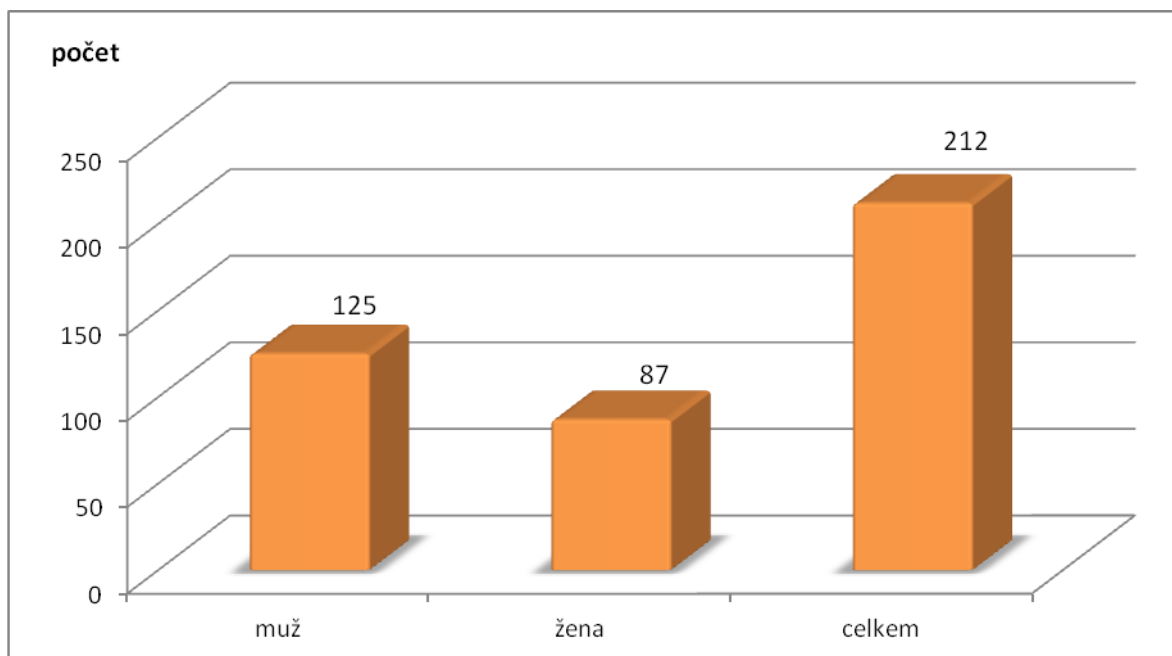
	Nejlepšínejhorší				
	1 nevím	2	3	4	5
a) blok přednášek a diskuzí ve škole s pedagogem	38(17,9) 1(0,5%)	48(22,6%)	77(36,6%)	6(17%)	11(5,2%)
b) přednášky a diskuze (s externím přednášejícím)	83(39,2%) 0(0%)	68(32%)	45(21,2%)	8(3,8%)	6(2,8%)
c) sportovní akce, tématické výstavy o drogách	53(25%) 4(1,9%)	78(36,8%)	46(21,7%)	24(11,3%)	6(2,8%)

d) brožury, publikace letáky	25(11,8%) 3(1%)	52(24,5%)	57(26,9%)	55(25,9%)	18(8,5%)
e) reklama v masmédiích	47(22,2%) 5(2,4%)	52(24,5%)	53(25%)	41(19,3%)	12(5,7%)
f) diskuze v masmédiích, vzdělávací pořady,	57(26,9%) 3(1,4%)	75(35,4%)	49(23,1%)	19(9%)	7(3,3%)
g) filmy o drogách a osudech jejich uživatelů	131(61,8%) 1(0,5%)	52(24,5%)	15(7,1%)	7(3,32%)	4(1,9%)
h) osobní svědectví toxikomana	172(81,1%) 1(0,5%)	19(9%)	7(3,3%)	9(4,2%)	2(0,9%)
i) beseda s lidmi pracujícími s toxikomany	126(59,4%) 0(0%)	59(27,8%)	18(8,5%)	3(1,4%)	4(1,9%)
j) vrstevnické, „peer“ programy	67(31,6%) 11(5,2%)	67(31,6%)	40(18,9%)	15(7,1%)	10(4,7%)

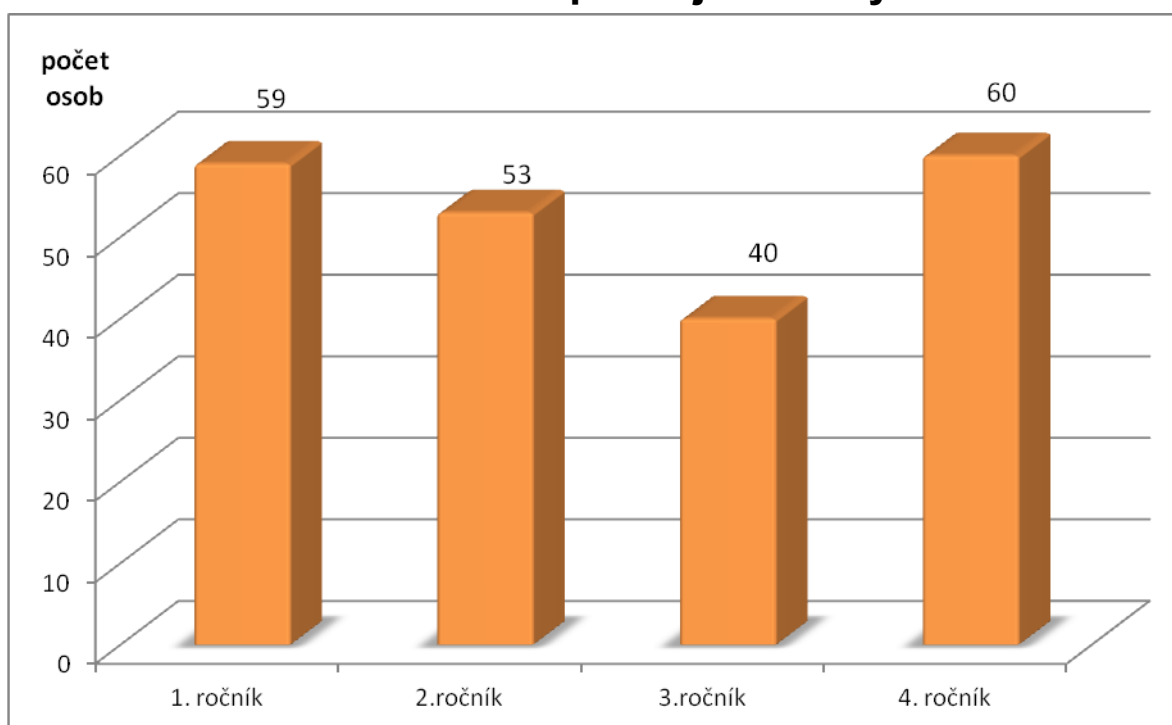
28. Na koho bys se obrátil/a pro radu či pomoc, pokud by jsi se sám/a dostal/a do problémů s drogami (nebo někdo z tvých přátel) ?

a) rodiče	62	33%
b) sourozenci	13	7 %
c) nejbližší kamarád(a)	63	33%
d) někdo z příbuzných (s kým si rozumím)	20	11 %
e) duchovní	2	1 %
f) léčebné nebo kontaktní centrum pro závislé	30	16%
g) psycholog (even.psychiatr)	0	0
h) někdo jiný	0	0

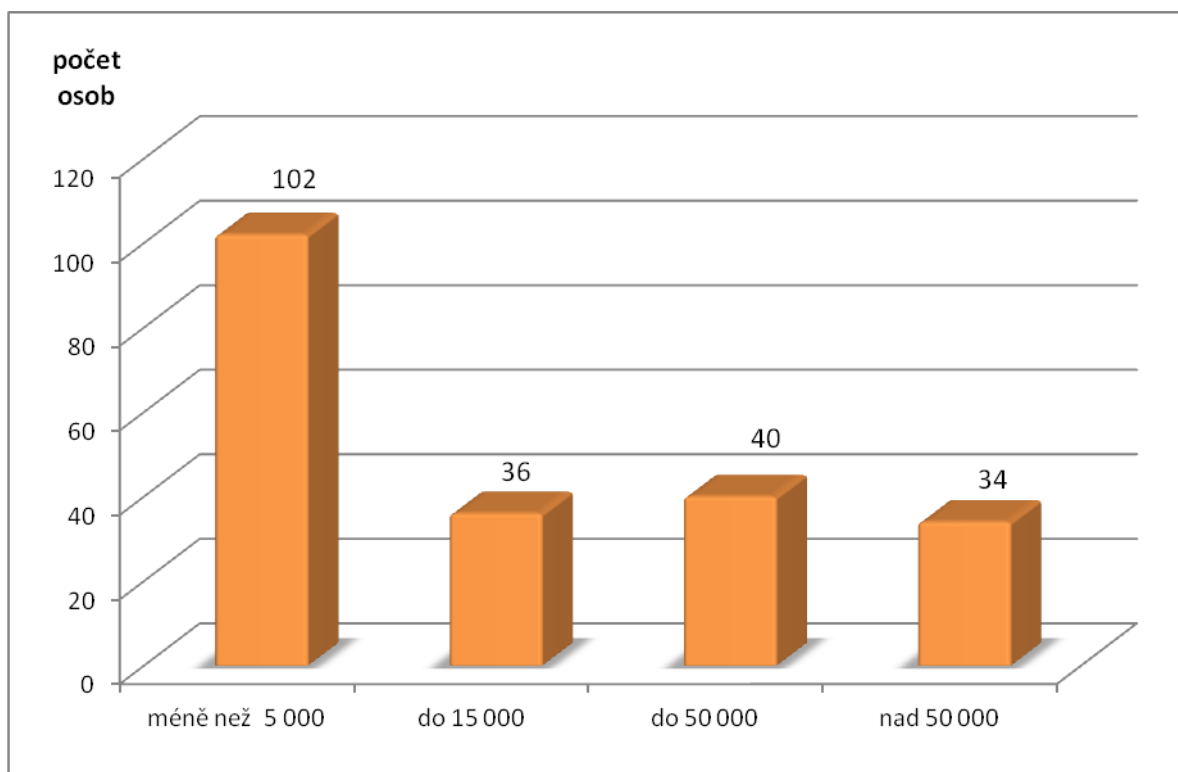
Graf č. 1: Rozdělení souboru podle pohlaví

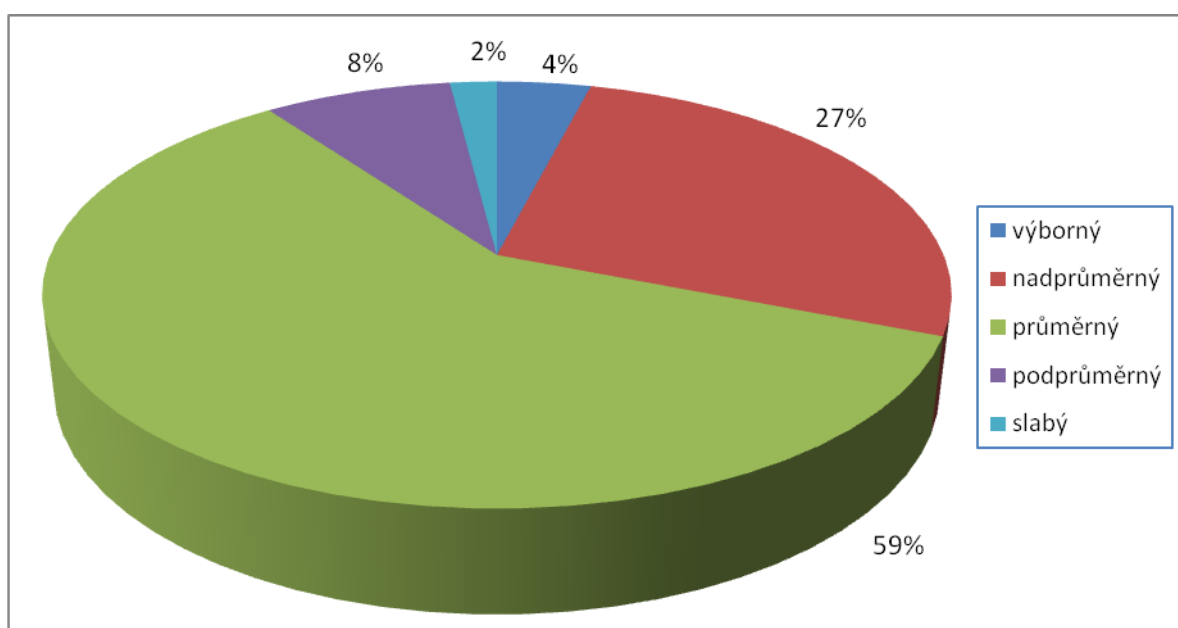
Graf č. 2: Složení souboru podle jednotlivých ročníků

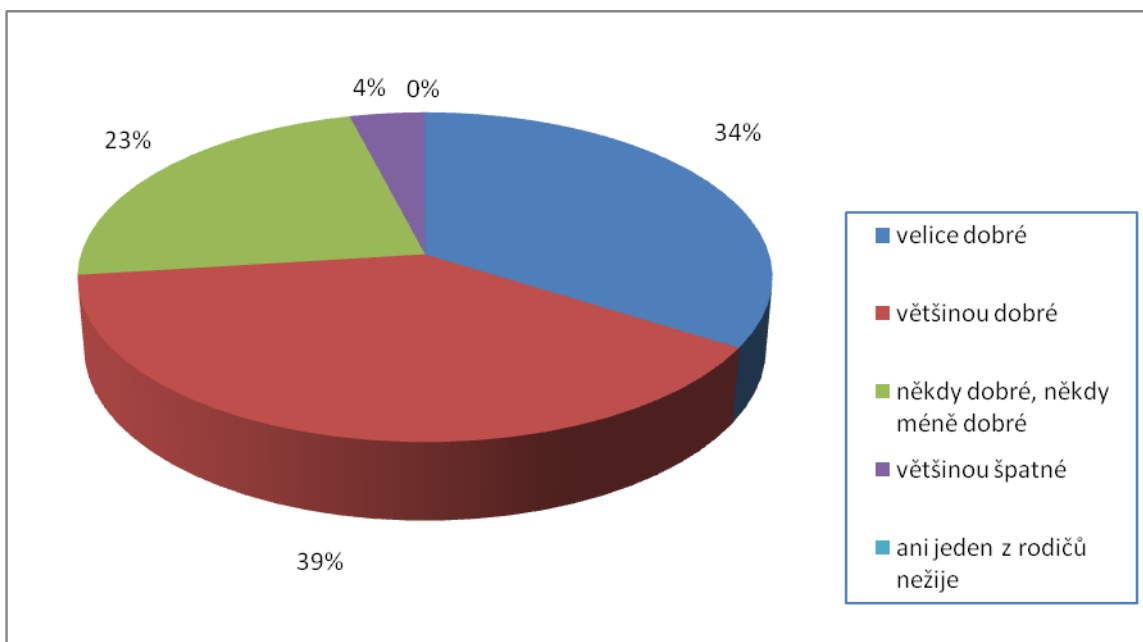
Graf č. 3: Rozdělení souboru podle místa bydliště

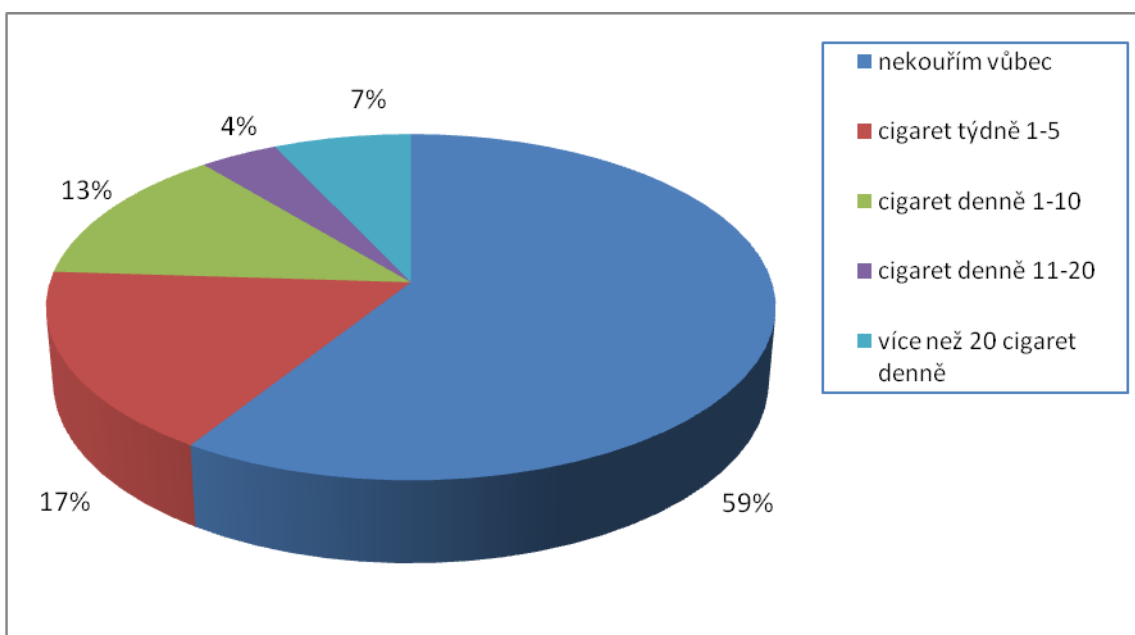
Graf č. 4: Hodnocení školní úspěšnosti

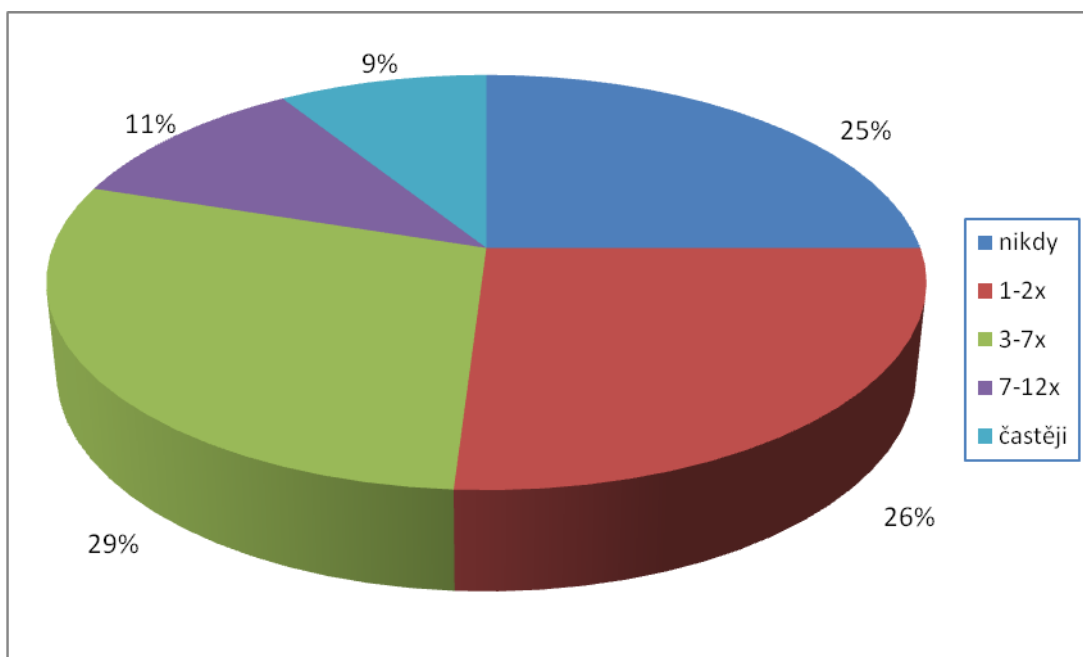
Graf č. 5: Porovnání vzájemných vztahů s rodiči

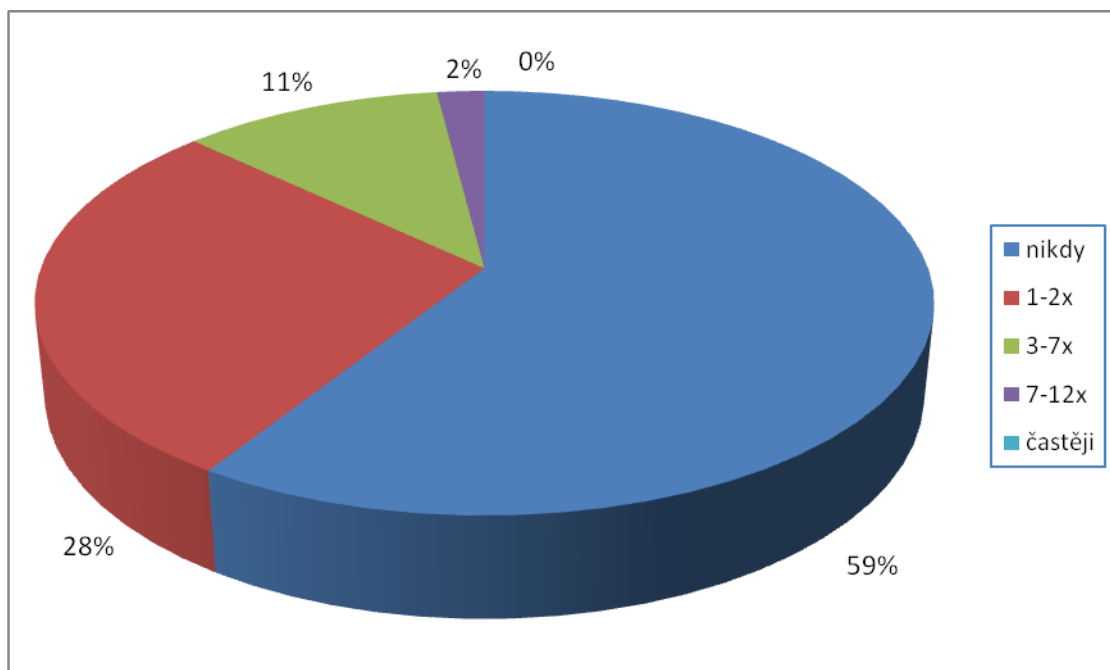
Graf č. 6: Průměrný počet vykouřených cigaret za posledních 30 dnů

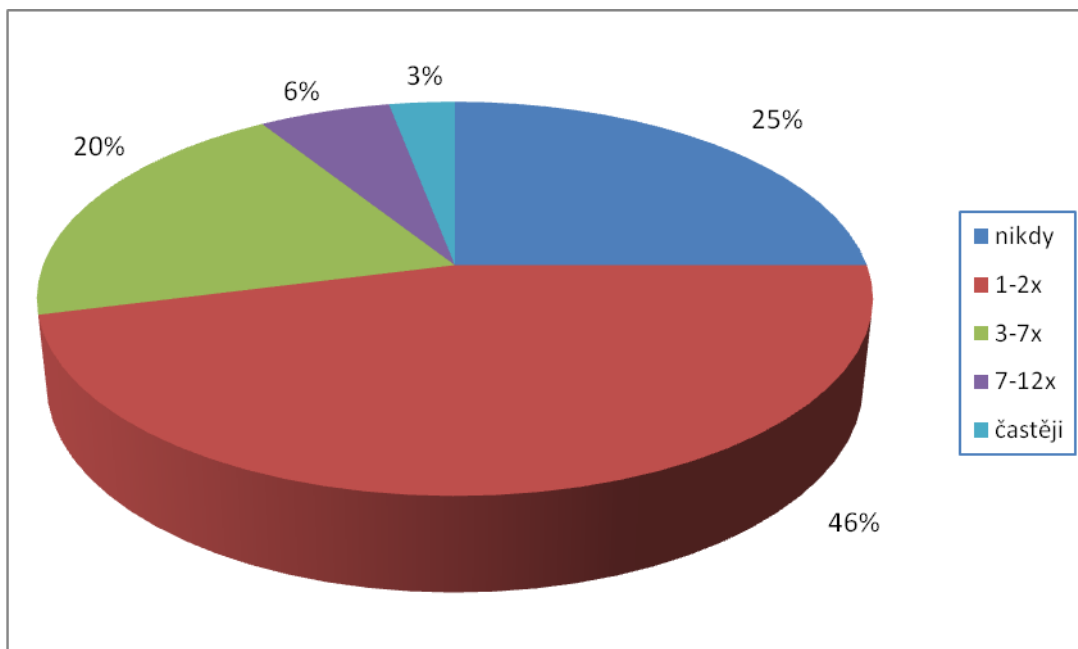
Graf č. 7: Konzumace piva za uplynulých 30 dnů

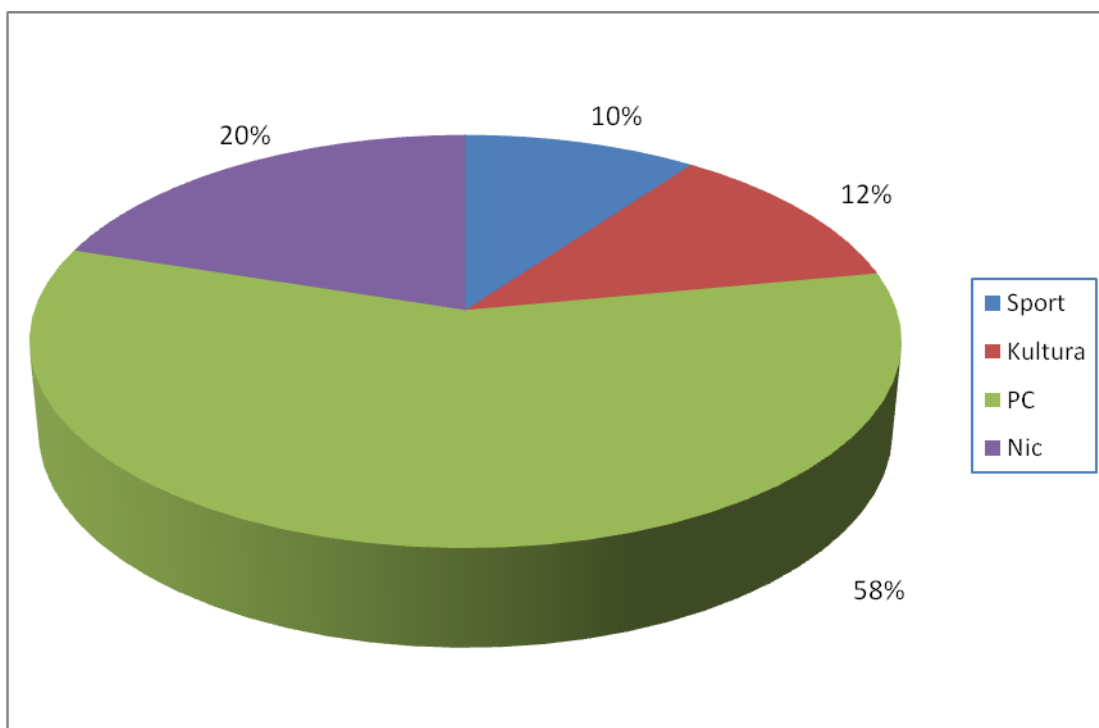
Graf č. 8: Konzumace vína za uplynulých 30 dnů

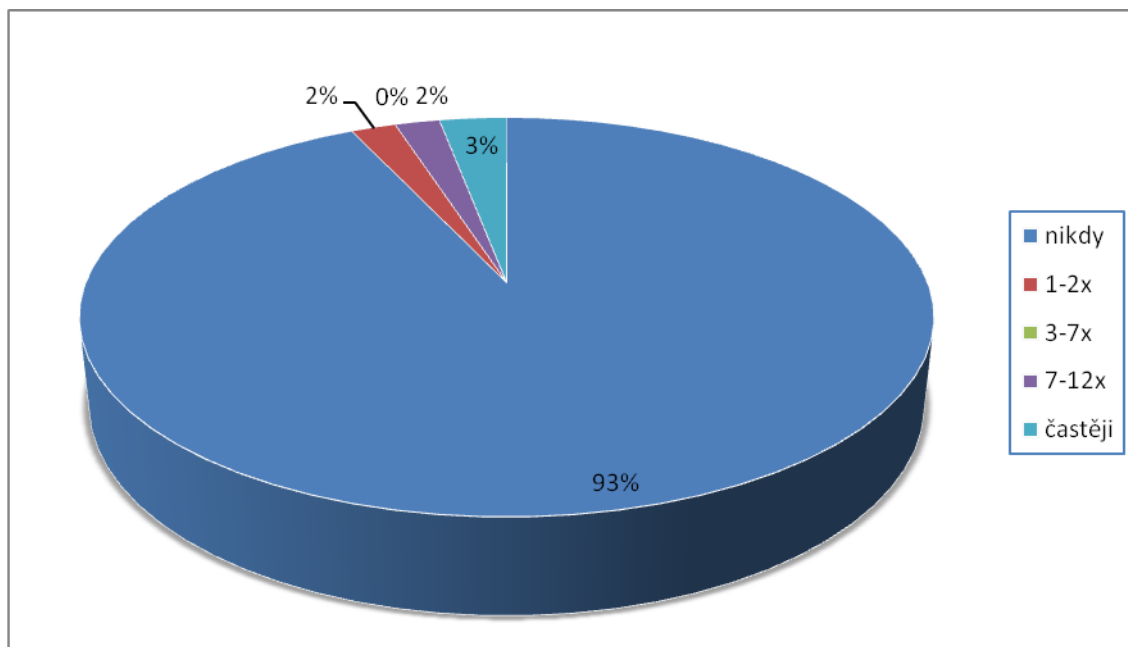
**Graf č. 9: Konzumace tvrdého alkoholu
za uplynulých 30 dnů**

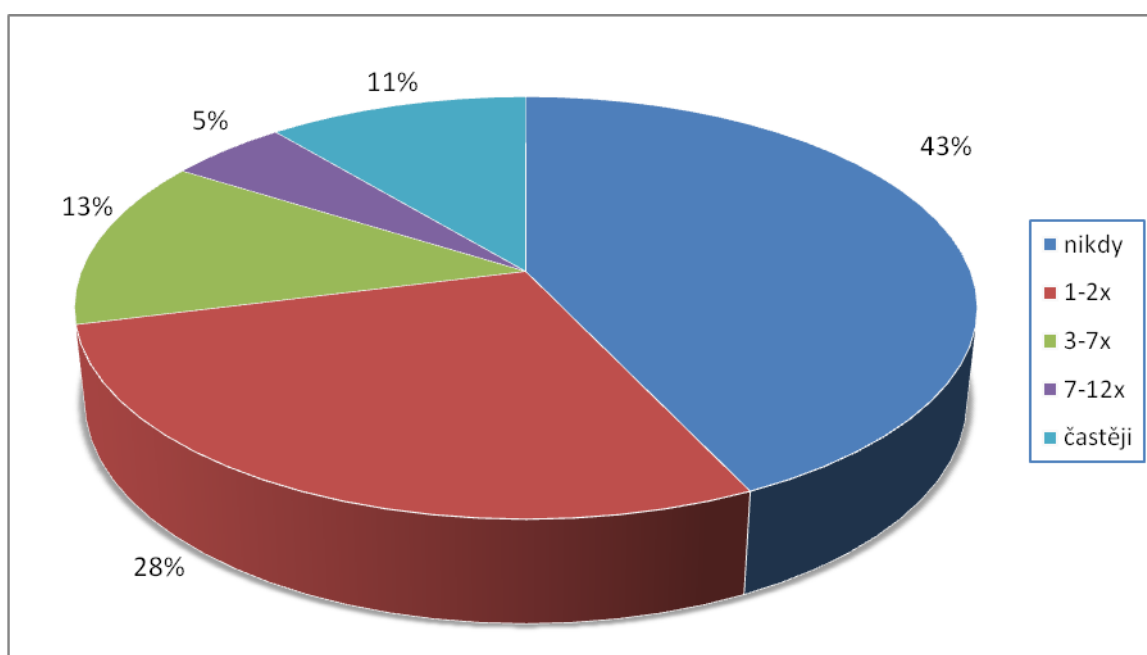
**Graf č. 10: Trávení volného času – volnočasové
aktivity**

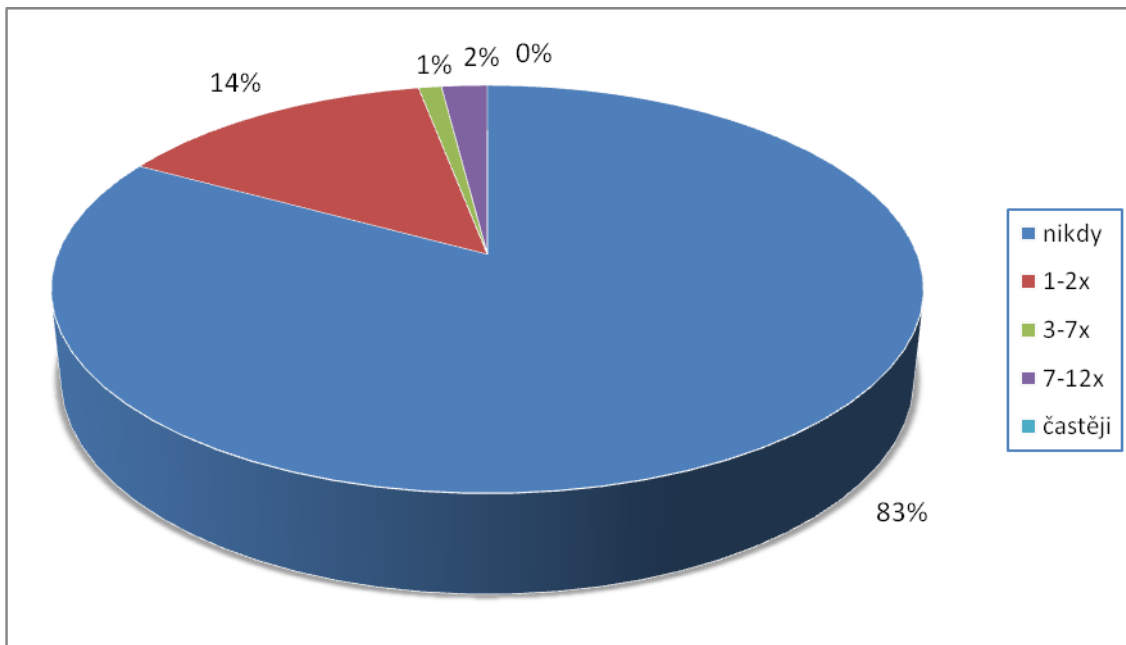
Graf č. 11: Přehled konzumace užívaných drog za poslední rok – pervitin

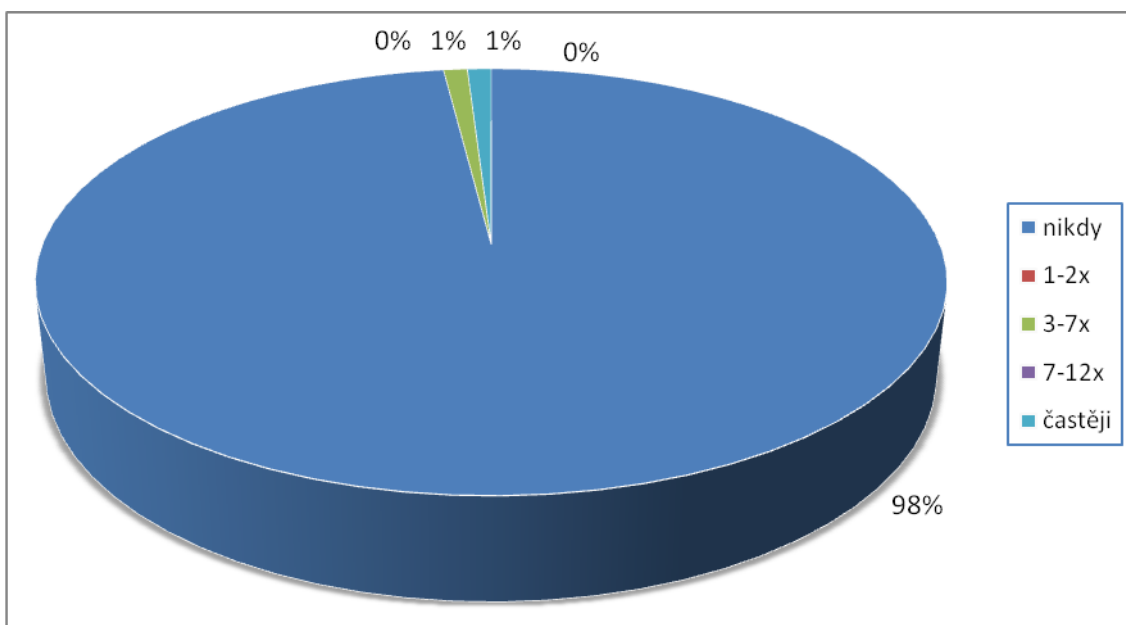
Graf č. 12: Přehled konzumace užívaných drog za poslední rok – marihuana

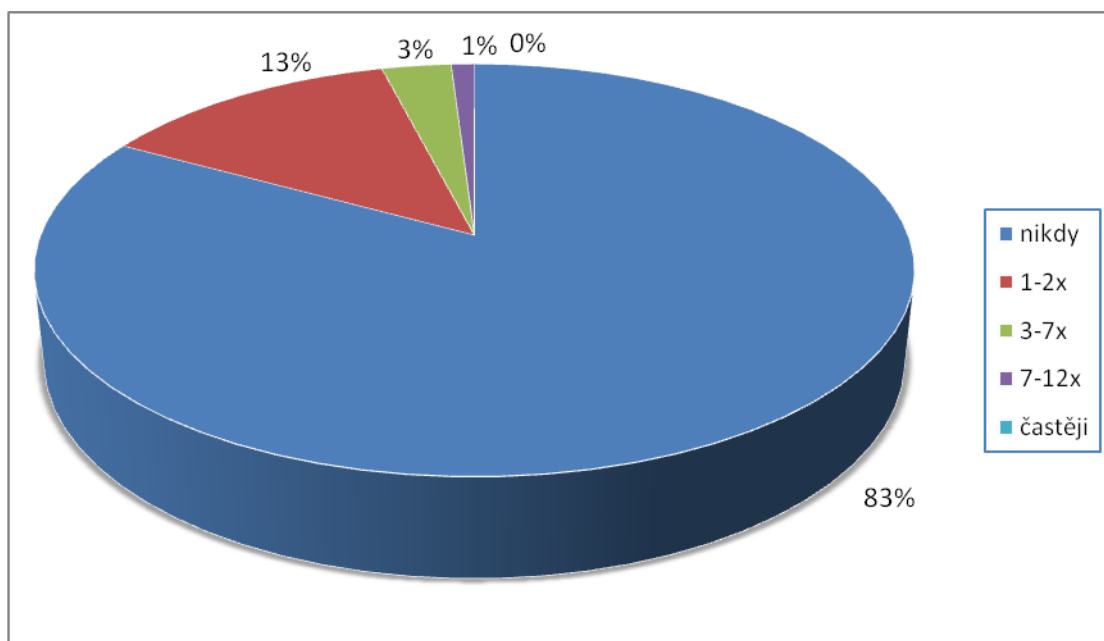
Graf č. 13: Přehled konzumace užívaných drog za poslední rok – LSD, lysohlávky

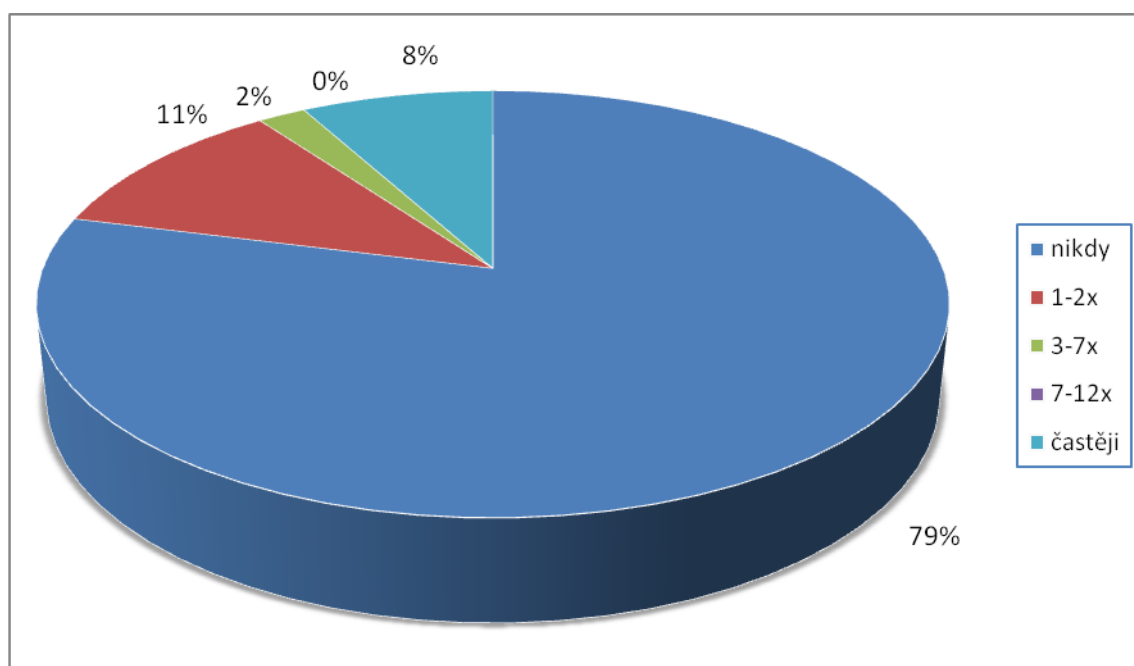
Graf č. 14: Přehled konzumace užívaných drog za poslední rok – toluen

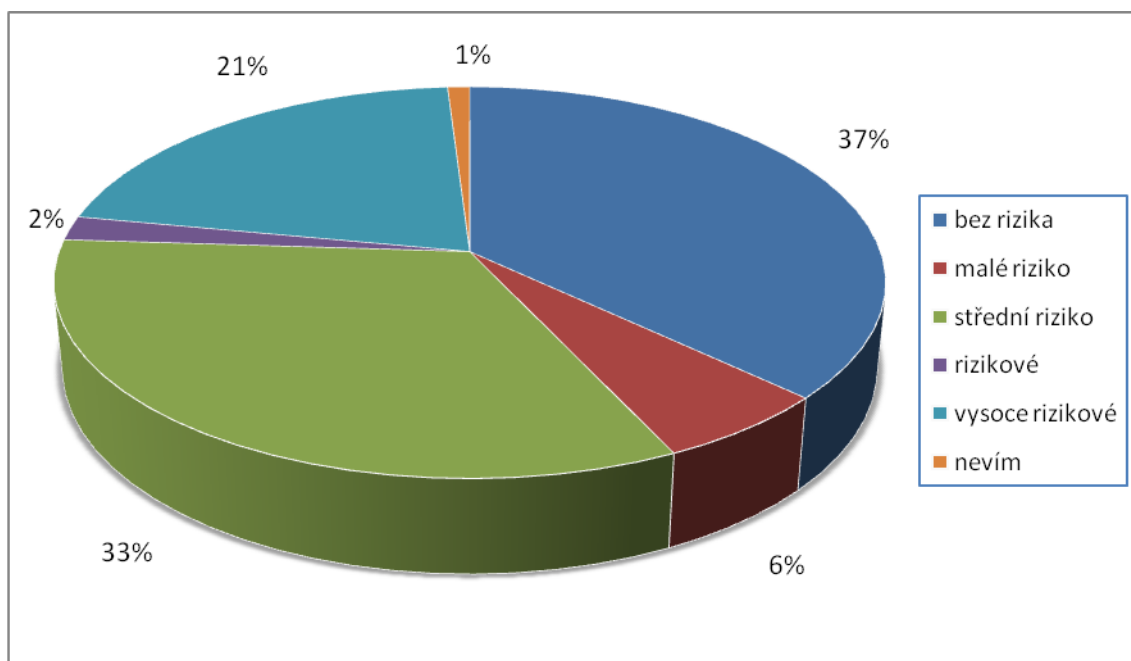
Graf č. 15: Přehled konzumace užívaných drog za poslední rok – léky

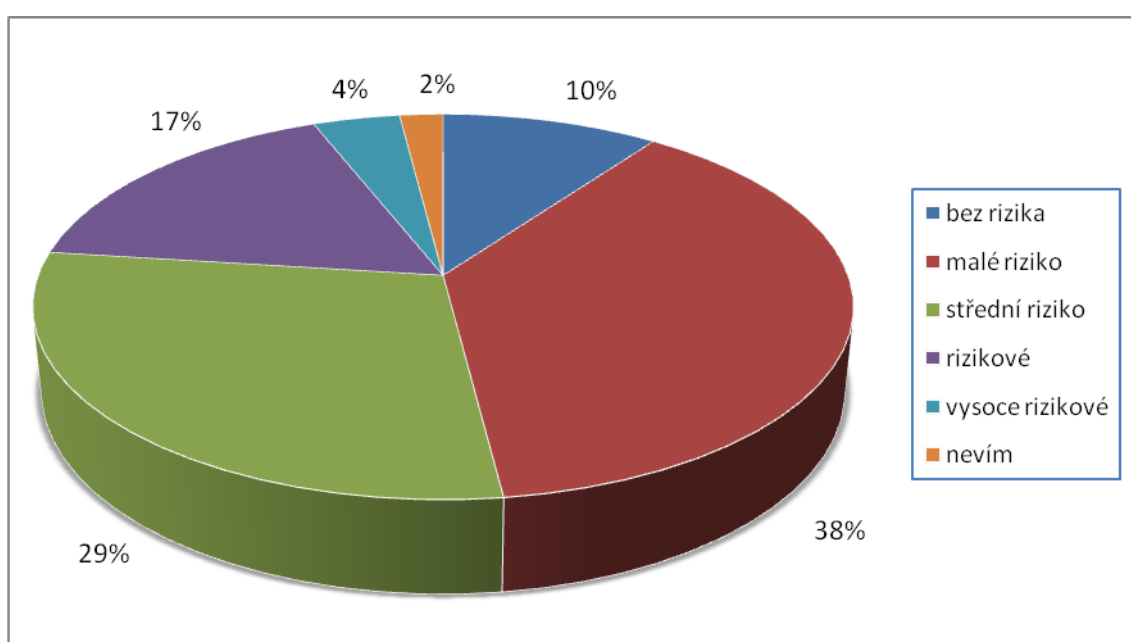
Graf č. 16: Přehled konzumace užívaných drog za poslední rok – jiné drogy

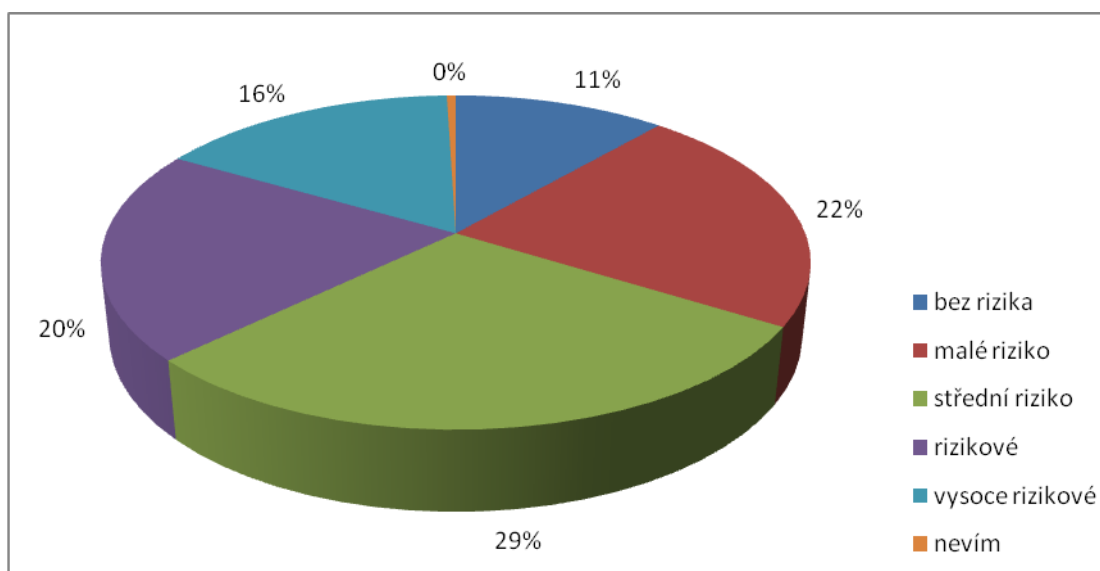
Graf č. 17: Míra rizikovosti užívání následujících látek - balíček cigaret denně

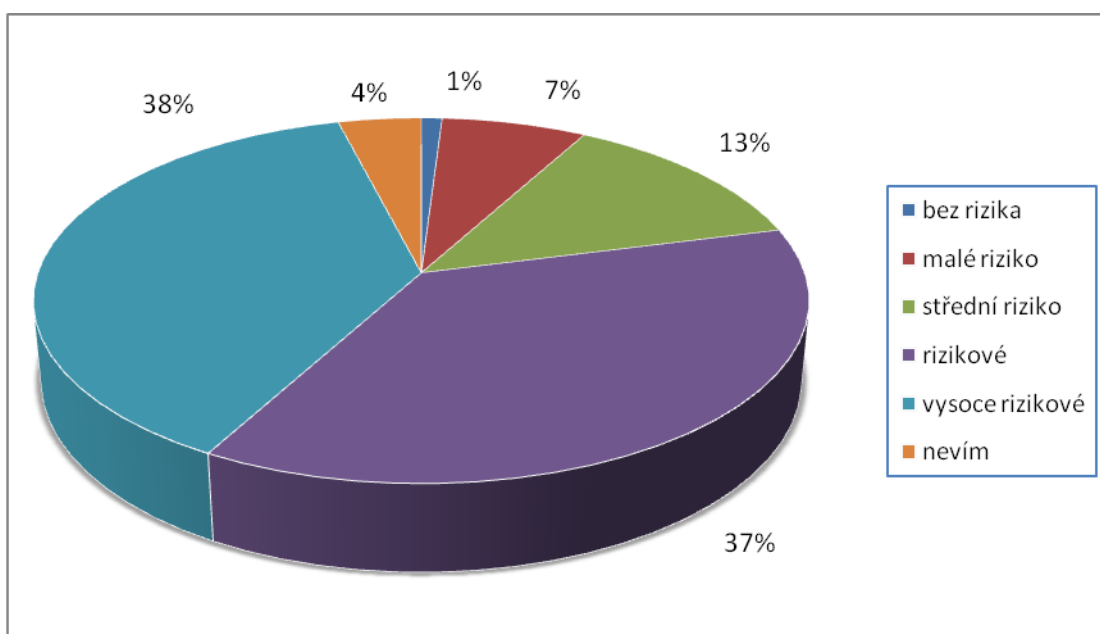
Graf č. 18: Míra rizikovosti užívání následujících látek - denní pití menšího množství alkoholu

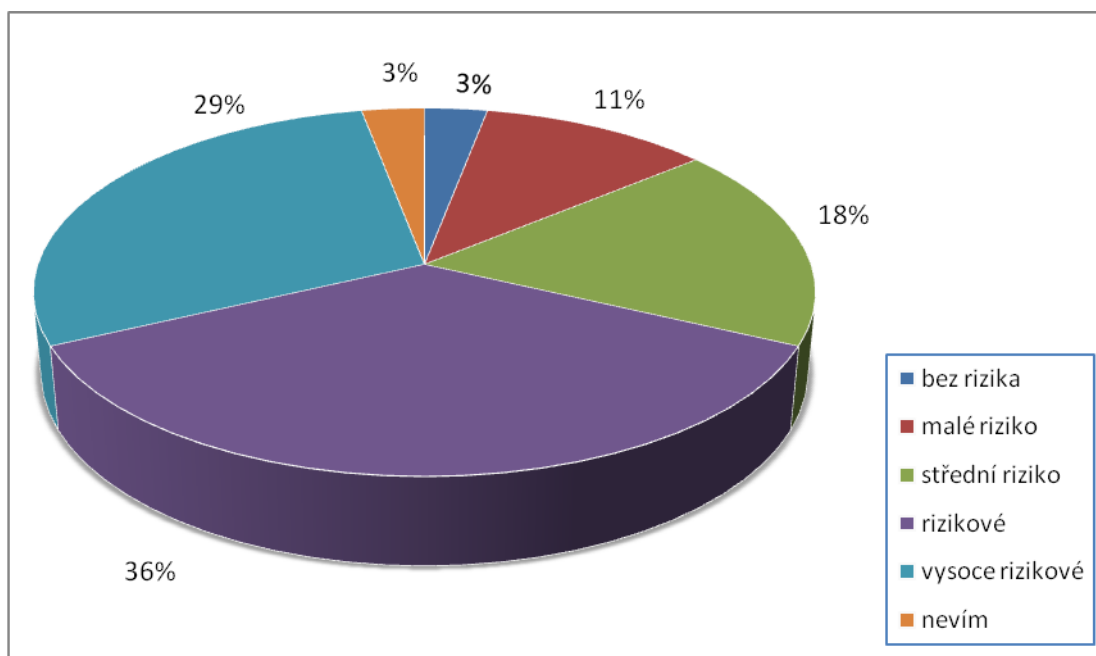
Graf č. 19: Míra rizikovosti užívání následujících látek – občasné užití marihuany nebo hašiše

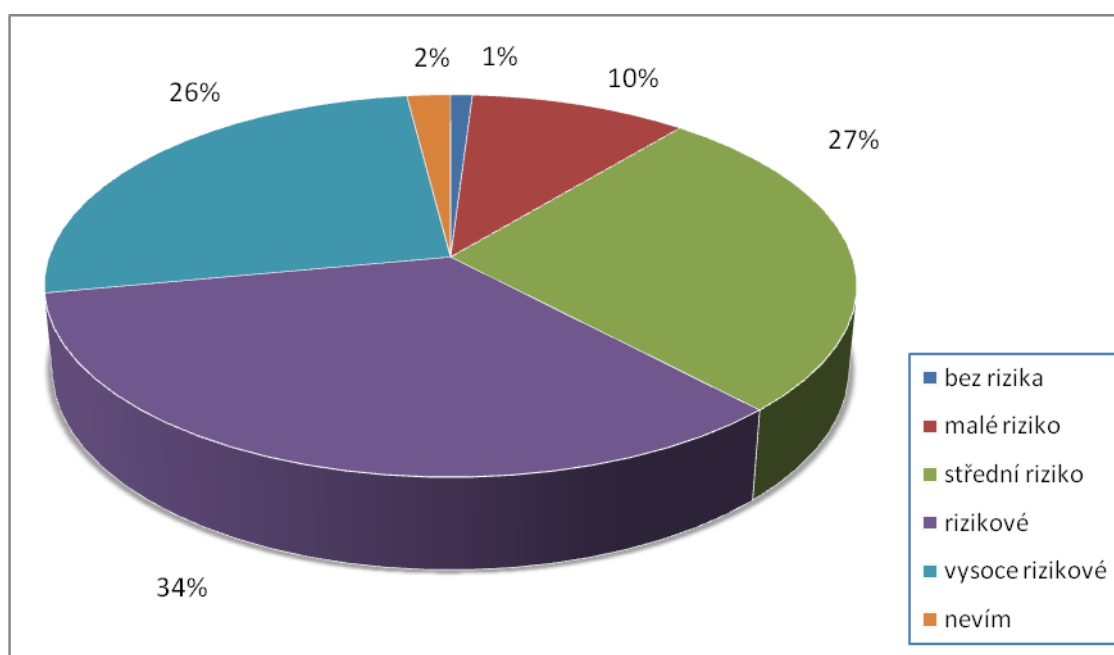
Graf č. 20: Míra rizikovosti užívání následujících látek – občasné užití LSD, či jiného halucinogenu

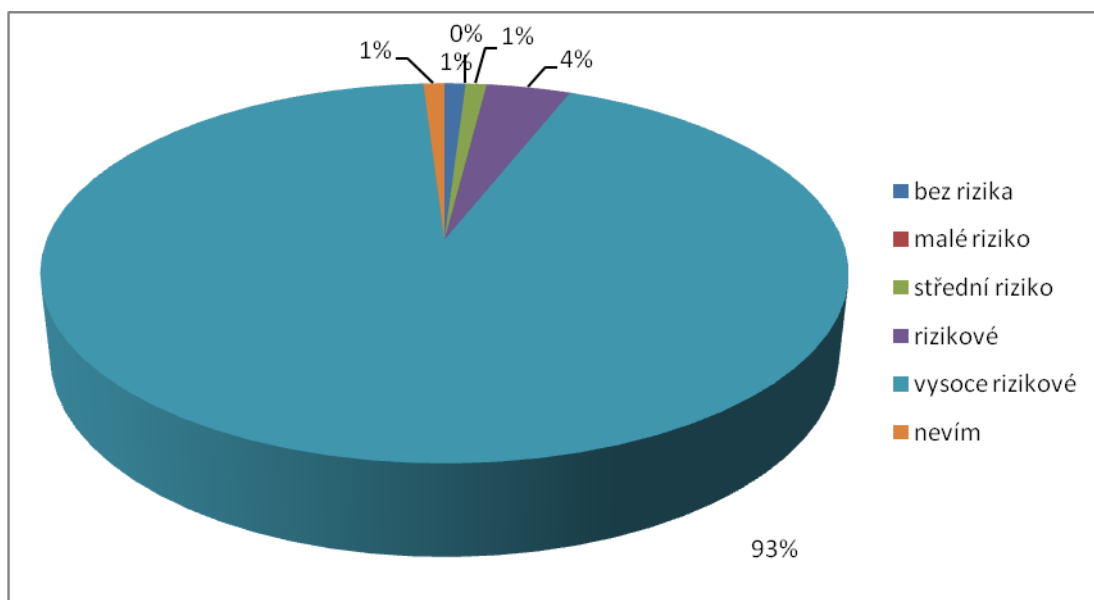
Graf č. 21: Míra rizikovosti užívání následujících látek – občasné užití extáze

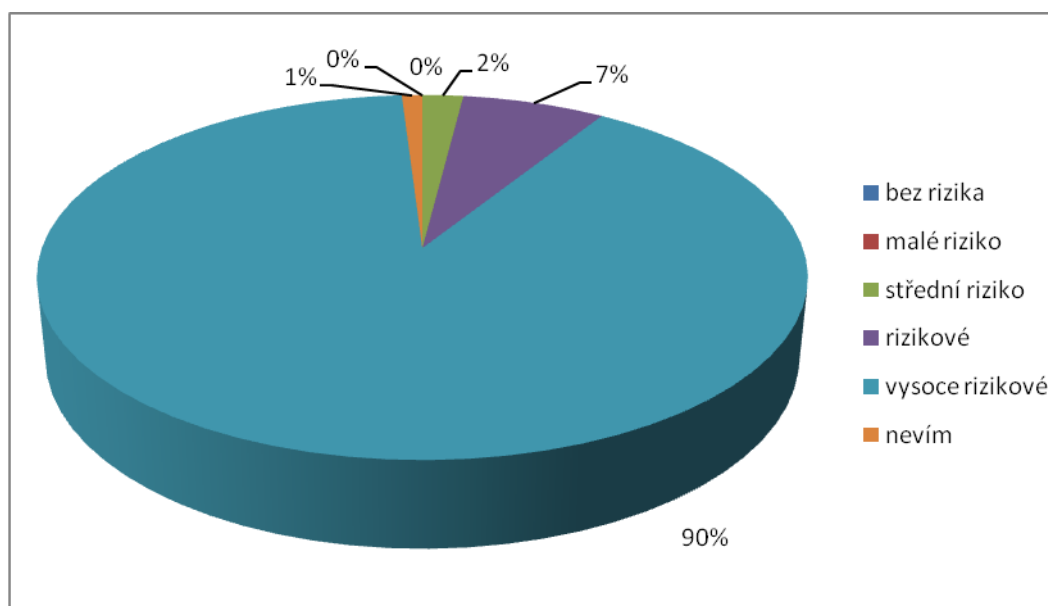
Graf č. 22: Míra rizikovosti užívání následujících látek – pravidelné užívání tlumících léků

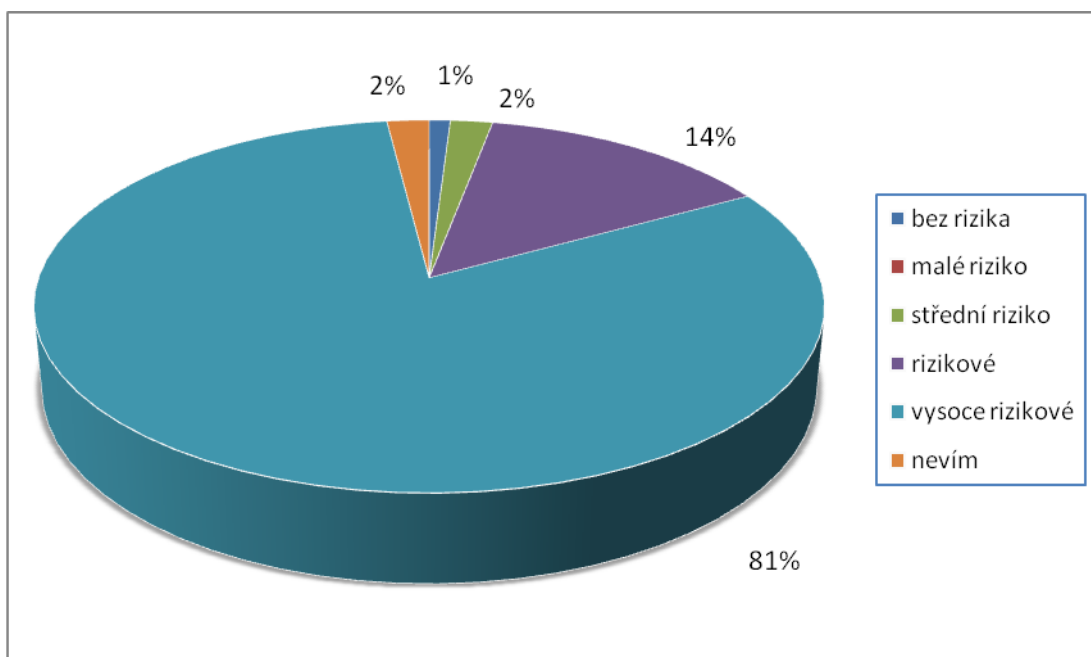
Graf č. 23: Míra rizikovosti užívání následujících látek – pravidelné braní heroinu

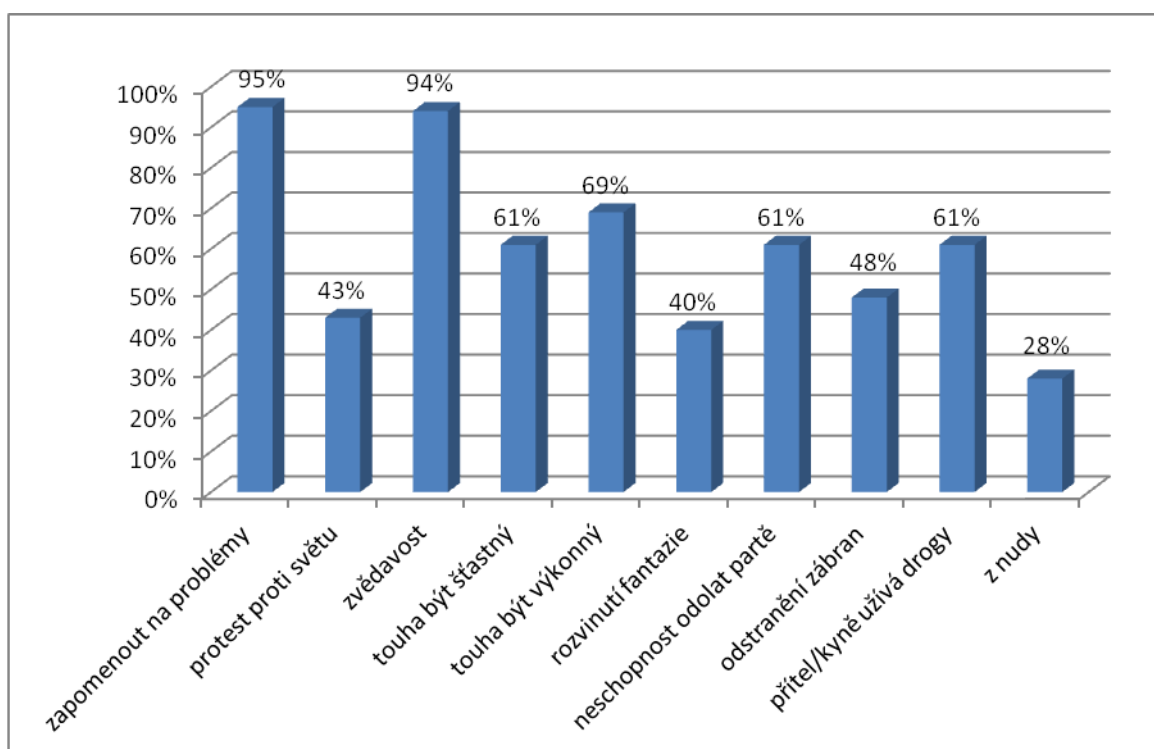
Graf č. 24: Míra rizikovosti užívání následujících látek – pravidelné braní pervitinu

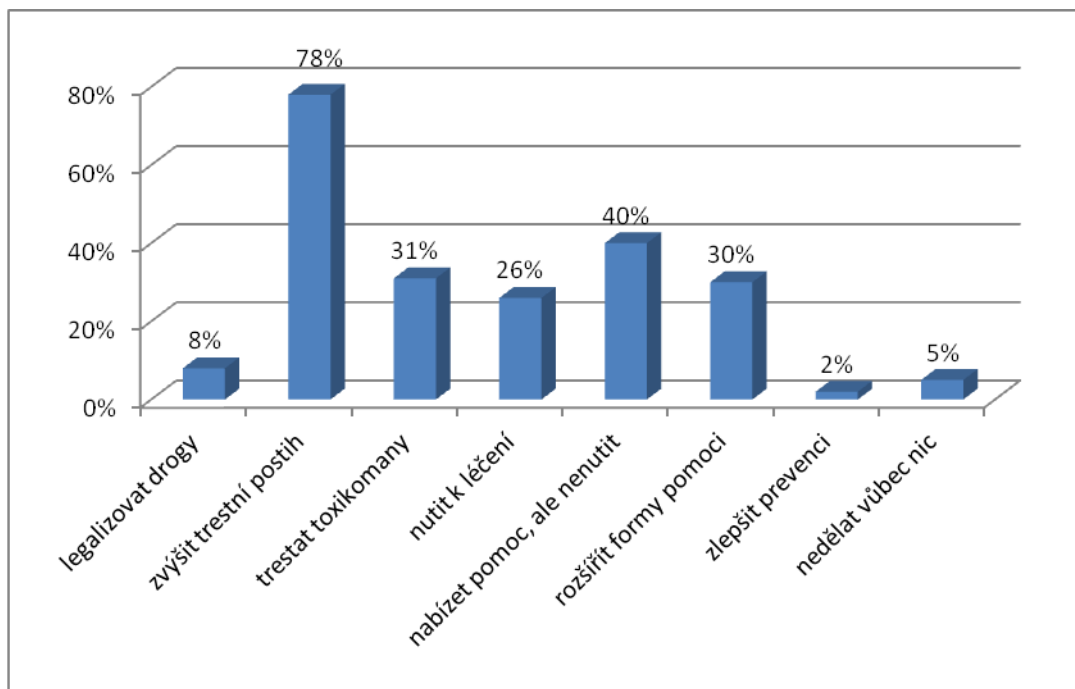
Graf č. 25: Míra rizikovosti užívání následujících látek – pravidelné užívání těkavých látek

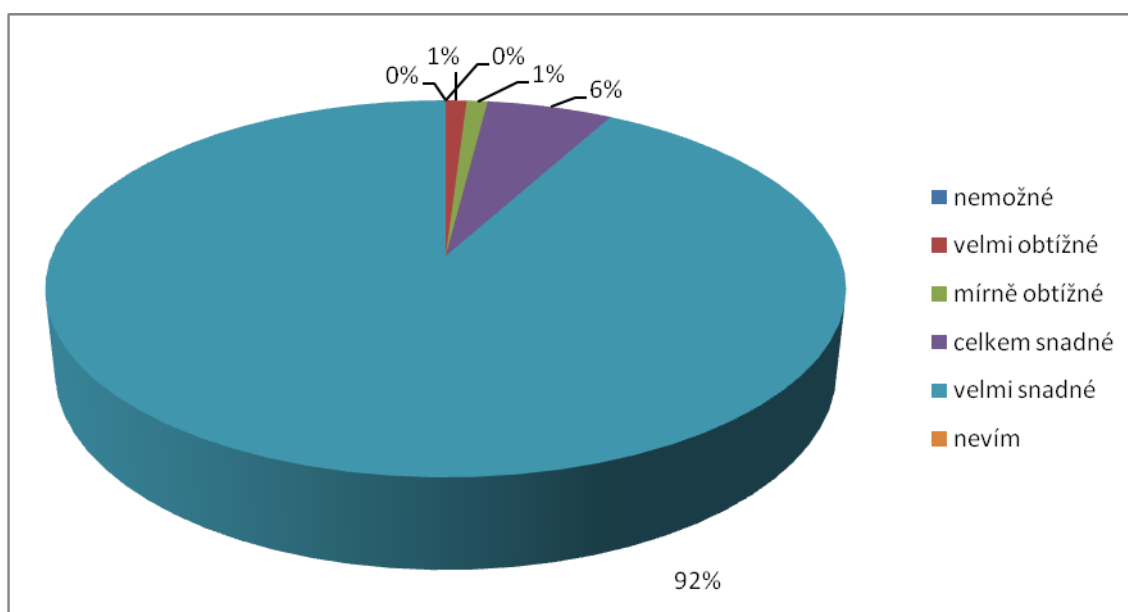
Graf č. 26: Přehled důvodů vedoucích k užívání drog

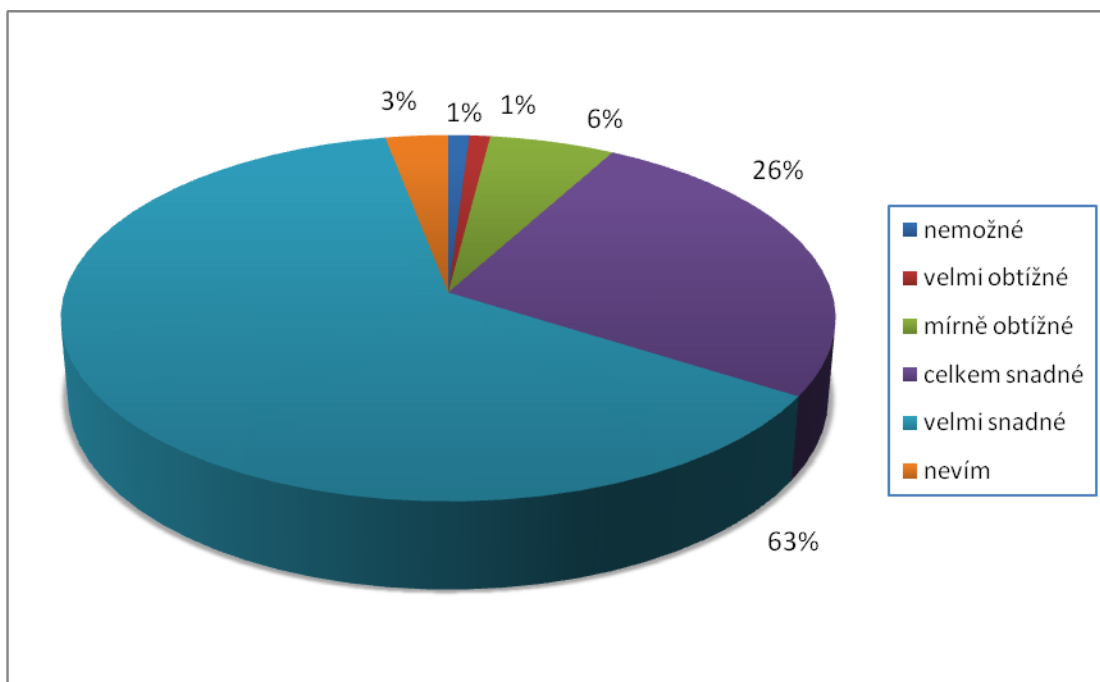
Graf č. 27: Přehled kroků k omezení problému s drogami

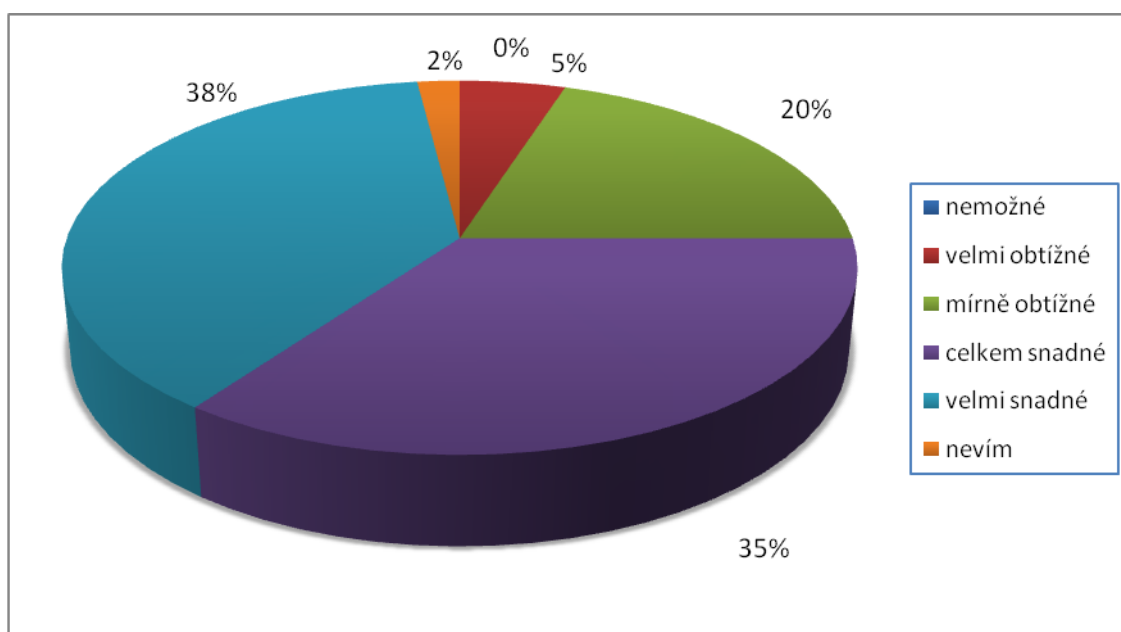
Graf č. 28: Obtížnost zajištění drogy – pivo, víno

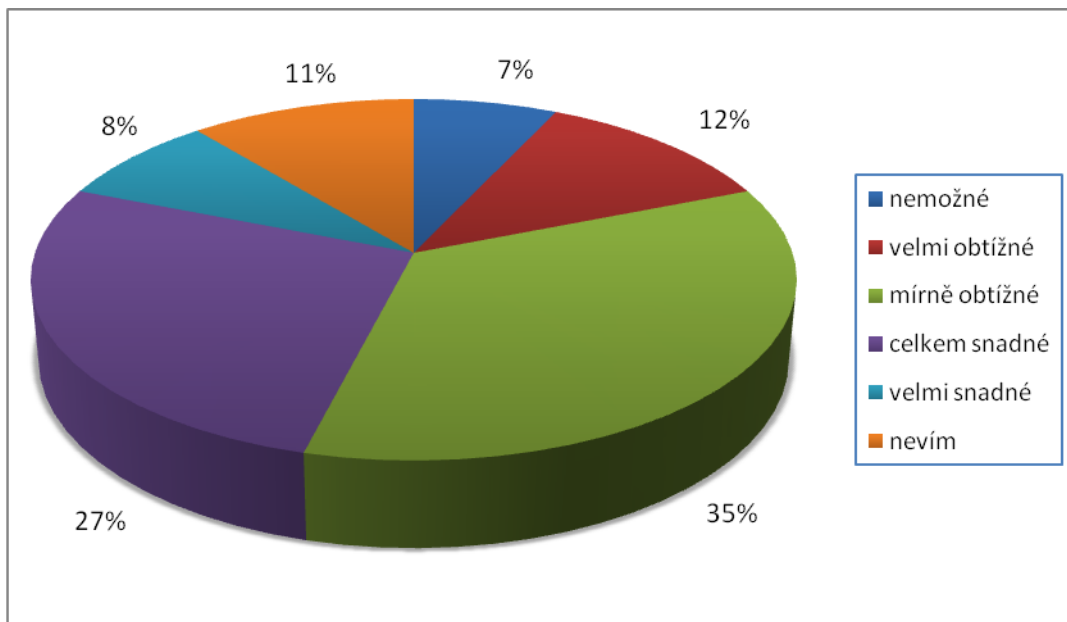
Graf č. 29: Obtížnost zajištění drogy – destiláty

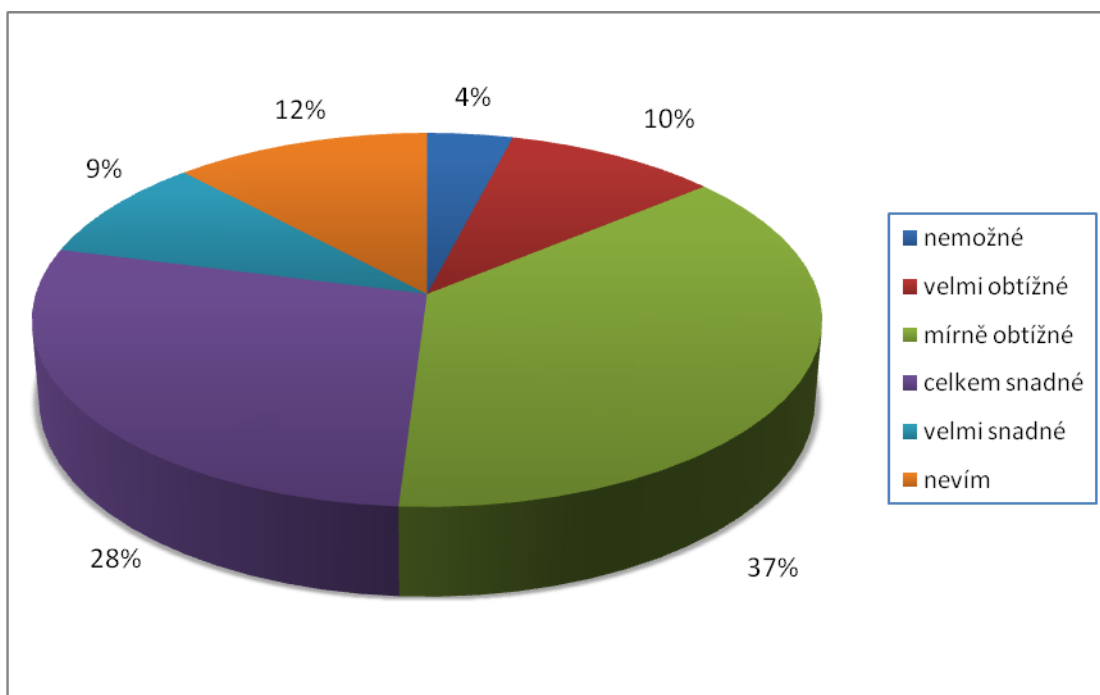
Graf č. 30: Obtížnost zajištění drogy – marihuana nebo hašiš

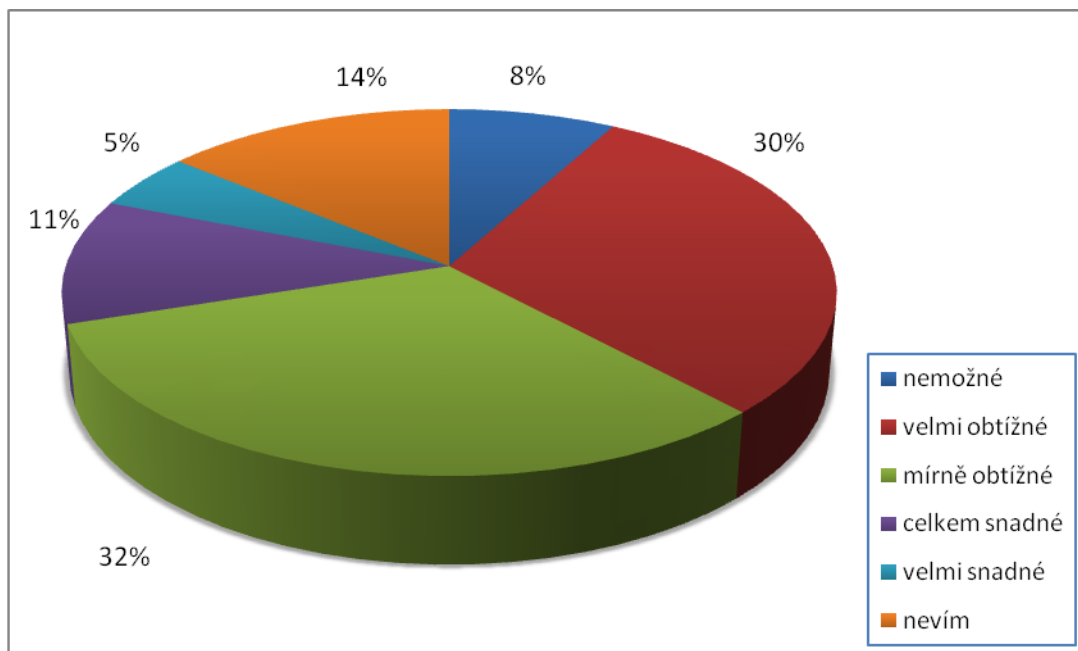
Graf č. 31: Obtížnost zajištění drogy – LSD, lysohlávky

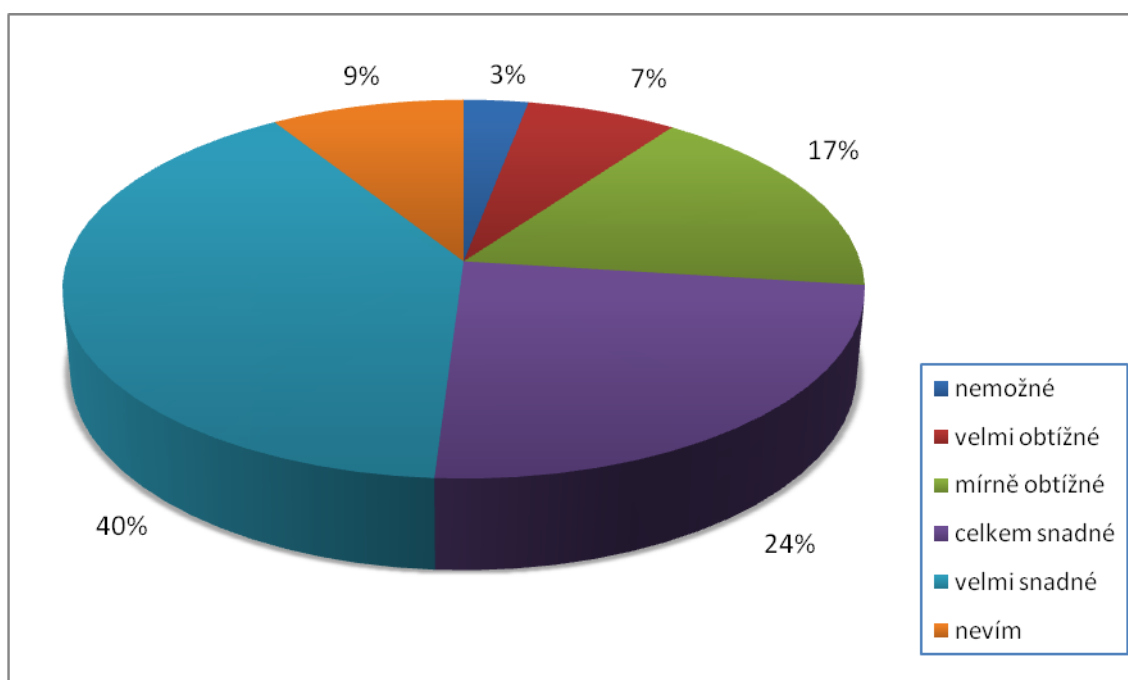
Graf č. 32: Obtížnost zajištění drogy – extáze

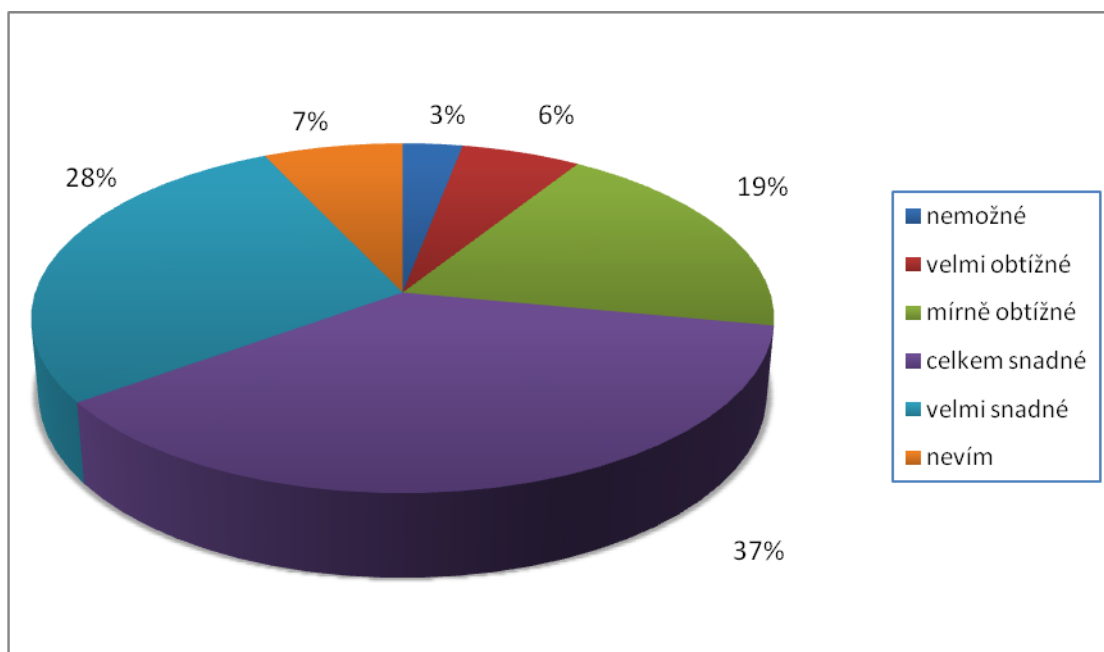
Graf č. 33: Obtížnost zajištění drogy - pervitinu

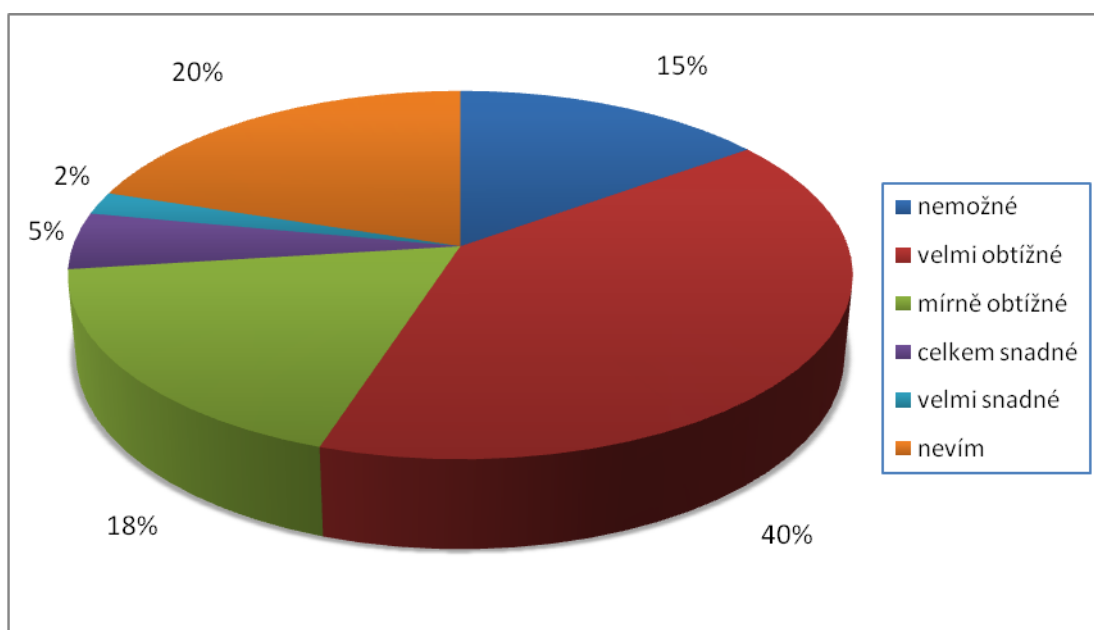
Graf č. 34: Obtížnost zajištění drogy – těkavé látky

Graf č. 35: Obtížnost zajištění drogy – léky na uklidnění

Graf č. 36: Obtížnost zajištění drogy - heroin

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Andrea Kubálková
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	PhDr. Linda Švrčinová
Rok obhajoby:	2012

Název práce:	Zneužívání legálních a nelegálních drog u studentů střední školy v regionu města Holešov
Název v angličtině:	Abusing legal and illegal drugs by students of secondary school in Holešov region
Anotace práce:	Diplomová práce v teoretické části vymezuje pojmy drogové problematiky, toxikomanie a také jaké důsledky přináší zneužívání drog. Stručně charakterizuje drogy, které se vyskytují na území České republiky, přináší pohled na historický aspekt drogové scény a také popisuje drogy z hlediska trestněprávního. Součástí práce je empirické šetření zaměřené na zneužívání legálních i nelegálních drog u studentů Vyšší policejní školy a Střední policejní školy v regionu města Holešov. Cílem je zjistit údaje o rozsahu a způsobu konzumace těchto látek a dát nové podněty k provádění efektivní školní prevence co do obsahu, plánování a organizování.
Klíčová slova:	Zneužívání, legální, nelegální, drogy, studenti
Anotace v angličtině:	The theoretical part of my thesis defines concepts of drug issues and drug addiction. It also deals with impacts of the drug abuse. It briefly characterizes drugs that occur in the Czech Republic, outlines historical aspect of the drug scene and describes drugs with respect to the criminal law. The empirical research that is focused on legal and illegal drugs abuse by students of Police College and Secondary Police School of the Ministry of the Interior in Holešov forms an integral part of my thesis. My object is to chase up about the extent and the way of consumption of the above mentioned substances. My thesis should also encourage to perform efficient school prevention in terms of content, planning and organization.
Klíčová slova v angličtině:	Abusing, legal, illegal, drugs, students
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 Dotazník Příloha č. 2 Grafické zpracování výsledků
Rozsah práce:	85
Jazyk práce:	Český jazyk

